

Vilniaus universitetas

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

Eimantas Alminas

IV kurso, 2 grupės studentas

Kodėl Lietuvoje homoseksualumas vertinamas neigiamai?

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovė: Ieva Petronytė-Urbonavičienė

Vilnius, 2018

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Kodėl Lietuvoje homoseksualumas vertinamas neigiamai“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Eimantas Alminas

Parašas

BAKALAURO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro darbo vadovės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro/magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Alminas E. Kodėl Lietuvoje homoseksualumas vertinamas neigiamai: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas I. Petronytė-Urbonavičienė. – V., 2018. – 39 p.

Reikšminiai žodžiai: homoseksualumas, visuomenės požiūris, neigytvas požiūris, homoseksualumo vertinimas, religingumas, politinės pažiūros, LGBT judėjimas, Lietuvos visuomenė

Šiame darbe nagrinėjamos priežastys, lemiančios neigiamą Lietuvos visuomenės požiūrį į homoseksualumą. Darbe pateikiamos dabartinės vertinimo tendencijos, apibrėžiamos homoseksualumo bei neigiamo požiūrio sąvokos. Išsiskiriant pagrindines teorines prielaidas, kylančias iš įvairių akademinų tekstų bei tyrimų panašia tematika, buvo paruoštas pagrindinis tyrimo įrankis – klausimyno gairės, kurios vėliau pasitelktos atliekant pusiau struktūruotus interviu su Lietuvos gyventojais.

Atlikus interviu ir surinkus informantų pateiktus atsakymus, analizuojami pagrindiniai tyrimo rezultatai: homoseksualumo samprata visuomenėje, egzistuojančios vertinimo tendencijos, pagrindiniai požiūrį veikiantys veiksniai. Tikrinamas teorinių prielaidų atitikimas pasirinktam atvejui ir remiantis duomenų analize papildoma teorija. Iš surinktų atsakymų pateikiamos svarbiausios tyrimo išvados: LGBT judėjimų, tradicinės šeimos sampratos bei tradicijų įtaka neigytviu homoseksualumo vertinimui.

Turinys

Įvadas	6
1. Teorinis pagrindas	10
2. Metodologija	16
3. Tyrimo rezultatų analizė.....	17
3.1 Požiūriai į homoseksualumą.....	18
3.2 Homoseksualumo samprata.....	19
3.3 Požiūrio į homoseksualumą priežastys: kodėl ir kas formuoja?	21
3.3.1 Asmeninis santykis su homoseksualumu	21
3.3.2 Žmogaus laisvės apsispręsti pasaulėžiūra	22
3.3.3 Tradicijos ir auklėjimas.....	23
3.3.4 LGBT aktyvumo faktorius	25
3.4 Teorinių prielaidų relevantiškumas tyrimo rezultatų kontekste	26
3.4.1 Religijos faktorius vertinant homoseksualumą	27
3.4.2 Politinių pažiūrų faktorius vertinant homoseksualumą	28
3.4.3 Santykis tarp požiūrio į homoseksualumą ir Europos Sąjungos vertinimo	29
3.4.4 Santykis tarp požiūrio į homoseksualumą ir Rusijos politikos vertinimo	30
3.4.5 Socio-ekonominių faktorių įtaka požiūriu į homoseksualumą	31
Išvados.....	32
Literatūros sąrašas	34
Summary	37
Priedai (tyrimo klausimyno gairės, informacija apie informantus, interviu išrašai)	39

Ivadas

Visuomenėse, kurios bent iš dalies vadovaujasi demokratijos principais, ten, kur piliečiai gali pasisakyti ir išreikšti nuomonę įvairiais klausimais, yra įprasti matyti nesutarimus atitinkamomis temomis. Ekonomikoje jau ilgus amžius verdanti diskusija dėl balansavimo tarp laisvos rinkos ir valstybės įsikišimo, pastaraisiais metais itin aktualia tapusi kontraversija dėl politikos imigrantų atžvilgiu, Jungtinėse Amerikos Valstijose besitęsiantis disputas dėl ginklų kontrolės politikos. Tai tik dalis pavyzdžių, dėl kurių valstybėse nuolat vyksta diskusijos tuo metu aktualiais klausimais. Kai kurios iš šių temų virsta postūmiu, formuojančiu politines takoskyras, veiksmu, kuris lemia atitinkamą to meto politinę darbotvarkę. Šie kontraversiški klausimai gali apimti įvairias sritis: ekonominius ar kultūrinius klausimus, socialinius procesus, politines ar netgi sporto aktualijas. Tai, kokio dėmesio susilauks viena ar kita tema priklauso nuo daugelio skirtingų faktorių – ekonominių ir istorinių aplinkybių, vyraujančių globalių tendencijų. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, šalyje gerėjant ekonominei situacijai, vis garsesnės tampa diskusijos jautriais, tradicinius visuomenės įsitikinimus kvestionuojančiais klausimais, tokiais kaip dirbtinis apvaisinimas, eutanazija ar tos pačios lyties asmenų partnerystė. Pastaroji diskusijų tema, dėl kurios kyla tiek pasikartojantys ginčai parlamento salėse, tiek visuomenės skirtis palaikant ar smerkiant šį klausimą, atsiremia į apskritai homoseksualumo supratimą ir jo vertinimą Lietuvoje.

Homoseksualumas Lietuvoje išlieka jautriu visuomenei klausimu. 2004 metais įstojus į Europos Sąjungą Lietuva žengė žingsnį liberalios demokratijos link, kartu priartėdama prie vakarietiškoji tradicijų. Vakarų valstybėse, ypač Vakarų Europoje, homoseksualumas pradedamas vertinti vis palankiau, visuomenės tolerancija su homoseksualumu susijusiais klausimais per pastarąjį dešimtmetį augo: 91% Europos valstybių per pastaruosius 20 metų pradėjo geriau vertinti homoseksualumą, o pirmaujančios pagal šį rodiklį – šiaurės Europos valstybės. Tuo tarpu Rytų Europoje šis augimas buvo mažiausias. Lietuvoje 1994-1995 metų laikotarpiu 77% populiacijos neigiamai vertino situaciją, kai jų kaimynystėje apsigyventų homoseksualus asmuo. Analogiškame tyrime 2008-2010 metų laikotarpiu tokių žmonių skaičius sumažėjo iki 66 %. Ir nors neigiamo požiūrio silpnėjimas yra pastebimas, Lietuva vis dar priskiriama valstybėms, kur homoseksualumo vertinimas yra ypatingai neigiamas. Kartu sudėjus įvairių apklausų rezultatus per pastaruosius 20 metų, Lietuva rikiuojasi 28 pozicijoje iš 32 tyrime išskirtų šalių¹ kai kalbama apie valstybių teigiamą požiūrį į homoseksualumą.

¹ Tom W. Smith, Jaesok Son ir Jibum Kim, „A compilation of Cross-national Studies of Attitudes towards Homosexuality and Gay Rights”, *Williams Institute*, Chicago, 2014. < <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Public-Attitudes-toward-Homosexuality-table.pdf> > [Žiūrėta 2018 04 12]

Vis dažniau kalbant apie tolimesnę integraciją į Vakarų, tolerancijos stoka homoseksualumui tampa svarbiu diskusijų kampu tiek kalbant apie visuomenės vertybes, tiek apie politiką apskritai. Lietuvos Respublikos Seimas ne kartą sprendė ir komentavo įstatymų projektus, susijus šia tema². Komentarus išsakė ir aukščiausi šalies pareigūnai: neseniai Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis homoseksualių žmonių situaciją Lietuvoje apibendrino kaip reikalaujančią sprendimų³. Skirtingų požiūrių į homoseksualumą sankirta tampa visuomenę poliarizuojančiu klausimu, kartu sulaukiančiu vis didesnio dėmesio politiniame ir teisiniame kontekste.

Situacija, gerokai besiskirianti nuo dabartinių tendencijų tiek Vakaruose, tiek kitose 2004 metais prie ES prisijungusiose valstybėse, tampa itin aktualia kalbant apie tolimesnę valstybės integraciją į Vakarų. Nors 2012 metais Lietuvoje seksualinę diskriminaciją pastebėjo 42% piliečių, tai nebūtinai atspindi esamą situaciją⁴. Homoseksualūs asmenys ne kartą atvirai kalbėjo apie jaučiamą diskriminaciją, o sudėtingą situaciją patvirtinta ir statistika: Lietuvoje 61% apklaustų LGBT žmonių yra patyrę diskriminaciją arba priekabiavimą. 2014 metais tai buvo didžiausias skaičius Europos Sąjungoje, kurios vidurkis siekė 47%⁵. Šalia tokios tendencijos pastebimas ir diskriminuojantis dabartinis homoseksualumo reglamentavimas Lietuvoje, o tai iššaukė ir Vakarų dėmesį situacijai Lietuvoje⁶. Dėl to kalbant apie tai, kaip spręsti ar nespęsti esamas problemas susijusias su homoseksualumu, svarbu suvokti esmines priežastis, kodėl Lietuvos visuomenėje homoseksualumo klausimas išlieka vertinamas kritiškai, nors deklaruojama politinė integracija į Vakarų.

Homoseksualumo priimtinumą ir jo supratimą valstybėje gali nulemti tiek valstybės politikos formuotojai, jų priimami įstatymai, tiek žiniasklaida ir kiti faktoriai. Tačiau visuomenė gali būti traktuojama kaip svarbiausias subjektas, kalbant apie bendrą homoseksualumo vertinimą demokratinėje valstybėje. Būtent visuomenė formuoja paklausą – tiek politikos sprendimams, tiek žiniasklaidai ir jos siunčiamai žinutei. Politikų priimami sprendimai homoseksualumo tema iš dalies atliepia visuomenėje

² „Seime žlugo bandymas įteisinti vyro ir moters bei homoseksualių partnerystę.“ Vilnius: Delfi, 2017. < <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/seime-zlugo-bandymas-iteisinti-vyro-ir-moters-bei-homoseksualu-partneryste.d?id=74950844>> [Žiūrėta 2018 05 04].

³ „Valstybės vadovai: atėjo metas sprendimams dėl homoseksualių partnerystės.“ Vilnius: Bernardinai.lt, 2017. < <http://www.bernardinai.lt/index.php/straipsnis/2017-05-24-valstybes-vadovai-atejo-metas-sprendimams-del-homoseksualu-partnerystes/159797>> [Žiūrėta 2018 05 04]

⁴ Special Eurobarometer 437, „Discrimination in the EU in 2015: Lithuania“, European Commission, 2015

⁵ EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, „Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Main results.“ (TK-AN-17-003-EN-N). Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017

⁶ „Lietuvai, Ukrainai ir Rusijai – Europos Tarybos kritika dėl homoseksualių diskriminacijos.“ Vilnius: Bernardinai.lt, 2011. < <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-12-14-lietuvai-ukrainai-ir-rusijai-europos-tarybos-kritika-del-geju-diskriminacijos/73716>> [Žiūrėta 2018 05 04]

vyraujančius vertinimus, o žiniasklaida, nors ir turinti stiprų poveikį piliečių nuomonei, kalbant jautriais visuomenės klausimais dažniausiai atsiremia į tam tikrus išankstinių piliečių nuostatų apribojimus⁷. Žmonės kalbėdami apie tokias temas kaip homoseksualumas yra linkę iš anksto susiformuoti savo pradines interpretacijas, prielaidas, kuriomis yra vertinamas šis klausimas⁸. Visa kita informacija, ateinanti vėliau – ar iš politikų pasisakymų, ar iš žiniasklaidos publikuojamo turinio – yra interpretuojama pagal iš anksto priimtas nuostatas, todėl jų neatitinkanti informacija sunkiai tiesiogiai paveikia žmogaus vertinimą⁹. Taigi tiriant homoseksualumo vertinimą, priimtinumą konkrečioje valstybėje, prasminga gilintis būtent į visuomenės nuostatas.

Tyrimai ir akademinė literatūra homoseksualumo tematika apima nemažai mokslo sričių – tema įvairiais aspektais nagrinėta biologijos, lyčių studijų mokslų laukuose, ilgainiui homoseksualumas buvo pradėtas tyrinėti ir per politinę bei socialinę prizmę. Nors didesnio akademikų dėmesio šiuo atžvilgiu homoseksualumas sulaukė tik antroje XX a. pusėje, tyrimai ir jų išvados padengia skirtingus aspektus. Kalbant apie homoseksualumo vertinimą, nemaža dalis autorių kalba apie moralinių ir ideologinių vertybių sąsajas šiame kontekste. Diane Richardson¹⁰ ir Gregory M. Herek¹¹ savo tekstuose kalba apie politinės savimonės, politinių ideologijų santykį su homoseksualumu, religijos ir kitų moralinių vertybių svarbą analizuojant homoseksualumą pabrėžia Laura R. Olson¹², Aleksander Štulhofer¹³. Šių autorių idėjos atspindi moralinę-ideologinę aiškinimo paradigmą. Kita vertus, Melanie A. Morrison¹⁴, taip pat Paulina Gorska¹⁵ savo tyrimuose mėgina įrodyti, kad įprastos moralinės vertybės nebėra pagrindinis faktorius aiškinantis homoseksualumo vertinimo priežastis, o tam įtakos daro ir post-modernizmo veiksniai, socio-ekonominės detalės.

Homoseksualumo vertinimo tematiką įvairiais aspektais nagrinėjo ir lietuvių politologai ir sociologai – Ainė Ramonaitė bei Mažvydas Jastramskis tyrimuose apie šį aspektą užsimena

⁷ Robert Axelrod, „Schema Theory: An Information Processing Model of Perception and Cognition.” *The American Political Science Review*, 67(4), 1973, 1248-1266.

⁸ Ten pat, 1248.

⁹ Ten pat, 1251.

¹⁰ Diane Richardson, „Desiring sameness? The rise of a neoliberal politics of normalisation.” *Working the spaces of neoliberalism: Activism, professionalisation and incorporation*, 2005, 122-142

¹¹ Gregory M. Herek, „Sexual stigma and sexual prejudice in the united states: A conceptual framework.” *Nebraska Symposium on Motivation*, 54, 2009, 66-110

¹² Laura R., Olson, Wendy Cadge ir James T., Harrison, “Religion and public opinion about same-sex marriage.” *Social Science Quarterly*, 87(2), 2006, 341-360.

¹³ Aleksander Štulhofer ir Ivan Rimac, „Determinants of homonegativity in europe.” *Journal of Sex Research*, 46(1), 2009, 24-32

¹⁴ Melanie A. Morrison ir Todd G. Morrison, „Development and Validation of a Scale Measuring Modern Prejudice Toward Gay Men and Lesbian Women” *Journal of Homosexuality*, 43(2) 2002, 16-37

¹⁵ Paulina Gorska, Michał Bilewicz, Mikołaj Winiewski ir Agata Waszkiewicz, „On Old-Fashioned Versus Modern Homonegativity Distinction: Evidence From Poland” *Journal of Homosexuality*, 64(2), 2017, 256-272

analizuodami rinkėjų preferencijas ir savybes¹⁶, Liutauras Gudžinskas savo tyrimuose kalba apie politinės darbotvarkės bei teisinio reglamentavimo svarbą kalbant apie homoseksualumo vertinimą¹⁷.

Šių tyrimų kontekste vis dar lieka daug iki galo neatsakytų klausimų, pirmiausia - kodėl visuomenėje vyrauja neigiamas homoseksualumo vertinimas ir kas iš tikrųjų tai lemia. Šio darbo tikslas – pasitelkiant kokybinę metodologinę priemonę išsiaiškinti, kodėl Lietuvos gyventojai nepaisant paskutiniaisiais metais politiniame lygmenyje deklaruojamos integracijos į Vakarų vis dar stipriai išsiskiria negatyviu požiūriu į homoseksualumą ir su juo susijusius vertybinius klausimus. Greta atvirumo informantų atsakymams, tokios tendencijos priežastis bus mėginama rasti pasitelkiant ir teorines prielaidas, išskirtas minėtų homoseksualumo tematika rašiusių akademikų, apsibrėžiant esmines jų sąvokas, vėliau jas pritaikant pagrindinėje darbo dalyje – atliekamame empiriniame tyrime.

Pirmojoje darbo dalyje bus konstruojamas teorinis pagrindas: apžvelgiamas galimų aiškinimų laukas ir išskiriamos esminės teorinės prielaidos. Metodologijos dalyje bus pristatoma tyrimo specifika, priežastys kodėl buvo pasirinkta kokybinė metodologinė priemonė bei pusiau struktūruoti interviu. Empirinio tyrimo dalyje bus pateikiami ir analizuojami surinkti duomenys, ieškoma atsakymo į pagrindinį tyrimo klausimą, kartu papildant apibrėžtą teoriją ir išnagrinėtą akademinį lauką. Tyrimas leis plačiai ir argumentuotai atsakyti, kokios priežastys lemia vyraujančią neigiamą homoseksualumo vertinimą Lietuvoje.

¹⁶ Ainė Ramonaitė, Mažvydas Jastramskis, „Vertybės ir įsitikinimų struktūros.“ Kn.: Ainė Ramonaitė (sud.), *Kaip renkasi Lietuvos rinkėjai? Idėjos, interesai ir įvaizdžiai politikoje*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2014, 126-144

¹⁷ Liutauras Gudžinskas, *LGBT teisių raida Lietuvoje jai įstojus į Europos Sąjungą*, 2015

1. Teorinis pagrindas

Išsamioje homoseksualumo bei jo raidos analizėje David F. Greenberg pažymi, jog atviresnės diskusijos apie homoseksualumą bei jo vietą visuomenėje prasidėjo tik įsitvirtinus kapitalizmui bei biurokratijai¹⁸. Iki tol seksualinių mažumų tematika, nors ir egzistuojanti, nesulaukdavo didesnio visuomenės, juolab akademikų dėmesio. Tačiau socialiniai pokyčiai – biurokratijos išsiplėtimas, kapitalizmo klestėjimas – homoseksualumą pastūmėjo ir į politinių darbotvarkių rėmus. Tai atliepia Michael Brown, pažymėdamas, jog su homoseksualumu susiję klausimai tampa reikšminga takoskyra rinkimuose Jungtinėse Amerikos Valstijose¹⁹. Prieš pristatant teorinį pagrindą, kuriame kalbama apie esmines prielaidas, kodėl homoseksualumas gali būti vertinamas neigiamai, svarbu apibrėžti kaip suprantamas homoseksualumas, ir kas yra laikytina neigiamu jo vertinimu.

Kaip pastebi Greenberg, homoseksualumo supratimas labai platus – vieni tai supranta kaip tam ligą, manifestą, psichologinę patologiją, kiti kaip žmogaus laisvių išraišką, modernią tradicinių santykių alternatyvą²⁰. Sąvokos apibrėžimas priklauso ne tik nuo skirtingų žmonių požiūrių, tačiau ir begalės kitų faktorių – kultūrinės aplinkos, asmeninių patirčių ir kt. Gregory M. Herek prideda ir tai, jog homoseksualumas, įprastai asocijuojamas su tam tikra seksualine orientacija gali lygiai taip pat būti tam tikra bendruomenės, identiteto išraiška²¹. Visgi šio darbo kontekste homoseksualumo sąvoka reiškia seksualinį, lytinį potraukį tos pačios lyties asmenims, yra seksualinė orientacija, priešinga heteroseksualumui²². Amerikos psichologų asociacijos išsakytas apibrėžimas, kuris oficialiai atmetė homoseksualumo interpretavimą kaip tam tikrą psichologinį sutrikimą ar ligą. Tokiu apibrėžimu remiasi ir didžioji dalis autorių, nagrinėjančių homoseksualumo tematiką²³.

Kita esminė sąvoka, kurią svarbu apibrėžti tyrimo kontekste, yra neigiamas homoseksualumo vertinimas. Tai, jog nemaža dalis populiacijos turi neigiamą požiūrį į homoseksualumą akademinėje literatūroje pastebėta dar aštunto dešimtmečio viduryje. Dažniausiai neigiamas požiūris susiformuoja tada, kai tam tikras objektas žmogui sukelia neigiamus jausmus ar prieštarauja jo įprastiems

¹⁸ David F. Greenberg, *The Construction of Homosexuality*, The University of Chicago Press, Chicago/London, 1988, 475 - 481

¹⁹ Michael Brown, Larry Knopp ir Richard Morrill, „The culture wars and urban electoral politics: sexuality, race, and class in Tacoma, Washington” *Political Geography*, 24(3), 2005, 475-481

²⁰ Greenberg, 13

²¹ Herek, 73-74

²² American Psychological Association, „APA policy statements on Lesbian, Gay, Bisexual, & Transgender Concerns” Washington, 2011

²³ Iris Zijlstra, “The turbulent evolution of homosexuality: From mental illness to sexual preference.” *Social Cosmos*, 5(1), 2014, 29-35

įsitikinimams²⁴. Jei matematikoje „neigiama“ reikšmė turi objektyvų apibrėžimą, tai kalbant apie socialinius procesus ir žmonių įsitikinimus, negatyvumą objektyviai užfiksuoti yra sunkiau. Visgi vertinant požiūrius, juos galima mėginti apsibrėžti per žmogaus įsitikinimus, veiksmus ir veiksmų intencijas. Fishbein ir Ajzen supratimu, nagrinėjant žmonių įsitikinimus galima ir suprasti jų požiūrį, nuspėti jų intencijas ar poelgius²⁵. Šio darbo tikslas yra išsiaiškinti būtent požiūrio priežastis, todėl pagrindiniu objektu taps žmogaus įsitikinimai, lemiantys jo požiūrį į homoseksualumą. Tai atliepia ir darbo teorinis pagrindas.

Jeigu kalbama apie tai, jog Lietuvoje vis dar egzistuoja neigiamas požiūris į homoseksualumą, svarbu yra išsiaiškinti, kokie visuomenės įsitikinimai nulemia minėtą požiūrį, kuris Lietuvą gerokai išskiria iš kitų Europos valstybių.

Šiame darbe pasitelkiama kokybinė tyrimo prieiga, todėl teorinio pagrindo esminė paskirtis – prielaidų išsikėlimas empirinio tyrimo instrumentui prasmingai sukonstruoti. Prielaidų, išsikėliamų iš plačios akademinės literatūros ir tyrimų homoseksualumo tematika. Jų paskirtis – išskirti galimus esminius visuomenės įsitikinimus, kurie ir nulemia požiūrį į homoseksualumą. Nors struktūruotai apimti visų veiksnių, galinčių nulemti visuomenės nuostatas šiuo klausimu turbūt neįmanoma, kruopščiai peržvelgus egzistuojančią akademinę literatūrą yra pastebimos pagrindinės prielaidos, aktualios nagrinėjamam objektui bei kontekstui.

Pirmoji formuluojama teorinė prielaida yra susijusi su religinių įsitikinimų poveikiu homoseksualumo vertinimui. Tokius argumentus savo tyrimuose išdėsto Harek²⁶, tokią išvadą savo tekste pristato ir Olson²⁷. Jų teigimu, vienas esminių veiksnių, galinčių nulemti žmogaus neigiamą požiūrį į homoseksualumą, yra religija bei žmogaus santykis su ja. Bene dažniausiai akademinėje literatūroje minimas priežastinis ryšys apima ne vieną religiją. Tiek Lietuvoje labiausiai Lietuvoje paplitusi krikščionybė, tiek tokios religijos kaip islamas yra siejamos su neigiamu požiūriu į homoseksualumą²⁸. Pagal šią su religija siejamą prielaidą, religingumo ir homoseksualumo ryšys yra neigiamas iš religijos pusės, t.y. jei žmogus save identifikuoja religingu, mažesnė tikimybė, kad jo požiūris į homoseksualumą, tos pačios lyties seksualinius santykius bus teigiamas. Šios aiškinamosios

²⁴ Onur Bodur, David Brinberg, ir Eloise Coupey, „Belief, Affect, and Attitude: Alternative Models of the Determinants of Attitude“ *Journal Of Consumer Psychology*, 9(1), 2000, 17–28

²⁵ Ten pat, 19

²⁶ Herek, 78

²⁷ Olson, 347

²⁸ Lilith Roggemans, Bram Spruyt, Filip Van Droogenbroeck ir Gil Keppens, „Religion and Negative Attitudes towards Homosexuals: An Analysis of Urban Young People and Their Attitudes towards Homosexuality“ *Young*, 25(3), 2015, 254

prielaidos pagrindine ašimi tampa žmogaus moralinių įsitikinimų formavimasis – remiantis religija šeimos bei santykių įvaizdis interpretuojamas kaip dviejų skirtingų lyčių atstovų darnus bendradarbiavimas, laikantis moralinių bei religingoms visuomenės įprastų normų. Ir priešingai, homoseksualumas prieštarauja tokioms normoms ir neatitinka įprastinio šeimos ir santykių įvaizdžio pateikiamo religiniuose šaltiniuose, mokymuose. Taigi pirmoji šio darbo teorinė prielaida, atkreipiant dėmesį į nagrinėjamą kontekstą, atliepia tai, jog religijos, o Lietuvos atveju ypatingai aktualios krikščionybės faktorius suponuoja žmogaus moralinius įsitikinimus, todėl religingu save laikantis žmogus paprastas yra linkęs neigiamai vertinti homoseksualumą. Šiuo atveju toks požiūris homoseksualumo vertinimą įstato į tam tikrą ideologinę-moralinę vertybinę kreivę, kur homoseksualumas bei religija atsiduria skirtingose vertinimo ašyse.

Kita teorinė prielaida, iš dalies persidengianti su religingumo klausimu, atliepia Richardson nagrinėtą politinių nuostatų aspektą. Pagrindinė šios autorės išvada – jog žmonių požiūris į homoseksualumą priklauso nuo to, kaip žmonės save identifikuoja politinių pažiūrų „žemėlapyje“. Richardson teigimu žmonės, save laikantys liberalais, balsuojantys už liberalių pažiūrų partijas dažnai kalba apie toleranciją, saviraiškos laisvę. Tokie žmonės pasižymi nuosaikesniu požiūriu į besikeičiančias tendencijas ir tai atsispindi jų nuostatose vertinant homoseksualumą²⁹. Tokias išvadas patvirtina ir kiti tyrimai – save liberalių pažiūrų piliečiais identifikuojantys piliečiai homoseksualumą yra linkę vertinti teigiamai³⁰. Jiems priešingoje pusėje – konservatyvių pažiūrų, tradicijų, tradicinės šeimos vertybes pabrėžiantys rinkėjai³¹. Ši tendencija kartu atliepia ir pirmąją prielaidą dėl homoseksualumo vertinimo ir religingumo santykio. Tiesa, tai, jog savo politines pažiūras žmonės identifikuoja patys, gali iškreipti teorinės prielaidos atitikimą. Kalbėdamas apie savo politines pažiūras žmogus gali neturėti pakankamai informacijos, apsibrėžiant savo ideologinį požiūrį, galimas neatitikimas tarp to, kaip viena ar kita ideologija apibrėžiama teoriškai, ir tarp to, kaip ją suvokia pats žmogus. Tai tarsi patvirtina Jastramskio bei Ramonaitės įžvalgos apie Lietuvos rinkėjus³², kurie save priskirdami vienai ar kitai politinei kryptiai iš tiesų nėra nuoseklūs vertindami atskirus klausimus – kartu ir homoseksualumą. Visgi nepaisant pasitaikančių neatitikimų, politinių nuostatų argumentas išlieka plačiai naudojamu siekiant paaiškinti visuomenės požiūrio į homoseksualumą vertinimus. Todėl antroji teorinio pagrindo prielaida atliepia tai,

²⁹ Richardson, 135

³⁰ Alison Keleherm „Growing Support for Gay and Lesbian Equality Since 1990“ *Journal of Homosexuality*, 59, 2012, 1319

³¹ Ten pat, 1317

³² Ramonaitė, Jastramskis, 140

jog žmogaus požiūrį į homoseksualumą gali nulemti jo politinės pažiūros, kai negatyvų požiūrį į homoseksualumą gali suponuoti konservatyvios politinės pažiūros.

Pirmosios dvi teorinio pagrindo prielaidos kyla iš ideologinės bei moralinės vertinimo pusės. Tiek moraliniai, tiek ideologiniai įsitikinimai įvairių tyrimų duomenimis nemaža dalimi lemia susiformuojantį visuomenės požiūrį³³. Kitos dvi teorinio pagrindo prielaidos atitolsta nuo moralinės-ideologinės dimensijos ir orientuojasi į politinės aplinkos kontekstą, užsienio politikos vertinimą. Jos yra aktualios būtent Lietuvos ir aplinkinėms regiono valstybėms.

Trečioji teorinio pagrindo prielaida kyla iš Liutauro Gudžinsko ir kitų autorių³⁴, nagrinėjančių Vidurio ir Rytų Europos regionus, išvalgų. Pastarųjų akademikų tekstuose daug dėmesio skiriama homoseksualumo ir geopolitinių procesų vertinimo ryšiui. Kalbant apie Vidurio ir Rytų Europos regioną, taip pat Balkanų šalis³⁵, homoseksualumo judėjimų aktyvumui, visuomenės požiūrio aiškinimui pasitelkiama europeizacijos teorija. Europeizacija, kuri apibūdinama kaip procesas, kuomet iki tol su Europa mažiau susijusi šalis pradeda perimti Europoje būdingas praktikas: įskaitant kultūrą, politiką, ekonomiką, įvairius socialinius judėjimus ir kt. Pasiremiant tokia aiškinimo prieiga ir yra formuojama būtent Lietuvai aktuali teorinio pagrindo prielaida, galinti paaiškinti neigiamo visuomenės požiūrio į homoseksualumą priežastis. Tiek Gudžinsko, tiek kitų autorių tekstuose nagrinėjamos išvados³⁶ leidžia kelti argumentą, jog homoseksualumo vertinimą gali nulemti žmogaus ryšys bei jo nuostatos Europos Sąjungos atžvilgiu. Remiantis tokiu teoriniu ryšiu, formuojama išvada, jog žmonės, teigiamai vertinantys Europos Sąjungos procesus, institucijas bei jų vykdomą politiką, bus linkę teigiamai vertinti įvairius procesus ar socialinius judėjimus, ateinančius iš valstybių sąveikos su Europos Sąjunga. Vienas iš tokių – homoseksualių asmenų teisių, su homoseksualumu susijusių judėjimų aktyvumas bei plėtra. Todėl galima teigti, kad žmonės, teigiamai vertinantys Europos Sąjungą, bus linkę teigiamai vertinti ir homoseksualumą.

Ir priešingai, negatyvus požiūris į homoseksualumą gali būti susijęs su neigiamu Europos Sąjungos, jos vykdomos politikos vertinimu. Pats Europos Sąjungos vertinimas gali pasireikšti per skirtingas prizmes ir prielaidas, Lietuvos atveju tai gali būti susiję tiek su bendrijos įtakos Lietuvai

³³ Ellen Decoo „Changing Attitudes Toward Homosexuality in the United States from 1977 to 2012.” Master Thesis, Brigham Young University, 2014

³⁴ Conor O’Dwyer, “Does the EU help or hinder gay-rights movements in post-communist Europe? The case of Poland” *East European Politics*, 28(4), 2012. 332-352

³⁵ Adam Fagan ir Koen Sloopmaeckers, „Too proud to have pride? The EU’s inability to promote LGBT equality in Serbia.“ Draft Paper, Queen Mary University of London, 2014

³⁶ Gudžinskas, 17

vertinimu, tiek su pačiu įstojimo į Europos Sąjungą faktą. Tiesa, galima tikėtis ir skirtingo ryšio – žmonės, neigiamai vertindami homoseksualumą, gali išreikšti neigiamą požiūrį į Europos Sąjungos politikas, susijusias su seksualinių mažumų klausimais. Europos Sąjunga aktyviai ir ryžtingai pasisakė už homoseksualių asmenų teises ir laisves, nors ne visose sąjungos valstybėse tokia pozicija yra palaikoma visuomenės³⁷. Apibendrinant trečiąją tyrimo teorinio pagrindo prielaidą, ji atliepia tai, kad žmogaus požiūris į homoseksualumą gali būti nulemtas jo įsitikinimų apie Europos Sąjungą bei jos veiklos vertinimo. Šiuo atveju neigiamas visuomenės požiūris į šiuos klausimus gali nulemti neigiamą požiūrį į homoseksualumą.

Panašiai atsiremiant į ankstesnius tyrimus galima kelti ir kitą teorinio pagrindo prielaidą, jog žmogaus požiūris į homoseksualumą gali būti susijęs su tuo, kaip jis vertina su Rusija ir jos politika susijusius klausimus – dabartinę Rusijos valdžią, okupacinį laikotarpį. Šis argumentas ypač susijęs su Kremliaus retorika LGBT judėjimų bei teisių klausimais, kur Rusija pateikiama kaip tradicinių vertybių gynėja bei atsvara „iškrypusiems“ Vakarams³⁸. Tokiame kontekste, teigiamas požiūris į Rusiją apskritai, į jos politiką seksualinių mažumų klausimais gali nulemti neigiamą žmogaus požiūrį į homoseksualumą. Kalbėdami apie homoseksualumą ir sovietinį laikotarpį galima išvesti dar vieną šią prielaidą suponuojantį ryšį. Sovietų Sąjungoje homoseksualumas buvo suprantamas kaip nusikaltimas³⁹. Kartu su komunizmu prasidėję ribojimai paskatino homoseksualumo kriminalizavimą tiek Lietuvoje, tiek ir kitose buvusios Sovietų Sąjungos valstybėse⁴⁰. Tie žmonės, kurie tokią tuometinę politiką bei sovietinį laikotarpį vertina teigiamai, gali būti linkę turėti neigiamą požiūrį į homoseksualumą. Būtent remiantis šiais argumentais ir formuojama teorinio pagrindo prielaida, jog neigiamą požiūrį į homoseksualumą gali nulemti teigiamas žmogaus požiūris į dabartinę Rusijos politiką, sovietų okupacijos laikotarpį. Ši prielaida yra aktuali būtent Lietuvos kontekste, kuriame Rusijos veiksnys apskritai yra lemiantis daug politinių ar socialinių faktorių.

Galiausiai formuojant teorinio pagrindo prielaidas svarbia dimensija tampa ir socio-ekonominiai faktoriai. Būtent Keleher savo tekstuose iš esmės atsižvelgia į amžiaus, lyties faktorius, kalbėdama apie tai, kas nulemia neigiamą žmonių požiūrį į homoseksualumą, taip pat įtraukdama rasės, teritorijos kintamuosius⁴¹. Šių veiksnių reikšmingumą pagrįstumą atliepia ir daugelis kitų tyrimų, aprėpiančių tiek

³⁷ Jürgen Gerhards, „Non-Discrimination towards homosexuality.” *International Sociology*, 25(1), 2010, 6-9

³⁸ Gudžinskas, 16

³⁹ Amy Adamczyk ir Jacob Felson, „Country-level factors shaping views on homosexuality in Europe.” <https://www.europeansocialsurvey.org/docs/about/conference/ADMACZYK_FELSON_Homosexuality_Attitudes.pdf> [Žiūrėta 2018 05 06]

⁴⁰ Ten pat.

⁴¹ Keleher, 1320

Europos Sąjungos valstybių tendencijas⁴², tiek būtent Lietuvos situaciją⁴³. Žiūrint į bendras tendencijas ir formuojama galima tyrimo teorinė prielaida, jog neigiamą požiūrį į homoseksualumą yra linkę išreikšti vyrai, vyresnės kartos atstovai, gyvenantys mažesniuose miesteliuose. Analizuotų tyrimų duomenų rezultatus taip pat pagrindžia tam tikri teoriniai argumentai: vyrai yra linkę labiau asmeniškai priimti tai, jei jų aplinkoje yra homoseksualių asmenų, jie linkę vengti asmeninio ryšio su homoseksualais⁴⁴, vyresnio amžiaus gyventojų požiūrį dažnai labiau lemia jau aptarti moraliniai-ideologiniai įsitikinimai. Kalbant apie gyvenamosios vietos įtaką, turimi teoriniai argumentai atliepia tendenciją, kad mažesnės bendruomenės yra linkusios būti uždaresnės ir labiau susijusios, tokiomis sąlygomis homoseksualūs asmenys nedrįsta prisipažinti dėl savo seksualinės orientacijos. Neprisipažindami lieka nematomi, taip tik dar labiau sustiprindami ir taip mažą homoseksualių asmenų integraciją, kuri iš dalies ir nulemia miesteliuose egzistuojantį neigiamą požiūrį į homoseksualumą. Taip pat kaimo ar miestelio bendruomenės labiau yra linkusios vadovautis tradicinėmis vertybėmis, yra labiau konservatyvios bei mažiau tolerantiškos skirtumams, nei didmiesčių gyventojai⁴⁵.

Taigi tyrimo teorinį pagrindą sudaro penkios esminės prielaidos, išsiskirtos remiantis akademinę literatūra bei nagrinėtais tyrimais, į kurias bus būtina atsižvelgti aiškinantis visuomenės požiūrio į homoseksualumą priežastis. Pagrindines prielaidas galima išskirti į tris pagrindines dimensijas: moralinę-ideologiją, geopolitinių klausimų bei socio-ekonominių faktorių. Šiuo teoriniu pagrindu bus pasinaudojama sudarant pagrindinio tyrimo klausimyno gaires bei rengiant pusiau struktūruotus interviu su tyrimo informantais.

Lentelė Nr. 1. Prielaidų dimensijos.

Moralinė-ideologinė dimensija	Geopolitinių klausimų dimensija	Socio-ekonominių faktorių dimensija
Santykis su religija	Europos Sąjungos vertinimas	Lytis, amžius
Politinės pažiūros	Rusijos politikos klausimų vertinimas	Gyvenamoji vieta

⁴² EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, „Annual Report.” (ISSN 1831-0362). Vienna, 2009

⁴³ Jolanta Reingardė, Arnas Zdanevičius, „Homofobija ir Lietuvos gyventojų požiūris į homoseksualumą.“ Tyrimo ataskaita, Vytauto Didžiojo Universitetas, 2007, 26

⁴⁴ Vivien K.G. Lim, „Gender differences and attitudes towards homosexuality.” *Journal of Homosexuality*, 43(1), 2002, 85-97

⁴⁵ Lorene Hannelore Gottschalk, „Coming out and living as lesbians and gay men in regional and rural areas”, University of Ballarat, < <http://apo.org.au/system/files/137931/apo-nid137931-680416.pdf> > [Žiūrėta 2018 05 09]

2. Metodologija

Tyrimo metodologija pasirinkta atsižvelgiant į tai, koks yra esminis šio darbo tyrimo objektas – tai yra visuomenės požiūris į homoseksualumo klausimą. Siekiant išsiaiškinti, kokios priežastys nulemia neigiamą Lietuvos gyventojų požiūrį į homoseksualumą, svarbu suprasti gyventojų homoseksualumo sampratą, įsitikinimus šiuo klausimu, jų konstruojamus argumentus. Remiantis tuo, tyrime pasitelkiama kokybinė tyrimo prieiga. Tokia metodologinė kryptis šiame darbe pasirinkta norint išvengti tik išankstinių priežastingumo ryšių tvirtinimo bei tikintis atrasti naujų, alternatyvių aiškinimų nagrinėjamiems klausimams, taip pat giliau iširti, papildyti egzistuojančius teorinius aiškinimus, juos detalizuoti Lietuvos atvejo kontekste.

Tyrimo bus taikomas giluminio interviu metodas: pusiau struktūruoti interviu vadovaujantis pagrindinėmis klausimyno gairėmis bei papildomais klausimais. Toks metodas yra tinkamas norint geriau suprasti pagrindines visuomenės požiūrio į homoseksualumą priežastis. Svarbus pusiau struktūruotų interviu privalumas yra tas, jog juose suteikiama pakankama erdvė informantų atsakymų variacijai, sąvokų apibrėžimui bei interpretacijoms. Taip pat atliekant pačius interviu yra išlaikomas natūralus santykis tarp informanto bei interviu imančio žmogaus⁴⁶, tai ypač svarbu turint omenyje nagrinėjamos temos kontekstą – ne visi informantai yra linkę atvirai kalbėti jautriomis temomis kaip homoseksualumas, jų atsakymai į uždarus klausimus nebūtinai būtų objektyvūs bei nuoširdūs. Pasirenkant tokio tipo interviu, taip pat visada išlieka galimybė užduoti papildančius klausimus, kurie gali būti naudingi siekiant sulaukti daugiau informacijos iš informanto, surinkti platesnius duomenis galimoms interpretacijoms. Taigi tokia metodologinė prieiga leidžia pateikti kiek įmanoma gilesnes išvadas apie informantų požiūrį į homoseksualumą Lietuvoje.

Visi informantai dalyvavę tyrime buvo supažindinami su tyrimo struktūra, tematika ir tikslais. Tyrimo dalyviams buvo užtikrintas informacijos konfidencialumas ir paprašoma sutikimo, jog pateiktus atsakymus būtų galima naudoti akademiniais tikslais. Interviu metu pateikiami atsakymai buvo įrašinėjami diktofonu, siekiant išvengti atsakymų bei dalyvių žodžių iškraipymo. Tai taip pat suteikė galimybę interviu metu geriau įsiklausyti į informantų atsakymus bei užduoti papildomus klausimus. Interviu transkriptus galima rasti darbo priede Nr. 4.

⁴⁶ Jane Ritchie ir Jane Lewis, *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. London: SAGE Publications, 2003

2018 metų balandžio ir gegužės mėnesiais buvo atlikta 20 pusiau struktūruotų interviu. Dar du informantai, iš pradžių sutikę dalyvauti tyrime, sužinoję interviu temą bei tikslus atsisakė pateikti savo atsakymus. Abu pašnekovai buvo vyresnio amžiaus, mažesnio miestelio gyventojai, o jų reakcija į pristatytą temą bei klausimus iš dalies atliepia daugelio interviu metu vyravusią atmosferą, kuri buvo ganėtinai nejauki, pasižyminti sunkiu emociniu krūviu. Siekiant atskleisti tyrimo informatyvumą, informantų atrankai pasiremta maksimalios įvairovės principu – taip užtikrinant informantų heterogeniškumą tikėtasi atskleisti požiūrių, vertybių, interesų įvairovę (detalūs duomenys apie informantų amžių, gyvenamąją vietą, profesiją yra pateikti 2 darbo priedo lentelėje). Mėginta įtraukti skirtingo amžiaus, gyvenamųjų vietovių informantus, išlaikyti lyčių reprezentatyvumo pusiausvyrą. Kaip minėta darbo pradžioje, homoseksualumas išlieka jautri visuomenės tema, o tai patvirtino ir tai, jog nemaža dalis pašnekovų pokalbių metu nebuvo linkę atvirauti nagrinėjama tema, vystyti pokalbius buvo sunku. Informantų buvo klausiama, kaip jie supranta homoseksualumą, koks yra jų požiūris į jį, taip pat buvo įtraukiamos teorinio pagrindo prielaidos ir su jomis susiję klausimai.

Siekiant rasti atsakymus į visus minėtus aktualius klausimus, buvo suformuotas pusiau struktūruotas tyrimo klausimynas. Jį sudarė iš anksto išskelti pagrindiniai tyrimo klausimai, kuriais siekta atskleisti informantų požiūrį į homoseksualumą, taip pat įtraukti trys vertinamieji teiginiai, kuriuos buvo prašoma įvertinti skalėje nuo 1 iki 5 (1 – pilnai sutinku; 5 – visiškai nesutinku). Tiesa, klausimų eiliškumas, jų svarba ir struktūra, kaip įprasta tokio tipo tyrimuose⁴⁷, kito ir priklausė nuo informantų atsakymų. Reaguojant į interviu eigą buvo užduodami papildantys klausimai, siekiant pakreipti pokalbį atitinkama, bakalauro darbo tyrimui aktualia linkme ar išplėsti pašnekovų pateiktus atsakymus. Klausimyno gairės pateiktos pirmajame darbo priede (Priedas Nr. 1).

3. Tyrimo rezultatų analizė

Tyrimo duomenys buvo surinkti per paskutiniąją balandžio ir pirmąją gegužės savaitę. Per šį laikotarpį atlikta 20 pusiau struktūruotų interviu, 2 žmonės atsisakė dalyvauti tyrime. Atliekant tyrimą pastebėta, jog informantų atsakymų gylis buvo skirtingas, priklausė nuo to, kokia būdavo pirminė reakcija į pristatytą tyrimo objektą, jo tikslus. Informantai, į pateiktą temą reagavę su nepatiklumu ar nuostaba, nebuvo linkę atvirauti atsakinėdami į pateiktus klausimus. Tuo tarpu pašnekovai, kuriems tyrimo tema atrodė kur kas priimtinesnė, savo atsakymus noriai išplėsdavo, pateikdavo patikslinimų.

⁴⁷ Inga Gaižauskienė ir Natalija Valavičienė, *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*, VĮ Registrų centras, 2016, 86-88

Nagrinėjant interviu medžiagą buvo ieškoma atsakymų į pagrindinį klausimą: kodėl Lietuvoje homoseksualumas vertinamas neigiamai. Taip pat siekiama geriau suprasti bendrą homoseksualumo supratimą informantų tarpe, jo santykį su kylančiu jų požiūriu bei požiūrio priežastimis. Analizuojant surinktus duomenis kreiptas dėmesys ne tik į pašnekovų tiesioginius atsakymus, žodžių turinį, tačiau ir į galimas atsakymų interpretacijas remiantis išsikeltomis teorinio pagrindo prielaidomis, taip pat vykusiu pokalbių neverbaliniu kontekstu, informantų reakcijomis, intonacijomis, išreikštomis emocijomis. Ieškoma galimų tendencijų, tipažų ir kategorijų, galinčių padėti atsakyti į pagrindinį tyrimo klausimą, taip pat praplėsti turimą teorinį pagrindą. Informantų atsakymai taip pat sugrupuoti į tam tikras, pagal klausimyno temas bei pagrindinius tyrimo objektus išskirtas kategorijas. Šis duomenų sugrupavimas pateiktas 3 darbo priede, lentelėje Nr. 3. Pateikiami informantų vardai buvo pakeisti, siekiant užtikrinti informantų anonimiškumą.

3.1 Požiūriai į homoseksualumą

Nors informantų atrankos metu buvo taikomas maksimalios įvairovės principas, tyrimo rezultatų interpretuoti kaip pilnai reprezentuojančius situaciją Lietuvoje negalima. Visgi surinktos informacijos kontekste, išsiskyrė tam tikros vertinimo tendencijos ir pagrindinės kategorijos: teigiamas, neigiamas ir neutralus vertinimas. Pašnekovų vertinimai iš dalies atliepia vyraujančias statistikas kalbant apie homoseksualumo vertinimą visuomenėje⁴⁸. 9 iš 20 informantų homoseksualumą atvirai vertina neigiamai (Lietuvoje, Eurobarometro duomenimis, homoseksualumą neigiamai vertina 66 % gyventojų⁴⁹), iš jų didesnė dalis buvo vyrai, miestelių gyventojai. Tuo tarpu teigiamą požiūrį į homoseksualumą išsakė 3 informantai (minėto tyrimo duomenimis, homoseksualumą Lietuvoje teigiamai ar neutraliai vertina 30 % gyventojų⁵⁰) – visos jos moterys, gyvenančios mieste arba didmiestyje. Likę 8 tyrimo dalyviai homoseksualumą yra linkę vertinti neutraliai, tiesa, neutralumo išraiška informantų išskirta skirtingai, skirtingos ir jų socio-ekonominės ypatybės.

Viena vertus, neutrali pozicija kyla iš asmeninės patirties trūkumo, neutralumą apsibrėžiant be neigiamų konotacijų: „Iš tikrųjų manau, kad esu neutrali šia pozicija, nevertinu nei kažkaip labai teigiamai, nei neigiamai... Manau, kad dėl to, jog neturiu kažkokių labai pavzdžių, kuriuos galėčiau pateikti, negaliu apsibrėžti per savo patirtis“ (Eglė, 22 metai, didmiestis, lietuvių filologijos studentė).

⁴⁸ Special Eurobarometer 437, „Discrimination in the EU in 2015: Lithuania“, European Commission, 2015

⁴⁹ Ten pat.

⁵⁰ Ten Pat.

Arba pabrėžiant, jog seksualinė orientacija apskritai nesvarbi: „*Net nežinau, labiau tikų gal žodis neutraliai tiesiog man nėra svarbu, kokia yra žmogaus orientacija*“ (Greta, 34 metai, didmiestis, tarptautinio bendradarbiavimo specialistė). Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, jog dalis informantų, savo požiūrį apibendrinami kaip neutralų, tai išreiškia argumentuodami, kad tai kol kas „*netrukdo*“, arba pabrėždami tam tikras sąlygas ar ribas, iki kurių neutralus požiūris nevirsta neigiamu: „*tarkim toks per vidury sakykim... tik gal labai nereikėtų afišuoti šitų dalykų*“ (Žilvinas, 27 metai, didmiestis, serviso vadybininkas). Tiesa, tam tikrų dvejonų išreiškimas buvo būdingas ir teigiamą požiūrį išsakantiems informantams, pabrėžiant, jog tai prieštarauja suprantamiems tradiciniams santykiams, ar yra prieš įprastą tradicinę šeimą, tačiau tai nereiškia, kad žmogus negali laisvai pasirinkti savo gyvenimo būdo ar orientacijos. Labiausiai kategoriškai ir aiškiausiai savo požiūrį nurodė būtent neigiamą požiūrį išsakę pašnekovai. Pastarieji nebuvo linkę plačiau aiškinti savo vertinimo apsibrėžimo, kėlė klausimus, kodėl apskritai tai vertintų reiktų kažkaip kitaip: „*na kaip čia gali vertinti .. aš tai vertinu neigiamai*“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė; „*kam kelti tą homoseksualumo problemą...*“ (Algirdas, 54 metai, miestas, parduotuvės darbuotojas).

Apibendrinant, vyraujančią požiūrį į homoseksualumą tyrimo rėmuose, buvo atrasti skirtingi vertinimai, kuriuos galima išskirti į kategorijas **teigiamas**, **neigiamas**, **neutralus** požiūris. Visgi svarbu pastebėti tendenciją, jog neigiamas požiūris į homoseksualumą buvo ne tik kur kas dažnesnis, bet ir kategoriškesnis, o informantai, kalbėję apie neutralią savo poziciją šiais klausimais, yra labiau linkę kalbėti apie tai, kodėl jų vertinimas bent šiuo metu nėra neigiamas, nei ko trūksta, jog jis taptų teigiamas.

3.2 Homoseksualumo samprata

Teoriniame tyrimo pagrinde buvo skirtas dėmesys pačiai homoseksualumo sąvokai ir jos apsibrėžimui. Šio darbo kontekste homoseksualumo sąvoka reiškia seksualinį, lytinį potraukį tos pačios lyties asmenims, yra seksualinė orientacija, priešinga heteroseksualumui. Visgi tyrimo dalyviams nebuvo primetamas toks homoseksualumo apsibrėžimas, o priešingai, informantams buvo užduodamas klausimas, ką jie patys supranta kaip homoseksualumą ir kaip apsibrėžia šią sąvoką.

Iš surinktos informacijos matyti keletas pagrindinių tendencijų kalbant apie homoseksualumo sąvokos supratimą. Visų pirma, homoseksualumo apsibrėžimas pateiktas tyrimo teorinėje dalyje buvo pakartotas nemažos dalies informantų. Didžioji dalis atsakymų atliepė jausmus, potraukį tos pačios lyties atstovams: „*tai meilė tos pačios lyties atstovui*“ (Dovydas, 29 metai, didmiestis, komunikacijos specialistas), „*tai tos pačios lyties santykiai*“ (Eglė, 22 metai, didmiestis, lietuvių filologijos studentė).

Tokį homoseksualumo apsibrėžimą pateikia visų vertinimo kategorijų pašnekovai: tiek turintys teigiamą požiūrį į homoseksualumą, tiek neutrali ir neigiamai šį klausimą vertinantys tyrimo dalyviai. Visgi neigiamą požiūrį į homoseksualumą deklaruojantys informantai šioje kategorijoje išsiskyrė tuo, jog dalis jų „tos pačios lyties santykius“ dar labiau patikslino, minėdami būtent „vyro ir vyro“ tarpusavio santykius: „*man atrodo čia kai vyras santykiauja su vyru*“ (Jonas, 62 metai, miestas, vairuotojas); „*kai vyras su vyru gyvena*“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė), leisdami suprasti, jog toks pasirinkimas jiems neatrodo priimtinas.

Tačiau kaip savo išsamioje istorinėje homoseksualumo analizėje teigia Greenberg, visuomenės homoseksualumo supratimas skiriasi. Tai atliepia ir tolesni tyrimo rezultatai. Daliai tyrimo respondentų homoseksualumas buvo suprantamas kaip tam tikras požiūris, gyvenimo pasirinkimas. Šie pašnekovai homoseksualumo neapsibrėžia kaip tam tikrų santykių tarp žmonių, o veikia kaip laisvą žmogaus pasirinkimą, gyvenimo būdą: „*čia turbūt požiūris kažkoks .. arba nori būti tokiau, arba ne...*“ (Vilma, 49 metai, miestelis, juvelyrė); „*tai turbūt kažkoks kitoks požiūris*“ (Žilvinas, 27 metai, didmiestis, serviso vadybininkas). Pasirinkimo ir žmogaus apsisprendimo motyvas pastebimas ir kitų informantų atsakymuose, tačiau jie to neminėjo kalbant apie homoseksualumo apsibrėžimą. Homoseksualumą, kaip požiūrį savaime išskyrę pašnekovai apskritai buvo linkę šį klausimą vertinti neutraliai.

Galiausiai paskutinė išskirtina kategorija, kalbant apie homoseksualumo sąvokos supratimą, homoseksualumą perteikia kaip „ligą“, „kažką negero“, „iškrypimą“. Toks homoseksualumo apsibrėžimas vyravo tik tarp neigiamą požiūrį išreiškiančių informantų. Galima pastebėti, kad neigiamo vertinimo kontekste ir pati sąvoka tampa neigiamų žodžių, konotacijų sinonimu. „*Homoseksualumas ... tai kaip liga, kaip kažkas negero*“ (Inesa, 49 metai, miestelis, vadybininkė), pašnekovė tyrimo metu ir ligos motyvą pabrėžė ne kartą, paklausus, kokia būtų tyrimo dalyvės reakcija, sužinojus, jog jos mėgstamas aktorius ar atlikėjas yra homoseksualus asmuo, ji tai sulygino su kitomis sveikatos problemomis ar ligomis: „*Žmogus kai suseraga vėžiu, tai vis tiek bendrauja visi (su juo), tai čia irgi, jei aš sakau, kad tai liga, tai bendrautų kaip su ligoniu*“. Kitas pašnekovas homoseksualumą apsibrėžė kaip ligą, kaip „psichinį sutrikimą“, kurį iš tiesų galima nesunkiai pakeisti, „išgydyti“. „*Tai yra liga, tai iškrypimas arba liga. Ta prasme arba reikia ... vaistų naujų nėra tam, gal darbo reikia duoti... pamirštų kas tai yra*“ (Edgaras, 50 metų, miestelis, techninių projektų vadybininkas). Griežtai neigiamo požiūrio kontekste homoseksualumo sąvoka labiausiai iš visų kitų minėtų kategorijų nutolsta nuo teoriniame tyrimo pagrinde pateikto apsibrėžimo. Iš tokių pašnekovų atsakymo struktūros ir reakcijų, kai homoseksualumas suprantamas kaip neigiamas dalykas, visuomenės problema, matyti, jog būtent neigiamas požiūris veikia sąvokos apsibrėžimą, o ne atvirkščiai.

Apibendrinant, iš pašnekovų pateiktų homoseksualumo apibrėžimų galima skirti tris skirtingus tipažus ar kategorijas. **Pirmoji kategorija, kur homoseksualumas suprantamas tiesiog kaip tos pačios lyties santykiai**, atliepia tyrimo teoriniame pagrindė pateiktą homoseksualumo apibrėžimą. Į šią kategoriją patenka tiek teigiamai, tiek neutraliai, tiek neigiamai homoseksualumą vertinantys informantai. **Antroji kategorija, homoseksualumą suvokia kaip požiūrio reikalą, gyvenimo būdą**, pabrėžiant, jog tai yra žmogaus pasirinkimo reikalas, ji būdinga neutralų požiūrį turintiems pašnekovams. **Galiausiai trečioji kategorija homoseksualumą išskiria kaip tam tikrą ligą, iškrypimą**, toks supratimas būdingas tik neigiamą požiūrį į homoseksualumą išsakantiems informantams.

3.3 Požiūrio į homoseksualumą priežastys: kodėl ir kas formuoja?

Pagrindinis viso tyrimo klausimas atsigręžia į priežastis ir faktorius, nulemiančius informantų požiūrį į homoseksualumą. Peržvelgiant tyrimo rezultatus trumpai jau kalbėta apie vyraujančią požiūrį, homoseksualumo sampratą, pastebėtas ir šių dviejų tyrimo objektų ryšys, tačiau esminiai tyrimo rezultatai turėtų slypėti po klausimu, kodėl informantai išsako būtent vienokį ar kitokį požiūrį į homoseksualumą.

3.3.1 Asmeninis santykis su homoseksualumu

Nors visi tyrimo respondentai turėjo savitą homoseksualumo supratimą ir tai nebuvo jiems negirdėta tema, tačiau kiekvieno iš jų santykis su homoseksualumo tematika buvo skirtingas. Iš tyrimo metu surinktos informacijos matyti, jog „santykis su homoseksualumu“ yra reikšmingas kintamasis kalbant apie neutralų homoseksualumo vertinimą – tai yra, kiek informantas yra susipažinęs su tema, kiek tenka bendrauti su homoseksualiais asmenimis, ar kiek žmogui asmeniškai tenka su tuo susidurti. Pašnekovai, kuriems homoseksualumas suprantamas kaip tolimas diskusijų argumentas, bet nėra jaučiamas kasdieninėje aplinkoje, nėra sutinkamas jų rutinoje, į tai žvelgia iš neutralių pozicijų, savo požiūriu neišsako nei teigiamų, nei neigiamų įsitikinimų. Šie tyrimo dalyviai paklausti, kas lemia jų neutralų požiūrį į homoseksualumą pabrėžė asmeninio santykio su homoseksualumu nebuvimą:

„Manau, kad dėl to, jog neturiu kažkokių labai pavyzdžių, kuriuos galėčiau pateikti, negaliu apibrėžti per savo patirtis. Neturiu jokių išankstinių nusistatymų šiuo klausimu, todėl galvoju, kad vertinu homoseksualumą neutraliai“ (Eglė, 22 metai, didmiestis, lietuvių filologijos studentė).

“Tiesiog aplinkoje nėra, arba nežinau apie tokios pakraipos žmones, todėl manęs kaip ir neliečia ši tema“ (Julius, 32 metai).

Tačiau interpretuoti, ar asmeninė patirties buvimas iš tiesų nulemtų labiau teigiamą, ar neigiamą požiūrį iš tyrimo metu surinktų rezultatų sunku. Kasdienis bendravimas su homoseksualiais asmenimis veikia sumažina galimybę, jog požiūris į homoseksualumą bus neigiamas, nei paskatina tai vertinti teigiamai. „Pradėsiu nuo to, kodėl pas mane nėra neigiamo požiūrio. Todėl, kad aš iš tikrųjų pažįstamų tarpe yra keletas (homoseksualių) žmonių, ir aš juos vertinu ne pagal tai, ką jie veikia už uždarytų durų“ (Greta, 34 metai, didmiestis, tarptautinio bendradarbiavimo specialistė). Tuo tarpu neigiamam vertinimui asmeninės patirtys, bent pašnekovų teigimu, apskritai neturi įtakos. Netgi tie informantai, kurių artimoje aplinkoje yra homoseksualių asmenų, neišskyrė to kaip faktoriaus, galinčio nulemti jų požiūrį į homoseksualumą (Algirdo, Gintaro pasisakymai)

Prie neutralaus požiūrio į homoseksualumą galima pridėti ir pašnekovų informatyvumo santykį. Išreikšdami neutralią poziciją informantai pabrėždavo, jog šia tema apskritai daug domėtis nėra tekę, todėl išskirti teigiamą ar neigiamą požiūrį šiuo klausimu nėra reikalo: „Aš apskritai nelabai tuo domiuosi. Man nėra taip, kad aš nusistačiusi prieš juos, nėra taip, kad aš norėčiau, kad čia vaikščiotų jų paradai“ (Kotryna, 27 metai, didmiestis, kosmetologė).

Apibendrinant galima pastebėti, jog asmeninis santykis su homoseksualumu tampa svarbiu faktoriumi informantams, kai jų vertinimas yra neutralus, ir būtent santykio nebuvimas tampa tokio požiūrio priežastimi.

3.3.2 Žmogaus laisvės apsispręsti pasaulėžiūra

„Tai visiškai yra asmenybės klausimas. Tiesiog koks tu žmogus esi. Aš niekada kažkaip tuo per daug nesistebėjau... Aš už tai, kad žmogus turi būti laisvas.“ (Neringa, 53 metai, miestas, virėja). Šie pašnekovės žodžiai atspindi dar vieną iš esminių faktorių, kuris nulemia žmonių požiūrį į homoseksualumą. Tai pasaulėžiūra, kurioje didelė svarba suteikiama žmogaus apsisprendimo laisvei, jo teisei į privatų gyvenimą, kad ir koks būtų tas gyvenimo būdas.

Toks požiūris labiausiai paplitęs tarp tų informantų, kurie apskritai išreiškia teigiamą, arba neutralų požiūrį į homoseksualumą: „Vertinu teigiamai, tai yra žmogaus pasirinkimas, ir jeigu jis taip jaučiasi, tai viskas tvarkoje“ (Gabrielė, 28 metai, didmiestis, teisininkė). Dalis tokios nuomonės besilaikančių pašnekovų savo atsakymais suponavo ir tai, jog tai, kad žmogus yra homoseksualus, yra susijęs su natūraliais žmogaus pokyčiais, tarsi prigimtinis dalykas: „O čia aš iš principo negalvoju, kad čia kažkokia liga, kurią reiktų gydyti, kaip kažkas čia teigia. Man tai daugiau yra su hormonais susiję, įgimti dalykai, kurie ateina su prigimtimi“ (Dovydas, 29 metai, didmiestis, komunikacijos specialistas).

„Jeigu kažkas įvyksta chromosomose, jei žmonės jaučiasi kitaip, jaučia potraukį savo lyčiai, tai ką gi, reiškia, kad taip yra“ (Orinta, 47 metai, miestas, rusų kalbos mokytoja). Toks požiūrio pagrindimas iš esmės kertasi su tuo, apie ką kalba negatyvų požiūrį išsakantys informantai, kurių supratimu homoseksualumas yra ne natūralus dalykas, tam tikra liga, psichinis iškrypimas.

Nenuostabu, jog žmogaus laisvė apsispręsti neveikia negatyviai homoseksualumą suprantančių pašnekovų vertinimo. Sakyti, jog homoseksualumui oponuojantys pašnekovai nepripažįsta žmogaus apsisprendimo laisvės ar teisės į privatų gyvenimą, būtų neteisinga, tačiau šis faktorius nepakeičia jų susiformavusio neigiamo požiūrio į homoseksualumą: „Kiekvienas žmogus turi pasirinkimą, savo asmeninį gyvenimą. Homoseksualumas man nepriimtinas.. esu auklėta tradicinėje šeimoje, tradicinių pažiūrų...bet jį toleruoju“ (Laura, 52 metai, miestas, bedarbė).

Remiantis interviu duomenimis, galima manyti, jog pasaulėžiūra, kad kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti savo gyvenimo būdą ir spręsti privataus gyvenimo reikalus yra faktorius, nulemiantis teigiamą ar neutralų vertinimą, tačiau nepakankamai stiprus tam, jog pakeistų negatyvų požiūrį išlaikančius informantus.

3.3.3 Tradicijos ir auklėjimas

Iki šiol buvo išskirtos interviu metu vyravusios priežastys, kurios padeda paaiškinti susiformavusį žmonių požiūrį į homoseksualumą. Tačiau kaip buvo pastebėta, tiek asmeninis santykis su homoseksualumu, tiek pasaulėžiūra, jog kiekvienas žmogus turi teisę rinktis savo gyvenimo būdą nebuvo faktoriai, galintys paaiškinti negatyvų informantų požiūrį į homoseksualumą. O būtent tai yra pagrindinis šio tyrimo objektas. Toliau nagrinėjamos priežastys yra aktualios visoms vertinimo kategorijoms, bet būtent jos padeda paaiškinti ir neigiamą požiūrį nulemiančius faktorius.

„Man tai yra nepriimtina, nes esu auklėta tradicinėje šeimoje, tradicinių pažiūrų ir jų laikaisi“ (Laura, 52 metai, miestas, bedarbė). Pasaulėžiūros kontekste nagrinėta pašnekovės citata atliepia vieną esminių vertinimo sričių, kalbant apie negatyvų požiūrį į homoseksualumą. Kaip minėta anksčiau, informantai, nepritariantys homoseksualumui neneigia žmogaus laisvių ir teisių į apsisprendimą, tačiau jiems svarbesnis argumentas yra tradicijų laikymasis, tradicinės šeimos supratimas bei auklėjimas paremtas šiomis vertybėmis.

„Aš manau, kad žmonių tarpusavio santykiai yra pagrįsti šeimos pagrindu, o čia šeima, kada yra tos pačios lyties žmonės.. tai .. nepilnavertė šeima“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė). Vyriausios tyrimo dalyvės pateiktas atsakymas gerai atliepia didžiosios dalies neigiamą požiūrį išsakiusių

pašnekovų argumentus, kodėl jie būtent taip vertina homoseksualumą. Tradicinis šeimos modelis šiai daliai informantų yra pagrindinis faktorius, iššaukiantis neigiamą reakciją į homoseksualumą: „*Tai yra iškreipti santykiai, tai nėra normalu. Mano supratimu, normalūs santykiai yra tarp vyro ir moters..*“ (Inesa, 49 metai, miestelis, vadybininkė). Įdomu ir tai, jog netgi tarp teigiamai vertinančių homoseksualumą buvo tokių, kurie pabrėžė, jog „normalūs santykiai“ turi būti tarp vyro ir moters: „*Pripažįstu, kad vyras ir moteris turėtų normalius santykius*“ (Orinta, 47 metai, miestas, rusų kalbos mokytoja). Iš pašnekovų atsakymų matyti, jog šeimos simbolikai bei sampratai apskritai yra skiriamas didelis dėmesys, ji suprantama kaip „*visuomenės pagrindas*“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė), todėl pats faktas, jog homoseksualumas iš dalies keičia šeimos sampratos suvokimą, neatitinka įprastų normų, iššaukia atitinkamą reakciją į homoseksualumą. „*Tuoj tai pasidarys norma, tuoj vyras su žmona negalės būti*“ (Inesa, 49 metai, miestelis, vadybininkė). „*Aš nesuprantu, jeigu būtų dauguma tu homoseksualų, tada išnyktų visai ir visuomenė*“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė). Galiausiai homoseksualumas ne tik prieštarauja tradicijoms, tradicinei šeimos sampratai ir taip iššaukia neigiamą informantų požiūrį, tačiau tai kartu ir prieštarauja auklėjimui, kuriuo vadovaujasi apklaustieji.

Auklėjimas nagrinėjamų pasisakymų kontekste apima tiek auklėjimą šeimoje, tiek auklėjimą mokykloje: „*Nuo mažens buvo skiepijamas neigiamas dalykas, kad čia kažkoks išsigimimas, kažkas blogo... Kalbu apie auklėjimą mokykloje, šeimoje. Į tai buvo žiūrima neigiamai*“ (Gintaras, 48, miestelis, policininkas). Homoseksualumas pateikiamas kaip prieštaringas ir neatitinkantis įprasto tradicinio informantų auklėjimo, auklėjimo ideologijos. Tačiau poveikį pašnekovų neigiamam požiūriui auklėjimas galėjo daryti ne tik tiesiogiai, teigiant, kad tai yra nenormalu, neįprasta. Lygiai tiek pat svarbus gali būti faktas, jog anksčiau tiek šeimos aplinkoje, tiek mokykloje ar visuomenėje apskritai, tokia tema kaip homoseksualumas apskritai nebuvo liečiama. Tokiu atveju pats auklėjimas tiesioginio poveikio pašnekovų požiūriui, jų pačių supratimu, nedaro. Tačiau galima teigti, jog būtent dabartinės auklėjimo normos, kur apie homoseksualumą kalbama kiek daugiau nei, tarkime, Sovietų okupacijos laikais, kelia pašnekovų, homoseksualumą vertinančių neigiamai, pasipiktinimą. „*Anksčiau mano laikais nebūdavo net ir aišku, kas yra tas homoseksualas*“ (Monika, 77 metai, miestelis, pensininkė). „*Tais laikais nebuvo kalbama apie homoseksualumą, kai aš augau, mokiausi, nebuvo tokių iškrėpėlių*“ (Jonas, 62 metai, miestas, vairuotojas). Tiesa, auklėjimo motyvus kaip galimą priežastį nurodė tik vyresnio amžiaus pašnekovai, todėl tai turėtų būti siejama su ankstesniųjų kartų auklėjimo principais.

Išryškėjančios priežastys, dėl ko homoseksualumą dalis informantų vertina neigiamai, nukreipia į tradicijų bei auklėjimo faktorius. Pagrindinė tokio ryšio logika atsiremia į tai, jog homoseksualumas prieštarauja įprastoms visuomenės tradicijoms, įprastai šeimos – vyro ir žmonos – sampratai. Griežtai

tokia samprata grįstas auklėjimas taip pat turėjo įtakos pašnekovų atsakymams, iš dalies galimai pasireiškiant ir tuo, jog ankstesnės auklėjimo tradicijos apskritai nelietė tokių klausimų kaip homoseksualumas. Tuo tarpu auklėjimo ir tradicijų motyvai nebuvo tokie aktualūs pašnekovams, vertinantiems homoseksualumą teigiamai, neutralaus požiūrio pašnekovai šių faktorių taip pat nesureikšmino. Iš surinktų duomenų būtų galima manyti, jog auklėjimo bei tradicinės šeimos, tradicinių vertybių faktoriai gerai pagrindžia būtent neigiamą požiūrį į homoseksualumą.

3.3.4 LGBT aktyvumo faktorius

Paskutinis ir kone ryškiausias argumentas, paaiškinantis būtent neigiamo požiūrio į homoseksualumą priežastis, yra susijęs su homoseksualių asmenų veiksmis, jų bendruomenės komunikacija bei vykdoma politika. Įdomu tai, jog kaip neigiamą požiūrį kuriantis faktorius jis buvo pastebimas ne tik tokį požiūrį deklaruojančių pašnekovų, bet ir t neutraliai ar teigiamai homoseksualumą vertinančių informantų.

Darbo pradžioje, aptariant temos problematiką, buvo pastebėta, jog 2014 metais 61% apklaustų LGBT bendruomenės žmonių teigė, jog Lietuvoje jie yra patyrę diskriminaciją ar priekabiavimą. Tuo tarpu visuomenėje, tokią tendenciją, t.y. diskriminaciją prieš kitos seksualinės orientacijos žmones, pastebėjo 42% Lietuvos gyventojų. Atvirai kalbėdami apie savo padėtį visuomenėje, dalyvaudami eitynėse „Už lygybę“ seksualinės mažumos taip mėgina atkreipti dėmesį į susidariusią situaciją Lietuvoje. Tačiau tyrimo rezultatai rodo, jog būtent LGBT bendruomenės ir homoseksualių asmenų aktyvumas tampa kone esmine priežastimi, dėl kurios žmonės homoseksualumą vertina neigiamai.

„Jeigu jie gyventų sau taip ir gyventų, nesikištų, neitų, nedarytų tų visų paradų, vertinčiau visai normaliai. Bet kai jie daro paradus ir tuo metu vilioja, bando susipažinti su kitais, atėmė iš vaikų vaivorykštę, todėl aš juos vertinu neigiamai. Aš nedarau, jei esu normalios orientacijos, aš neinu į paradą ir nemosikuoju „triusikais“, kad aš einu mylėti moteris“ (Algirdas, 54 metai, miestas, parduotuvės darbuotojas).

*„Aš niekaip nevertinu. Aš nesu nei per daug už, nei esu prieš. Aš galiu laisvai bendrauti su tokiais žmonėmis, jie man netrukdo gatvėje, nei kažkur tai. **Bet aš prieš pačius judėjimus esu**“ (Kotryna, 27 metai, didmiestis, kosmetologė)*

„Čia kur buvo tas gėjų judėjimas, tai net nežinau ar reikia taip viešintis ir tų savo teisių prašyti.. dėl to judėjimo ir noro pasireikšti, nežinau, ar reikia kiršinti visuomenę..“ (Gabrielė, 28 metai, didmiestis, teisininkė).

Visi šie atsakymai kalba apie panašų požiūrį į homoseksualių asmenų judėjimus, LGBT bendruomenės vykdomas akcijas, tačiau šių pašnekovų požiūris į patį homoseksualumą – skirtingas: Gabrielė teigiamai vertina homoseksualumą, Kotryna išlaiko neutralų požiūrį, o Algis, kaip galima suprasti iš pasisakymo, turi neigiamą požiūrį. Tačiau visų jų atsakymai kalbant apie homoseksualumą palietė būtent seksualinių mažumų judėjimus, vykdomą veiklą. Išsireiškimai „gal nereikia tiek afišuotis“, „kam ten eiti į gatves“, „lai nesidemonstruoja“ buvo minimi daugelyje atsakymų. „*Lai gyvena jie savo gyvenimą, bet kai eina į tas demonstracijas, labai neigiamai šitą vertinu*“ (Jonas, 62 metai, miestas, vairuotojas).

Tai, jog tokie įsitikinimai yra pasklidę tarp visų vertinimo kategorijų, verčia ieškoti galimų paaiškinimų ir interpretacijų tokiai situacijai. Iš informantų pasisakymų sunku nuspręsti, ar tikrai LGBT judėjimai paskatina neigiamą požiūrį į homoseksualumą, ar tiesiog jau esamas neigiamas požiūris persiduoda ir vertinant mažumų vykdomoms akcijoms. Vieno iš pašnekovų paklausus, ar jis geriau vertintų homoseksualumą, jei agitacijų dėl savo laisvių ir teisių iš LGBT bendruomenės būtų mažiau, atsakymas buvo pritariantis: „*Taip, būtų daug labiau teigiamas, žymiai labiau teigiamas*“ (Algirdas, 54 metai, miestas, parduotuvės darbuotojas). Tačiau vargu ar tai iš esmės pakeistų visų neigiamą požiūrį turinčių informantų nuomonę. Kalbant apie tai, kitas pašnekovas nepakeitė savo išankstinės nuomonės „*Homoseksualumas aišku vis tiek neigiamas dalykas, bet gal ne tiek erzintų, neprovokuotų manęs*“ (Jonas, 62 metai, miestas, vairuotojas). Turint omenyje, jog LGBT judėjimų faktorių paminėjo tiek teigiamai, tiek neutraliai homoseksualumą vertinantys pašnekovai, galima daryti išvadą, jog tai universaliai svarbus faktorius tyrimo kontekste. Aktyvios agitacijos dėl savo laisvių ir teisių, net jei jos ir yra pagrįstos dabartinės situacijos visuomenėje, informantų yra sutinkamos neigiamai visose trijose vertinimo kategorijos. LGBT veiklos faktorius išryškėja kaip požiūrį „negatyvinantis“, ypač tų pašnekovų, kurie ir taip homoseksualumą vertino neigiamai.

Apibendrinant šį tyrimo atradimą, jis turbūt labiausiai nutolęs nuo išsikeltų teorinių prielaidų, kurios buvo aptariamoms teorinėje darbo dalyje. Tokia LGBT bendruomenės akcijų ir veiklų vertinimo tendencija kelia svarbius klausimus kalbant apie tolimesnes geresnio homoseksualumo vertinimo Lietuvoje perspektyvas, pilnavertišką įsigalėjimą visuomenėje.

3.4 Teorinių prielaidų relevantiškumas tyrimo rezultatų kontekste

Iki šiol atlikta tyrimo rezultatų analizė daugiausia dėmesio telkė pagrindiniam tyrimo klausimui, kuriuo siekta išsiaiškinti, koks informantų požiūris į homoseksualumą. Taip pat mėginta suprasti, kaip

pašnekovai supranta homoseksualumą ir kokios esminės priežastys nulemia jų požiūrį. Šio darbo teoriniame pagrinde buvo išskirtos penkios pagrindinės prielaidos, kurios galėtų paaiškinti informantų požiūrį į homoseksualumą. Dalis atsakymų į pagrindinius klausimus vienaip ar kitaip palietė ir teorinių prielaidų argumentus, tačiau siekiant geriau suvokti pastarųjų veiksmingumą bei pritaikymo galimybes tyrinėjant Lietuvos atvejui, verta šias prielaidas atskirai. Tai padaryti leidžia tyrime užduoti klausimai, kuriais ir siekta patikrinti išsikeltąsias prielaidas.

Informantų atsakymai į savo vertinimo refleksiją skatinančius klausimus atskleidė tendenciją, jog patys informantai yra linkę nepripažinti galimos tam tikrų faktorių įtakos. Į klausimus, susijusiais su išskirtomis prielaidomis, pašnekovai dažnai atsakydavo neigiamai, atmesdami jų poveikį. Tačiau kai kuriais atvejais matyti aiškūs prieštaravimai, kurie suponuoja, jog tokie pašnekovų atsakymai buvo pateikiami vadovaujantis „atmetimo“ principu, nors iš kitų jų pasisakymų buvo matyti, jog atitinkamos prielaidos ganėtinai gerai paaiškina informantų požiūrį. Būtent teorinių prielaidų relevantiškumas šio tyrimo rezultatų kontekste bus nagrinėjamas toliau.

3.4.1 Religijos faktorius vertinant homoseksualumą

Visų pirma reikėtų pastebėti, jog didžioji dalis tyrimo dalyvių save įvardijo kaip tikinčiais žmonėmis. Keturi pašnekovai savo santykio su religija nesureikšmino, ir labiau laikėsi pozicijos, jog nėra religingi, arba tiesiog turi tikėjimo pagrindus, kuriais dabar nesivadovauja. Du iš šių keturių informantų homoseksualumą įvertino teigiamai, du neutraliai, tačiau sieti tai su jų požiūriu į religiją būtų neteisinga.

Iš pirmo žvilgsnio, tendencijos, jog religija būtų įvardijama kaip priežastis, kodėl homoseksualumo vertinimas galėtų būti neigiamas (tarp tų, kurie tokį požiūrį išreiškė), apskritai nebuvo. Pati prielaida, jog homoseksualumas gali būti veiksnys, nulemiantis žmogaus požiūrį į homoseksualumą buvo pastebėtas ir pačių informantų. „*Aš manyčiau, kad religija pilnai prieštarauja šiaip homoseksualumui. Man pačiam, kadangi aš ir pats vadovaujuosi religija, tai ir man veikia*“ (Andrius, 25 metai, miestas, inžinerijos studentas). Taip pat pabrėžtas galimas sudėtingas santykis tarp to, kaip žmogus vertina homoseksualumą ir kiek jis save laiko tikinčiu. „*Manyčiau, kad tai pastato mane į sudėtingą poziciją. Būtent toks bažnyčios kaip ir konservatyvus nusistatymas šiuo klausimu*“ (Eglė, 22 metai, didmiestis, lietuvių filologijos studentė). Tačiau pasikartojančio ryšio, jog labiau tikintys žmonės įvardintų tai kaip priežastį, kodėl jų homoseksualumo vertinimas yra neigiamas – nebuvo, kaip tai formuluojama tyrimo teorinėje prielaidoje.

Nors būtų galima sakyti, jog pasisakymai, kuriais informantai sureikšmino tradicinę šeimos sampratą, yra iš dalies sietini su religijos mokymų sukurtu įvaizdžiu. Tai pastebi viena iš pašnekovių: „*Kaip Dievas sukūrė vyrą ir moterį, kaip turi gimti vaikai, taip ir turi gimti vaikai. Labai iš tikrųjų veikia tai, kad visgi vyras ir moteris turi kurti gyvybę, iš to (religijos) ir ateina ta samprata*“ (Kotryna, 27 metai, didmiestis, kosmetologė). Dalis pašnekovų sulaukė ir papildomų klausimų, kuriais buvo prašoma įvertinti homoseksualumo vertinimo tendencijas Lietuvoje ir nurodyti galimas neigiamo požiūrio visuomenėje priežastys. Šių atsakymų kontekste taip pat buvo minimas religijos faktorius: „*Aš manau, kad čia ir yra patirtis ta, kad vis dėl to katalikiška valstybė, ir tas tikėjimas „trupučiuka“, tas požiūris surištas su tuo, tas neigiamas*“ (Orinta, 47 metai, miestas, rusų kalbos mokytoja).

Tačiau interpretuoti tokius pasisakymus kaip išvadą, jog religingumo prielaida buvo aktuali tyrimo kontekste būtų klaidinga. Tokių užuomazgų buvo galima rasti, tačiau pačių informantų teigimu religijos įtaka jų požiūriui į homoseksualumą jeigu ir buvo, tai minimali.

3.4.2 Politinių požiūrių faktorius vertinant homoseksualumą

Teoriniame pagrinde išskirta prielaida, kad požiūrį į homoseksualumą gali nulemti žmonių politinės pažiūros tyrimo rezultatuose atsispindėjo tik iš dalies. Viena vertus, nemaža dalis informantų tiesiog neturėjo aiškių politinių požiūrių, ar principinių įsitikinimų. Ar tai susiję su pozicijos neturėjimu, ar tiesiog su informacijos, domėjimosi politika stoka, nebuvo pagrindinis šio tyrimo tikslas, tačiau tokiems tyrimo dalyviams politiniai įsitikinimai įtakos apskritai nedarė. Bendrą tendenciją tokių informantų kontekste atspindi šis pašnekovės komentaras: „*Labai sunku yra pasakyti pagal tas Lietuvos politines sistemas. Kada aš čia paskutinį kartą balsavau, tai regis už konservatorius, bet tai nereiškia, kad esu konservatyvi... Tai sakyčiau, kad visgi tai neturi įtakos, net jei aš būčiau pro-liberalios partijos rėmėja, man šie dalykai nelabai iš tikrųjų asocijuojasi*“ (Greta, 34 metai, didmiestis, tarptautinio bendradarbiavimo specialistė). Dalis tyrimo dalyvių tiesiog nemato ryšio tarp tam tikrų politinių, ideologinių įsitikinimo bei požiūrio į homoseksualumą.

Visgi buvo ir tokių pašnekovų, kurie nesunkiai įvardijo savo politines pažiūras, tačiau lygiai taip pat neižvelgė to poveikio vertinant homoseksualumą. Žvelgiant bendrai, užuomazgų, jog teorinė prielaida dėl politinių požiūrių gali būti teisinga, buvo. Save konservatoriumi laikantis pašnekovas iš pradžių neigė politinių įsitikinimų poveikį jo griežtam neigiamam požiūriui į homoseksualumą, tačiau iškart po interviu pridėjo, jog turbūt būtent politinės pažiūros yra esminis veiksnys, kodėl jis „netoleruoja homoseksualų“. Kita pašnekovė, savo pažiūras šeimos santykiuose įvardijusi kaip konservatyvias, tačiau

apskritai įvardijusi save kaip liberalę, buvo linkusi teigiamai vertinti homoseksualumą ir pabrėžė politinių įsitikinimų svarbą šiuo klausimu: „*Šiaip esu už demokratiją, toleranciją ir naujoves, progresą*“ (Orinta, 47 metai, miestas, rusų kalbos mokytoja).

Surinkti tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, jog politinių pažiūrų pasiskirstymas – tarp liberalų ir konservatorių – homoseksualumo kontekste yra aktualus ir gali būti naudojamas kaip veiksnys, paaiškinantis, kodėl žmonės turi teigiamą arba neigiamą požiūrį į homoseksualumą. Tačiau kartu šio tyrimo kontekste, nagrinėjant apklaustų informantų atsakymus matyti, jog reikšmingesnėms išvadoms daryti pritrūksta aiškesnio pašnekovų apibrėžimo pasirenkant politines pažiūras, išreiškiant savo poziciją.

3.4.3 Santykis tarp požiūrio į homoseksualumą ir Europos Sąjungos vertinimo

Nors tyrimas nėra reprezentatyvus Lietuvos visuomenės atvaizdas, tačiau kaip ir bendrame visuomenės kontekste⁵¹, taip ir čia didžioji dalis pašnekovų Europos Sąjungą buvo linkę vertinti teigiamai. Informantai pabrėžė ekonominę naudą būnant Europos Sąjungoje, galimybę laisvai ir nevaržomai keliauti. Tik du pašnekovai save išskyrė kaip euro-skeptikus, tačiau jų priežastys tokiam vertinimui skyrėsi. „*Nežinau, man nelabai patinka, kad Lietuva neturi savo kaip šalis individualizmo tokio*“ (Neringa, 53 metai, miestas, virėja) kalbėjo pašnekovė, pabrėždama, jog Lietuva šiuo metu yra per daug priklausoma nuo Bendrijos. Tačiau ji, kaip ir palaikydama homoseksualumą, palaikė ir Europos Sąjungos politiką seksualinių mažumų klausimais: „*Taip, Europos Sąjunga labai stipriai gina jų teises, bet aš skaitau, kad taip ir turi būti, nes kas kitas apgins juos*“.

Būtent šio klausimo kontekste, apie Europos Sąjungos politiką seksualių mažumų klausimais, neigiamų atsakymų kiekis padaugėjo. Tai būtų galima sieti su kiek anksčiau aptartu LGBT bendruomenės judėjimo vertinimu. Ypatingai tarp neigiamai homoseksualumą vertinančių pašnekovų vyravo požiūris, kad homoseksualumo klausimas Europos Sąjungos yra per daug „afišuojamas“. „*Šiuo klausimu manau, kad Europa nori padaryti, kad visiems visur būtų tas pats. Bet čia reikia suprasti vieną dalyką, kad ne visos šalys yra tos pačios, ir religija gali daryti įtaka, ir šeima, reikia į visus dalykus atsižvelgti*“ (Andrius, 25 metai, miestas, inžinerijos studentas). Būtent žvelgiant į Europos Sąjungos politikos seksualinių mažumų klausimais vertinimą, išsikelta teorinė tyrimo prielaida pasiteisina kur kas labiau. Neigiamą požiūrį į homoseksualumą deklaruojantis, bet Europos Sąjungą apskritai teigiamai vertinantis pašnekovas atvirai kritikavo būtent tokią bendrijos politiką: „*Šiuo klausimu aš neigiamai*

⁵¹ Standart Eurobarometer 87, „Public opinion in the European Union“, European Commission, 2017

vertinu tokią Europos Sąjungos politiką, susikištų tą savo homoseksualizmą..“ (Jonas, 62 metai, miestas, vairuotojas).

Apibendrinant šią teorinę prielaidą, ji pasiteisina tyrimo metu tuo atveju, kai Europos Sąjungos vertinimas yra susiaurinamas būtent ties politika susijusia su seksualinėmis mažumomis. Tokiu atveju išryškėja tendencija, kad neigiamą požiūrį į homoseksualumą turintys informantai yra linkę ir neigiamai vertinti Europos Sąjungos politiką šiais klausimais. Tačiau bendrai, tyrimo prielaidą pilnai pagrindžia tik vienas tyrimo atvejis – kuris tiek homoseksualumą, tiek Europos Sąjungą vertina neigiamai.

3.4.4 Santykis tarp požiūrio į homoseksualumą ir Rusijos politikos vertinimo

Kalbant apie respondentų požiūrį į Rusijos politiką, su tuo susijusius klausimus kaip okupacinį laikotarpį, ar Rusijos vykdomą politiką homoseksualių asmenų atžvilgiu, atsakymų variacija skyrėsi nuo prieš tai nagrinėtų tendencijų susijusių su Europos Sąjunga. Pagal teorinio pagrindo prielaidą, žmonės, išreiškiantys neigiamą požiūrį į homoseksualumą, gali būti linkę teigiamai vertinti dabartinę Rusijos politiką ir su ja susijusius klausimus, gali teigiamai vertinti ir okupacinį laikotarpį.

Bendros tendencijos tarp 9 pašnekovų, kurie įvardijo neigiamą savo požiūrį homoseksualumo atžvilgiu, rasti nepavyko, jog būtų galima sakyti, jog tyrimo kontekste ši prielaida tikrai pasitvirtina. Tačiau prielaidos atitikimo apraiškų buvo pastebėta kur kas daugiau, nei kalbant apie Europos Sąjungos vertinimo ir požiūrio į homoseksualumą klausimus. *„Vykdomai politikai šiuo klausimu (seksualinių mažumų) Rusijoje, kaip jie elgiasi, kaip vykdo tą politiką, aš pritariu. Manau, kad jei ir kita šalis vykdytų, tokiai politikai aš irgi pritarčiau“* (Gintaras, 48, miestelis, policininkas). Tarp neigiamą požiūrį į homoseksualumą išsakiusių pašnekovų taip pat pastebėtas ir palankesnis sovietų laikotarpio vertinimas palyginus su tais, kurie homoseksualumą vertino teigiamai ar neutraliai. *„Vieni tai vadina sąjunga, kiti okupacija, yra ir teigiamų, ir neigiamų dalykų“* (Laura, 52 metai, miestas, bedarbė); *“Dabar esame vienoje Sąjungoje, anksčiau buvome kitoje sąjungoje. Ir ten buvo plusai, ir ten buvo minusai.. Ir čia tas pats“* (Edgaras, 50 metų, miestelis, techninių projektų vadybininkas).

Tuo tarpu teigiamą požiūrį į homoseksualumą deklaruojantys pašnekovai Rusijos politiką seksualinių mažumų klausimais, ir dabartinę šalies politinę situaciją vertino kur kas griežčiau, kas iš principo atliepia teorinę prielaidą dėl Rusijos vertinimo ir požiūrio į homoseksualumą. *„Kai yra*

smerkiama, ir patyčios yra tame tarpe, tada aišku jau vertinu neigiamai“ (Orinta, 47 metai, miestas, rusų kalbos mokytoja).

Tačiau turbūt stipriausiai teorinę prielaidą sustiprina atsakymai į kai kuriems pašnekovams pateiktus klausimus, dėl ko Lietuvoje vis dar neigiamai vertinamas homoseksualumas. Čia prielaidos aktualumas pasireiškia ne per tiesioginį ryšį tarp šių klausimų vertinimo, tačiau per bendrą Rusijos ir sovietinio laikotarpio poveikį apskritai. „*Manau, kad čia tos pačios Rusijos palikimas, kur žmonės buvo suvaržyti, žmonėms buvo liepta galvoti, taip kaip reikia galvoti, todėl taip ir turime“ (Julius, 32 metai).*

Aptariant šios prielaidos atitikimą tyrimo rezultatuose, būtent atsakymai į klausimus, kuriais pašnekovai pasidalino savo nuomone, kodėl Lietuvoje homoseksualumas vis dar vertinamas neigiamai, stipriausiai įvirtina argumentą, kad Rusijos vertinimas ir požiūris į homoseksualumą kol kas koreliuoja priešingai, ką iš dalies parodo ir neigiamą požiūrį į homoseksualumą deklaruojančių pašnekovų atsakymai.

3.4.5 Socio-ekonominių faktorių įtaka požiūriu į homoseksualumą

Paskutinioji teorinio pagrindo prielaida, kylanti iš Keleher ir kitų autorių tyrimų, teigia, jog žmonių požiūrį į homoseksualumą gali paaiškinti tam tikros socio-ekonominės savybės. Pagal teoriniame pagrinde išsiskirtus vertinimo požymius, negatyvų požiūrį į homoseksualumą yra linkę išsakyti vyresnio amžiaus gyventojai, dažniau vyrai nei moterys, gyvenantys mažesniuose miestuose/miesteliuose.

Minėti atvejai, kai informantai atsisakė pateikti savo atsakymus, sužinojus kokia tema bus kalbama, tarytum iliustruoja šią prielaidą. Abu pašnekovus buvo susitartą apklausti miesteliuose, abu būtų buvę tarp 4 vyriausių šio tyrimo dalyvių, abu buvo vyrai. 7 iš 9 tyrimo metu neigiamai į homoseksualumą žiūrinčių pašnekovų irgi buvo vyrai. Dvi moterys, išsakiusios neigiamą požiūrį į homoseksualumą gyvena miesteliuose. Nei vienas didmiestyje gyvenantis pašnekovas neturėjo negatyvaus požiūrio į homoseksualumą. Teigiamą požiūrį turėjusių pašnekovų amžiaus vidurkis taip pat gerokai mažesnis nei tų, kurie homoseksualumą vertino neigiamai. Nors tyrimo imtis ir neleidžia daryti reprezentatyvių išvadų, tačiau išvelgiamos vienareikšmės tendencijos ir jų pasikartojimas leistų teigti, jog socio-ekonominės dimensijos teorinės prielaidos iš tiesų yra tinkamos nagrinėjamam Lietuvos atvejui.

Išvados

Darbo pradžioje atsižvelgiant į empirinius duomenis susijusius su Lietuvos visuomenės požiūriu į homoseksualumą išsikeltas buvo tikslas suprasti, kodėl nepaisant Lietuvos deklaruojamos politinės integracijos į Vakarų visuomenę išlaiko išskirtinį neigiamą požiūrį į homoseksualumą. Ieškant atsakymo į klausimą pasitelkta kokybinė tyrimo strategija. Peržvelgus skirtingas galimas teorines prielaidas, atspindinčias įvairias vertinimo dimensijas, buvo sudarytas pagrindinis tyrimo instrumentas – pusiau struktūruoto interviu klausimyno gairės. Čia atsispindėjo pagrindiniai teoriniai argumentai: moralinių vertinimų, politinių požiūrių, žmogaus santykio su Europos Sąjunga, Rusijos vertinimo galima įtaka žmogaus požiūriui į homoseksualumą. Pridėtos ir prielaidos, galinčios padėti įvertinti socio-ekonominių faktorių poveikį kalbant apie visuomenės homoseksualumo vertinimą.

Atlikti 20 pusiau struktūruotų interviu su Lietuvos gyventojais, stengiantis laikytis maksimalios įvairovės principo. Informantų pasisakymai darbe išanalizuoti per skirtingus analizės segmentus. Ištirtas egzistuojantis homoseksualumo vertinimas tyrimo kontekste, telpantis į teigiamo, neigiamo ir neutralaus vertinimo kategorijas, kuris nors ir nėra reprezentatyvus Lietuvos visuomenei, iš dalies atspindi ir bendrąsias vertinimo tendencijas Lietuvoje. Apibendrintos esminės homoseksualumo sampratos kategorijos ir jų santykis su informantų požiūriu į homoseksualumą. Homoseksualumas tyrimo ribose būtent neigiamą požiūrį išsakančių pašnekovų buvo įvardintas kaip liga, iškrypimas; taip pat homoseksualumas buvo suprantamas kaip tam tikras požiūris, arba kaip tos pačios lyties tarpusavio santykiai. Aiškinantis pašnekovų vertinimo priežastis paaiškėjo keletas skirtingų faktorių, nulemiančių jų požiūrį į homoseksualumą. Informantai, kuriems būdingas neutralus ar teigiamas požiūris, buvo linkę akcentuoti asmeninio santykio su homoseksualumu įtaką bei pabrėžė pasaulėžiūrą, pagal kurią kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti savo gyvenimo būdą ir spręsti asmeninius reikalus. Pastarieji faktoriai nebuvo aktualūs neigiamą požiūrį išsakantiems informantams, jų atsakymuose vyravo argumentai susiję su tradicinės šeimos samprata, jos prieštaravimu homoseksualumui, pabrėžiama auklėjimo įtaka tokių pašnekovų požiūriui. Galiausiai tyrime daug dėmesio sulaukė LGBT bendruomenės aktyvumo bei akcijų poveikis pašnekovų požiūriui į homoseksualumą – beveik visų vertinimo kategorijų kontekste tai buvo įvardijama kaip neigiamą keliantis veiksnys.

Tyrimas taip pat pateikė svarbių išvadų kalbant apie darbo teoriniame pagrinde išsikeltas prielaidas. Tai, kiek tai leidžia padaryti pasirinkta tyrimo metodologija, tyrimas iš dalies patvirtino socio-ekonominių faktorių įtaką homoseksualumo vertinimui: iš rezultatų matyti, kad neigiamas požiūris yra labiau būdingas vyrams, vyresnio amžiaus pašnekovams bei miesteliuose gyvenantiems tyrimo

dalyviams. Europos Sąjungos vertinimas, kuris pagal tyrimo prielaidas sietusi su požiūriu į homoseksualumą, apskritai vyravo teigiamas, todėl norint reikšmingai kalbėti apie šį ryšį Lietuvos atvejo kontekste, reikėtų žvelgti į tai, kaip piliečiai vertina Europos Sąjungos politiką susijusią su žmogaus teisių klausimais, o ne Europos Sąjungą, kaip instituciją apskritai. Tuo tarpu Rusijos politikos vertinimo faktorius nors ir matomas iš tyrimo dalyvių atsakymų, tačiau tikslingesnės interpretacijos yra labiau susijusios su „praeities“ politikų vertinimu nei su dabartinės Rusijos politiko vertinimu. Bendra geopolitinių klausimų vertinimo dimensija leidžia teigti, jog kiekybinis žvilgsnis į šių faktorių poveikį homoseksualumo vertinimui galėtų patvirtinti galimas interpretacijas. Kalbant apie religijos ir politinių pažiūrų poveikį požiūriui į homoseksualumą, tyrimo rezultatai gali suteikti argumentų teorijos papildymui, jog įvairiose apklausoje matomas ryšys tarp šių kintamųjų ir homoseksualumo iš tiesų gali būti ne toks reikšmingas, kaip gali parodyti statistinės koreliacijos.

Taigi neigiamas homoseksualumo vertinimas Lietuvoje, atlikto tyrimo duomenimis, pirmiausia yra susijęs su tradicijų ir auklėjimo faktoriais. Tradicinės šeimos samprata informantų buvo įvardijama kaip svarbi vertybė, kurios reikia visuomenės išlaikymui, tuo tarpu homoseksualumą vertinant kaip priešingybę tradicinei sampratai atsiranda jo neigiamas vertinimas. Informantų neigiamą požiūrį taip pat nulemia auklėjimas šeimoje, mokyklose, kur homoseksualumas pateikiamas su neigiamomis konotacijomis. LGBT bendruomenės vykdomos akcijos buvo kitas esminis faktorius, ne tik lemiantis negatyvų požiūrį į homoseksualumą, bet negatyviai veikiantis ir neutraliai ar teigiamai į šį klausimą žiūrinčius tyrimo dalyvius, kurie iš esmės homoseksualumo neigiamai nevertina. Šios informantų požiūrį į homoseksualumą veikiančios priežastys gerai papildė išsikeltas teorines prielaidas apimančias moralės-ideologijos, geopolitinių klausimų vertinimo ir socio-ekonominių faktorių dimensijas. Būtent tradicijos, tradicinės šeimos samprata atrodo aiškinamasis nei politinių pažiūrų ar religingumo prielaida, bent jau darbo kontekste, kur ne visi informantai apskritai apibrėžė savo pažiūras. Svarbios tyrimo kontekste išliko ir socio-ekonominės informantų savybės, kaip tai suponavo ir su tuo susijusios teorinės prielaidos.

Nepaisant visų išdėstytų pastebėjimų, tyrimo struktūra ir pasirinktas metodas neleidžia daryti rimtesnių generalizacijų apie negatyvaus Lietuvos visuomenės požiūrio į homoseksualumą priežastis. Nors ir buvo rasti galimi atsakymai į išsikeltą tyrimo klausimą, tyrimo imtis nėra pakankama objektyviai to vertinti. Visgi šio tyrimo rezultatai gali tapti atspirtimi tolimesniems tyrimams homoseksualumo tematika Lietuvos kontekste. Ypatingai kalbant apie faktorius, susijusius su LGBT bendruomenės vykdomomis akcijomis: iš surinktų tyrimo rezultatų kyla provokuojantis klausimas, kaip homoseksualių asmenų mažumos turėtų kovoti prieš diskriminaciją ir už jų teisių pripažinimą, jei tokia kova gali dar labiau sustiprinti neigiamą požiūrį į homoseksualumą?

Literatūros sąrašas

„Valstybės vadovai: atėjo metas sprendimams dėl homoseksualų partnerystės.“ Vilnius: Bernardinai.lt, 2017. <<http://www.bernardinai.lt/index.php/straipsnis/2017-05-24-valstybes-vadovai-atejo-metas-sprendimams-del-homoseksualu-partnerystes/159797>> [Žiūrėta 2018 05 04]

„Lietuvai, Ukrainai ir Rusijai – Europos Tarybos kritika dėl homoseksualų diskriminacijos.“ Vilnius: Bernardinai.lt, 2011. < <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-12-14-lietuvai-ukrainai-ir-rusijai-europos-tarybos-kritika-del-geju-diskriminacijos/73716>> [Žiūrėta 2018 05 04]

„Seime žlugo bandymas įteisinti vyro ir moters bei homoseksualų partnerystę.“ Vilnius: Delfi, 2017. < <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/seime-zlugo-bandymas-iteisinti-vyro-ir-moters-bei-homoseksualu-partneryste.d?id=74950844>> [Žiūrėta 2018 05 04].

Adamczyk, Amy ir Jacob Felson, „Country-level factors shaping views on homosexuality in Europe.“ < https://www.europeansocialsurvey.org/docs/about/conference/ADMACZYK_FELSON_Homosexuality_Attitudes.pdf> [Žiūrėta 2018 05 06]

American Psychological Association, „APA policy statements on Lesbian, Gay, Bisexual, & Transgender Concerns“ Washington, 2011

Axelrod, Robert, „Schema Theory: An Information Processing Model of Perception and Cognition.“ *The American Political Science Review*, 67(4), 1973

Bodur, Onur, David Brinberg, ir Eloïse Coupey, „Belief, Affect, and Attitude: Alternative Models of the Determinants of Attitude“ *Journal Of Consumer Psychology*, 9(1), 2000

Brown, Michael, Larry Knopp ir Richard Morrill, „The culture wars and urban electoral politics: sexuality, race, and class in Tacoma, Washington“ *Political Geography*, 24(3), 2005

Decoo, Ellen, „Changing Attitudes Toward Homosexuality in the United States from 1977 to 2012.“ Master Thesis, Brigham Young University, 2014

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, „ Annual Report.“ (ISSN 1831-0362). Vienna, 2009

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, „Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Main results.” (TK-AN-17-003-EN-N). Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017

Fagan, Adam ir Koen Sloomaeckers, „Too proud to have pride? The EU’s inability to promote LGBT equality in Serbia.“ Draft Paper, Queen Mary University of London, 2014

Gaižauskienė, Inga ir Natalija Valavičienė, *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*, VĮ Registrų centras, 2016

Gerhards, Jürgen, „Non-Discrimination towards homosexuality.” *International Sociology*, 25(1), 2010

Górska, Paulina, Michał Bilewicz, Mikołaj Winiewski ir Agata Waszkiewicz, „On Old-Fashioned Versus Modern Homonegativity Distinction: Evidence From Poland” *Journal of Homosexuality*, 64(2), 2017

Gottschalk, Lorene Hannelore, „Coming out and living as lesbians and gay men in regional and rural areas”, University of Ballarat, < <http://apo.org.au/system/files/137931/apo-nid137931-680416.pdf>> [Žiūrėta 2018 05 09]

Greenberg, David F., *The Construction of Homosexuality*. The University of Chicago Press, Chicago/London, 1988

Gudžinskas, Liutauras, *LGBT teisių raida Lietuvoje jai įstojus į Europos Sąjungą*, 2015

Herek, Gregory M., „Sexual stigma and sexual prejudice in the united states: A conceptual framework.” *Nebraska Symposium on Motivation*, 54, 2009

Keleher, Alison, „Growing Support for Gay and Lesbian Equality Since 1990“ *Journal of Homosexuality*, 59, 2012

Lim, Vivien K.G., „Gender differences and attitudes towards homosexuality.” *Journal of Homosexuality*, 43(1), 2002

Morrison, Melanie A. ir Todd G. Morrison, „Development and Validation of a Scale Measuring Modern Prejudice Toward Gay Men and Lesbian Women” *Journal of Homosexuality*, 43(2) 2002

O’Dwyer, Conor, “Does the EU help or hinder gay-rights movements in post-communist Europe? The case of Poland” *East European Politics*, 28(4), 2012

- Olson, Laura R., Wendy Cadge ir James T., Harrison, "Religion and public opinion about same-sex marriage." *Social Science Quarterly*, 87(2), 2006.
- Ramonaitė, Ainė, Mažvydas Jastramskis, „Vertybės ir įsitikinimų struktūros.“ Kn.: Ainė Ramonaitė (sud.), *Kaip renkasi Lietuvos rinkėjai? Idėjos, interesai ir įvaizdžiai politikoje*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2014
- Reingardė, Jolanta, Arnas Zdanevičius, „Homofobija ir Lietuvos gyventojų požiūris į homoseksualumą.“ Tyrimo ataskaita, Vytauto Didžiojo Universitetas, 2007
- Richardson, Diane, „Desiring sameness? The rise of a neoliberal politics of normalisation.” *Working the spaces of neoliberalism: Activism, professionalisation and incorporation*, 2005
- Ritchie, Jane ir Jane Lewis, *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. London: SAGE Publications, 2003
- Roggemans, Lilith, Bram Spruyt, Filip Van Droogenbroeck ir Gil Keppens, „Religion and Negative Attitudes towards Homosexuals: An Analysis of Urban Young People and Their Attitudes towards Homosexuality“ *Young*, 25(3), 2015
- Smith, Tom W., Jaesok Son ir Jibum Kim, „A compilation of Cross-national Studies of Attitudes towards Homosexuality and Gay Rights”, *Williams Institute*, Chicago, 2014. <<https://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Public-Attitudes-toward-Homosexuality-table.pdf>> [Žiūrėta 2018 04 12]
- Special Eurobarometer 437, „Discrimination in the EU in 2015: Lithuania“, European Commission, 2015
- Standart Eurobarometer 87, „Public opinion in the European Union“, European Commission, 2017
- Štulhofer, Aleksander, Ivan Rimac, „Determinants of homonegativity in Europe.” *Journal of Sex Research*, 46(1), 2009
- Zijlstra, Iris, “The turbulent evolution of homosexuality: From mental illness to sexual preference.” *Social Cosmos*, 5(1), 2014

Summary

Public opinion research has repeatedly shown that Lithuanian people declare more negative views towards homosexuality when compared to other European countries. Despite the fact that Lithuania has moved towards the principles of the Western countries and has moved from communist repression of homosexuality, negative social attitudes, intolerance related to homosexuality are still visible. 66% of Lithuanian citizens would not want to have a homosexual in their neighborhood, 61% of LGBT community members have experienced discrimination. The problematic situation with the topic is also reflected by continuously repeated political debates, warnings and criticism regarding discrimination problems from the EU institutions. Scholars across the world have been analyzing the reason which could be affecting people's attitudes towards homosexuality. In Lithuania, however, this topic of the homosexuality is still open for interesting and relevant findings. Hence, having in mind the lack of in-depth analysis of Lithuanian people's view on homosexuality and the problematic nature of this topic, this paper attempts to understand the main reasons which lead to negative attitude towards homosexuality in Lithuania.

To reach the answer, paper includes theoretical framework and assumptions which have been established by different scientists who have been dealing with topic of the homosexuality, have been analyzing factors which affect people's views towards it. Five main notions which could explain the negative attitude towards the homosexuality were constructed which cover three different dimensions: moral-ideological, geopolitical, socio-economical.

Combining theoretical framework with presented definitions of homosexuality and negative attitude together with outlined notions which could possibly explain the negative attitude have led to the main tool of this research: the semi-structured questionnaire. 20 Lithuanian people were interviewed to in order to collect possible explanations of their attitudes towards the homosexuality. Considering the results, almost half of the informants have described their attitude towards homosexuality as negative. Findings suggest that main factors which lead to negative attitude are importance of traditions (especially understanding of traditional family), education (from family, from school), activities of LGBT communities. The latter has been a negative factor even to the informants who have positive or neutral attitude towards the homosexuality. These factors added up to previously declared theoretical assumptions. Theoretical notions related to moral (religious) beliefs and ideology have been mentioned

as factors but findings suggest that strong claims about their effect on people's view on homosexuality could be exaggerated in the context of Lithuania. Informants of the research suggested that religion plays only a small role when evaluating homosexuality while ideological views of people are often not defined.

Summing up, this paper could suggest some valuable findings to social scientists who are willing to analyze the topic of homosexuality in the context of Lithuania. Firstly, findings demonstrate that conservative views which are often associated with negative attitude towards homosexuality could be the explaining factor, but informants of this study have been explaining their negative views by the factors of tradition, definition of traditional family. They did not express their views as conservative in this regard. Secondly, findings raise an important question for future plans of LGBT communities if they want to change the attitudes of Lithuanian people. Currently it seems that active demonstrations and fight against intolerant society is backfiring as activity from LGBT communities was considered as a negative factor by majority of the informants. This raises the questions whether LGBT community itself could significantly worsen current attitudes towards them, or this is will one day break "the ice" of Lithuanian citizens when speaking about the homosexuality.

Priedai (tyrimo klausimyno gairės, informacija apie informantus, interviu išrašai)

Priedas nr. 1

Klausimyno gairės:

Prieš pradėdant interviu informantą supažindinti su tyrimo tikslais, tematika bei struktūra. Paspėti ir paprašyti sutikimo, jog atsakymai bus įrašomi diktofonu, vėliau informacija bus naudojama akademiniam tikslams. Pabrėžti užtikrinamą anonimiškumą.

K: - klausinėtojas

I: - informantas

I) Pagrindiniai tyrimo klausimai:

1. Įžanginis klausimas – klausimai informantą įvedant į temą, nebūtinai tiesiogiai susiję su tyrimo klausimu.
2. Pagrindinis tyrimo klausimas – Kaip vertinate homoseksualumą?
3. Kodėl taip vertinate homoseksualumą?
4. Kaip jūs suprantate homoseksualumą?

II) Papildantys klausimai (tvarka nesvarbi, bet seka po pagrindinių tyrimo klausimų, pratęsiant informanto mintis/atsakymus):

1) Teorijos suponuojami klausimai:

- a) Religija: Ar save apibūdintumėte kaip tikintį/tikinčią? Ar galėtumėte sakyti, kad religija veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?
- b) Ideologija: Kaip apibūdintumėte savo politines pažiūras? Kodėl taip sakote? Kaip stipriai laikotės savo politinių įsitikinimų?
- c) Santykis su ES: Ar sakytumėte, jog esate euro-entuziastas ar euroskeptikas? Ar pritariate liberaliai ES politikai seksualinių mažumų klausimais? Kaip vertinate Europos Sąjungos pastangas užtikrinti piliečių teises (tame tarpe ir homoseksualių asmenų)?

d) Rusijos politikos vertinimas: Kaip vertinate Rusijos politiką homoseksualumo atžvilgiu, kurioje šiuo klausimu valstybėje tolerancijos nėra daug?

2) Vertinimo laipsnis:

a) kiekybinis blokas

Skalėje nuo 1 iki 5 (kur 1 – pilnai sutinku; 5 – visiškai nesutinku) – įvertinkite šiuos teiginius:

- Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą
- Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose
- Jei sužinočiau, kad jūsų kaimynas yra homoseksualus asmuo, ieškočiau naujos gyvenamosios vietos

b) kokybinis blokas

Sakykime, jog jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkęs bendrauti su juo?

Kaip reaguotumėte jei jūsų vaikus mokytų homoseksualus asmuo?

Kaip vertinate teiginį, jog didesnis pritarimas homoseksualumui visuomenėje rodo egzistuojantį moralės nuosmukį?

Koks jūsų požiūris į pasiūlymus homoseksualius asmenis atskirti nuo likusios visuomenės dalies (juos apgyvendinant atitinkamuose rajonuose ir kt.)?

Sakykime, kad sužinote, jog jūsų mėgstamas aktorius/atlikėjas yra homoseksualus, kaip tai atsilieptų jūsų požiūriui į jį?

III) Socio-demografinė informanto informacija (amžius, lytis, pajamos, gyv. vieta, užsiėmimai; galimas svarbus klausimas – ar artimoje aplinkoje galima sutikti homoseksualių žmonių).

Priedas nr. 2

Lentelė nr. 2. Informantų duomenys*

Vardas	Lytis	Amžius	Gyvenamoji vieta (didmiestis, miestas, miestelis)	Profesija
Gintaras	Vyras	48	Miestelis	Policininkas
Eglė	Moteris	22	Didmiestis	Lietuvių filologijos studentė
Monika	Moteris	77	Miestelis	Pensininkė
Algirdas	Vyras	54	Miestas	Parduotuvės darbuotojas
Laura	Moteris	52	Miestas	Bedarbė
Orinta	Moteris	47	Miestas	Rusų kalbos mokytoja
Jonas	Vyras	62	Miestas	Vairuotojas
Neringa	Moteris	54	Miestas	Virėja
Edgaras	Vyras	50	Miestelis	Techninių projektų vadybininkas
Vilma	Moteris	49	Miestelis	Juvelyrė
Kotryna	Moteris	27	Didmiestis	Kosmetologė
Žilvinas	Vyras	27	Didmiestis	Serviso vadybininkas
Žygimantas	Vyras	45	Miestelis	Statybinių prekių pardavėjas
Virginijus	Vyras	26	Miestas	Turizmo įmonės direktorius
Inesa	Moteris	49	Miestelis	Vadybininkė
Julius	Vyras	32	Didmiestis	Geležinkelių saugos specialistas
Andrius	Vyras	25	Miestas	Inžinerijos studentas
Dovydas	Vyras	29	Didmiestis	Komunikacijos specialistas
Greta	Moteris	34	Didmiestis	Tarptautinio bendradarbiavimo specialistė
Gabrielė	Moteris	28	Didmiestis	Teisininkė

* Vardai pakeisti.

Priedas Nr. 3

Lentelė Nr. 3. Požiūrio į homoseksualumą, homoseksualumu supratimo ir veikiančių faktorių tendencijos

Informantas	Požiūris į homoseksualumą	Homoseksualumo supratimas	Priežastys nulemiančios požiūrį
Gabrielė, 28 metai	Teigiamas	Simpatijos tos pačios lyties žmogui	Žmogaus pasirinkimas, turi būti laisvė apsispręsti
Dovydas, 29 metai	Neutralus (išankstinių nusistatymų neturi)	Meilė tos pačios lyties žmogui	Žmogus yra laisvas pasirinkti, ateina su žmogaus prigimtimi
Andrius, 25 metai	Neigiamas	Vienos lyties atstovų santykiai	Mūsų visuomenė tam dar nepasiruošus
Julius, 32 metai	Neutralus	Tos pačios lyties santykiai	Asmeniškai nėra susidūręs („neliečia“)
Inesa, 49 metai	Neigiamas	Kaip liga, kaip kažkas negero	Iškreipti santykiai, priešingi normaliems santykiams tarp vyro ir moters
Virginijus, 26 metai	Neutraliai	Meilės tos pačios lyties žmogui	Pasauležiūra, gyvenimiška patirtis
Žilvinas, 27 metai	Neutraliai	Kitoks požiūris	Artima aplinka
Kotryna, 27 metai	Neutraliai	Kai antroji pusė yra tos pačios lyties atstovas	Nelabai gilinasi į šį klausimą
Vilma, 49 metai	Neutraliai	Tam tikras požiūris	Visi esame žmonės
Edgaras, 50 metų	Neigiamas	Liga, psichiniai sutrikimai	Auklėjimas, vyras ir moteris normalu, o vyras ir vyras - ne

Jonas, 62 metai	Neigiamas	Kai vyras santykiauja su vyru	Skirtingas gyvenimo supratimas ir pasaulėžiūra
Neringa, 53 metai	Teigiamas	Tam tikras gyvenimo kelias	Žmogus turi laisvę pasirinkti
Orinta, 47 metai	Teigiamas	Potraukis tos pačios lyties atstovams	Jei žmonės taip pasirenka, nieko nepakeisi
Laura, 52 metai	Neigiamas, bet toleruoja	Nesuprantamas	Tradicinės pažiūrų auklėjimas, žmogaus laisvė pasirinkti savo gyvenimą
Algirdas, 54 metai	Neigiamas	Tos pačios lyties atstovų santykiai	Kišimasis į kitų gyvenimą, nuolatinės demonstracijos
Eglė, 22 metai	Neutralus	Tos pačios lyties žmonių santykiai	Asmeninės patirties nebuvimas, nėra jokių teigiamų ar neigiamų konotacijų
Monika, 77 metai	Neigiamas	Kai moteris su moterimi, o vyras su vytu gyvena	Tokie santykiai nepagrįsti šeimos pagrindu, tai nepilnavertė šeima
Gintaras, 48 metai	Neigiamas	Tam tikras iškrypimas	Auklėjimas šeimoje, mokykloje
Greta, 34 metai	Neutralus	Tos pačios lyties santykiai	Asmeninės patirtys, tai žmogaus prigimtiniai dalykai
Žygimantas, 45 metai	Neigiamas	Priešingybė heteroseksualumui	Prieštarauja tam, kaip sutverta gamta

Priedas Nr. 4

Interviu išrašai

Gintaras, 48 m., policininkas, miestelis

K: Laba diena, užduosiu keletą klausimų homoseksualumo tema. Jei kyla neaiškumų, klauskite, klausimus patikslinsiu.

I: Pradėsime nuo pagrindinio tyrimo klausimo

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Neigiamai

K: Gal galite paaiškinti, kaip šio klausimo kontekste suprantate homoseksualumą?

I: Kaip tam tikrą iškrypimą.

K: Kodėl taip vertinate homoseksualumą?

I: Tikriausiai, jog nuo mažens buvo skiepijama neigiamas dalykas, kad čia kažkoks išsigimimas, kažkas blogo.

K: Ką turite galvoje sakydamas, nuo pat mažens?

I: Kalbu apie auklėjimą mokykloje, šeimoje. Į tai buvo žiūrima neigiamai.

K: Jei kalbėtume apie tos pačios lyties partnerystę, homoseksualių žmonių galimybę įsivaikinti vaikus, kaip vertinate šiuos dalykus?

I: Taip pat neigiamai.

K: Sakykime, kad jūsų artimoje aplinkoje būtų homoseksualus asmuo. Kiek jūs būtumėte linkę bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Dabar sunku pasakyti, šeimoje kol kas tokių atvejų lyg ir nebuvo. Nieko tokio negaliu pasakyti, bet greičiausiai bendraujant problemų kiltų.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Turbūt taip pat neigiamai

K: Kaip vertinate teiginį, jog didesnis homoseksualumo palaikymas visuomenėje šiuo metu rodo egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Moralės nuosmukį.. Nepasakyčiau.. Manau, kad didžioji dalis visuomenės taip pat buvo auklėjami tokia nuostata kaip ir aš ir manau, kad kažkokio išskirtinio dalyko šiuo klausimu nėra.

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies (apgyventi atitinkamuose regionuose, eiti į skirtingas mokyklas)?

I: Taip negalvoju. Mūsų visuomenėje tokie asmenys nelabai viešinosi, todėl nemanau, kad reikėtų suskirstyti į rajonus, kažkaip pagal tas gyvenamąsias vietas, ar kažkaip kitaip.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo. Kaip tai pakeistų jūsų požiūrį į jį?

I: Turbūt į koncertus tokio asmens jau greičiausiai nebeičiau, jei filmas, na filmus dar pažiūrėčiau, žiūrėti netrukdo

K: Ar save apibūdinatė kaip tikintį žmogų?

I: Taip

K: Ar galėtumėte sakyti, kad religija veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Taip

K: Kaip apibūdintumėte savo politines pažiūras? Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Stiprių įsitikinimų neturiu, nėra ir tų pažiūrų tokių.

K: Kiek jūsų politiniai įsitikinimai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Neveikia

K: Koks jūsų požiūris į Europos Sąjungą? Jos vykdomą politiką?

I: (atsakymo nėra)

K: Patikslinant klausimą.. Ar esate euro entuziastas ar labiau euroskeptikas?

I: Na labiau euroskeptikas..

K: Ar pritariate ES liberaliai politikai seksualinių mažumų klausimais?

I: Ne.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungos pastangas užtikrinti didesnes piliečių teises, jei tame tarpe yra užtikrinamos ir homoseksualių asmenų teisės?

I: Nemanau, kad reikia papildomai užtikrinti tokių žmonių teises. Todėl vertinčiau neigiamai. Daugiau pasakyti tokiu klausimu nelabai ką ir yra.

K: Kaip vertinate Rusijos politiką šiais klausimais, kur yra daug mažiau tolerancijos homoseksualumo klausimu, kur požiūris yra gerokai griežtesnis?

I: Vykdomai politikai šiuo klausimu Rusijoje, kaip jie elgiasi, kaip vykdo tą politiką aš pritariu. Manau, kad jei ir kita šalis tai vykdytų, tokiai politikai aš pritarčiau irgi.

Vertinimo skalės (1-5)

a) Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą – 5

b) Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose – 5

c) Jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus, ieškočiau naujos gyvenamosios vietos – 2

K: Ar jūsų artimoje aplinkoje yra homoseksualių žmonių?

I: Taip

K: Kiek tai paveikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Požiūrio neveikia.

Eglė, 22 m, Lietuvių filologijos studentė, didmiestis

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Iš tikrųjų manau, kad esu neutrali šia pozicija. Nevertinu nei kažkaip labai teigiamai, nei neigiamai. Manau, kad esu neutrali. Bet neturiu kažkokių neigiamų nuostatų tai tikrai.

K: Kaip šio klausimo kontekste jūs suprantate homoseksualumą?

I: Manau, kad homoseksualumas yra priešingybė, antonimas heteroseksualumui. Tai tos pačios lyties žmonių santykiai.

K: Kodėl jūsų vertinimas homoseksualumo klausimu yra neutralus?

I: Manau, kad dėl to, jog neturiu kažkokių labai pavyzdžių, kuriuos galėčiau pateikti, negaliu apsibrėžti per savo patirtis. Bet neturiu kažkokių išankstinių nusistatymų šiuo klausimu, todėl galvoju, kad vertinu neutraliai. Neturiu jokių neigiamų konotacijų, galbūt net vertinamas labiau palinkęs į teigiamą pusę. Šiuo klausimu esu labai laisvai nusistačiusi.

K: Jei kalbėtume apie tos pačios lyties partnerystę, tos pačios lyčių asmenų galimybę įsivaikinti vaikus. Koks jūsų požiūris šiais klausimais?

I: Dėl partnerystės aš manau, kad visiškai pritariu, kol tai liečia civilinę santuoką, ar kažkokią partnerystės kaip tokius sudarymą, kaip metrikacijos aktą. Manau, kad vertinu teigiamai, kol tai nepaliečia bažnyčios. Nes Lietuvoje, mūsų kaip pagrindinė religija, nors ne valstybinė, bet krikščionys katalikai esame, tai visiškai prieštarauja bažnyčios nusistatymams, kas yra skirtingai nuo Amerikos. O dėl vaikų klausimo, aš neturiu kažkokios konkrečios nuomonės.

K: Jei jūsų aplinkoje artimoje būtų homoseksualus žmogus, kiek jūs būtumėte linkusi bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Manau, tai tikrai nesudarytų trikdžių su tuo žmogumi bendrauti ir neturėtų visiškai įtakos man, tai visiškai nesvarbu.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Man tai irgi nesudarytų kažkokių neigiamų reikšmės atspalvių.

K: Kaip vertinate teiginį, kad didesnis visuomenės priimtinumas homoseksualumo atžvilgiu, kaip ir rodo egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Manychiau, kad nesutinku su šiuo klausimu. Dėl to, kad manychiau visuomenė keičiasi, liberalėja, tiesiog apie tai daugiau kalbama. Kad anksčiau to nebuvo, mes negalime taip pasakyti, nes anksčiau nebuvo

galima apie tai šnekėti, tai buvo uždrausta tema. O dabar žmonės yra kaip ir skatinami kalbėti apie tai, būti savimi, taip išreikšti individualumą, savo individualią laisvę. Kaip nuosmukio aš to nepavadinčiau.

K: Kaip reaguojate į pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų gyventi atskirai nuo likusios visuomenės dalies? Tai yra, gyventi atskiruose rajonuose, eiti į atskiras mokyklas..?

I: Manychiau, kad čia yra labai.. šis teiginys rodytų visuomenės nuosmukį, o ne pats homoseksualumo faktas

K: Sakykime, kad jūs sužinote, jog jūsų mėgstamas aktorius ar dainininkas yra homoseksualas asmuo, pakeistų jo vertinimą?

I: Ne, nepakeistų, nebent tai būtų tas aktorius, kuriam jaučiu simpatiją, tada gal būtų nusivylimas kaip iš moteriškos pusės (juokiasi).

K: Ar laikote save tikinčiu žmogumi?

I: Taip

K: Kaip religiniai įsitikinimai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Manychiau, kad tai pastato mane į tokią sudėtingą poziciją. Būtent toks bažnyčios kaip ir konservatyvus nusistatymas šiuo klausimu. Bet man tai didelės įtakos nedaro, galbūt tai daro tokiais klausimais, kaip suabejojau dėl vaikų įsivaikinimo, ar santuokos sakramento klausimu. Bet iš esmės neturi.. Kadangi mūsų popiežius pasisako laisvai ir liberaliai šiuo klausimu, aš manychiau, kad tai neturėtų didelės įtakos kalbant apie tokių žmonių priėmimą.

K: Kaip apibūdintumėte savo politines pažiūras?

I: Aš esu dešiniųjų, konservatyvių pažiūrų.

K: Kaip politinės pažiūros veikia, ar galėtų veikti jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Galbūt tai veiktų tik kažkokiam viešam pasisakymui.. Bet.. Ir tai drįsčiau tuo suabejoti, nes nemanau, kad politinės pažiūros turėtų daryti įtakos, nebent tai būtų.. kažkoks.. labai specifiniu klausimu.

K: Kaip jūs vertinate ES politiką žmogaus teisių klausimu, t.y. siekį užtikrinti didesnes žmonių teises, tame tarp įtraukiant ir homoseksualių žmonių grupes?

I: Aš vertinu labai teigiamai, nes mes negalime išskirti kažkokios žmonių grupės. Būtų labai neteisinga, jei mes traktuojame visus žmones vienodai, tai čia net atskyrimas ar paminėjimas tokios grupės jau būtų teisių pažeidimas.

K: Ar save labiau laikote euroskeptike, ar euro-entuziaste?

I: Aš nesu šiuo momentu nei euroskeptikė, nei euro-entuziastė, bet gal į pastarąją esu labiau linkusi..

K: Jeigu kalbėtume apie Rusijos politiką homoseksualių asmenų atžvilgiu, kuris yra gerokai griežtesnis, rodantis mažiau nuolankumo modelis. Kaip vertinate tokią politiką, kur valstybė atvirai pasisako, kaip traktuoti homoseksualumą?

I: Aš manyčiau, kad apskritai Lietuva ir Lietuvos piliečiai turėtų vertinti dabartinės Rusijos politiką neigiamai. Ir manyčiau, kad valstybė apskritai neturėtų teisių ir pretenzijų kištis į tokius dalykus, kur išskirtų vieną grupę ar diskriminuotų jų teises.

K: Kaip vertinate okupuotos Lietuvos laikotarpį? Kaip manote, kokią įtaką tai turėjo homoseksualumo vertinimui Lietuvoje?

I: Okupacijos laikotarpį vertinu tik neigiamai, jokių teigiamų aspektų tame neižvalgiu. Tikrai galvoju, kad tai turėjo įtakos, dėl to, kad galime pastebėti ir tuometinėse mokyklos programose, ir viešojo erdvėje, bent iš dabar turimų žinių, kad apie tai nebuvo kalbama, arba tai buvo vertinama kaip kažkoks iškrypimas ar liga. Tiesiog žmonės negalėjo, neturėjo galimybės pasisakyti ir viešai išreikšti savo teisių. Ne tik negalėjo apie tai kalbėti, bet šis aspektas buvo vienas iš tų, kurie neliečiami, jų tarsi nebuvo.

K: Kokius veiksnius įvardintumėte kaip svarbiausius veiksnius, kurie nulėmė jūsų susiformavusį požiūrį į homoseksualumą?

I: Manyčiau, kad gal žiniasklaida, artima aplinka. Kažkokios patirtys. Sunku pasakyti, labai daug dalykų tam turėjo įtakos. Auklėjimas šeimoje galbūt ne, bet gal kiti mano amžiaus žmonės, tiesiog knygų skaitymas, filmų žiūrėjimas, medijos galbūt..

K: Minitę žiniasklaidos klausimą, kaip vertinate žiniasklaidos skleidžiamas žinias ir kiek tai jūsų nuomone turi įtakos kalbant apie homoseksualumą?

I: Ta žiniasklaida, manau yra labai įvairi. Manau, kad didžiausios įtakos turėtų galbūt konkrečios žmonių patirtys, papasakojimai, kaip susiduriama su diskriminacija. Galbūt tai paliečia kiekvieną žmogų, priverčia susimąstyti, kaip gali kiekvienas žmogus būti diskriminuojamas, ta savižudybių prevencija, kuri paliečia, būtent savižudybės dažniausia, na nedažniausiai, bet iš tikrųjų būna atvejų, kai homoseksualūs asmenys susiduria su tokiomis problemomis, tai galbūt tai labiausiai paveikia... Ne kažkokia straipsniai, ar kažkokios diskusijos viešosios, o kažkokių žmonių patirtys, kurie išdrįsta patirti ir tai paskui aptariama žiniasklaidoje.

Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Jei sužinotumėte, kad jūsų kambariokas homoseksualus, ieškotumėte kitos gyvenamosios vietos: Neprieštaraučiau (pastaba - 5)

K: Ar jūsų artimoje aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Yra, na kiek aš žinau, galbūt ne tiksliai, bet žinote kaip ten būna..

K: Kaip tie žmonės ir kaip tas faktas, kad tokių žmonių savo aplinkoje turite, veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Galbūt tai tik skatina domėtis tuo, na kaip domėtis, tiesiog suprasti, būti atviresnei šiuo klausimu, bet iš tiesų nemanau, kad tai turi didelę įtaką, ypač bendravimui.

Monika, 77 m., pensininkė, miestelis

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Na.. Kaip čia gali vertinti.. Na aš tai vertinu neigiamai

K: Kodėl būtent taip vertinate homoseksualumą, kokios yra to priežastys?

I: Aš manau, kad yra žmonių tarpusavio santykiai yra pagrįsti šeimos pagrindu, o čia šeima, kada yra tos pačios lyties žmonės .. tai.. nepilnavartė ta šeima.

K: Kaip jūs suprantate homoseksualumą šių klausimų kontekste?

I: Homoseksualumas yra, kada moteris su moterim gyvena, kai vyras su vyru gyvena. Aš labai ilgai nesupratau šito dalyko. Dabar, kai tai taip plačiai propaguojama, pradėdau galvoti, kaip čia yra..

Teiginiai:

Neprieštarauju turėti homoseksualų draugą: 5

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 5

Jei kaimynystėje apsigyventų homoseksualus asmuo, ieškočiausi naujos gyvenamosios vietos: 1

K: Ar save laikote religinga?

I: Taip

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Kas sekmadienį..

K: Ar galėtumėte sakyti, kad religija veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Nesakyčiau, mažai girdėti pamoksluose apie tai kalbų..

K: O kai kalbate apie šeimos sampratą, kad tai nepilnavartė šeima, iš kur ateina būtent tokia samprata?

I: Šita samprata seniai susiformavusi ir aš nenoriu jos keisti.. O apie homoseksualus tai ne taip senai.. Per savo amžių buvau ilgai negirdėjusi apie tai.

K: Kalbant apie politines pažiūras, kaip apibūdinatė savo politines pažiūras?

I: Dabar, taip pasakius, politiką apibūdinti turbūt jau ne mano amžius..

K: Apskritai, daug domitės politika?

I: Vidutiniai, domiuosi truputėlį.

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Neturiu, bet ir.. kaip čia pasakyti.. kada yra daug reklamuojama, kuo daugiau reklamuoja, tuo aš mažiau tikiu.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: Nu.. teigiamai

K: Labiau esate euroskeptikė, ar euroentuziastė?

I: Vidurys

K: ES siekia užtikrinti kuo daugiau piliečių laisvių, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises, kaip vertinate tokią politiką?

I: Na čia daug .. klausimų viename klausime... Na šiaip teigiamai, prieštarauti turbūt labai nereikia, nors ir nesu įsitikinusi tuo teigiamu požiūriu..

K: Kaip atvirkštinis variantas yra Rusijos politika, kur homoseksualumo klausimu yra laikomasi griežtesnės politikos?

I: Rusų laidų nelabai žiūriu.. Nežinau, ar ten jie labai prieš, nelabai galiu pasakyti..

K: kaip apskritai vertinate tarkime, Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Čia irgi sudėtingas klausimas ... Pradžioje, kai buvo Europos Sąjungos, visi lyg ir buvo nežinojo kaip čia toliau viskas bus, nu o vertinti ... kaip čia įvertinti.. šitokioje santvarkoje gyvenau, atrodė, kad kitaip ir negali būti, o paskui kai pasikeitė, tada žinoma teisės ir pareigos, ir laisvės kitokios..

K: Tai labiau vertintumėte teigiamai šiuos pasikeitimus, ar neigiamai?

I: Teigiamai..

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkusi bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Aš bendračiau. Jų įsitikinimai, tai jų tikslai yra ir jų gyvenimas. O bendrauti, tai kodėl ne, juk jis man neprisako, kad aš turiu būti seksuali ar kitokia. Jis man įtakos neteikia, ir aš jam, bet bendrauti yra žmogiška..

K: Kaip reaguoti, jei jūsų vaikų, anūkų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Na kaip čia pasakius, dievas žino kokie to homoseksualo tikslai, jei jis savo dalyką žino labai gerai ir vaikams perteikia, tai kodėl gi ne. O jei jis nori įtakos turėti kitu požiūriu, tada jau blogai.

K: Pradžioje minėjote, kad anksčiau homoseksualumo apskritai mažai tekdavo girdėti. Kaip vertinate teiginį, kad didesnis visuomenės pritarimas šiandien homoseksualumui, rodo egzistuojantį moralės nuosmukį visuomenėje.

I: Kažin ar čia iš tikro tas didesnis tas visuomenės pritarimas... Nepasakyčiau, jie čia daugiau rodo savo teises, labiau demonstruojasi, bet kad tai turi didelę įtaką tai nežinau...

K: Ką galvojate apie pasiūlymus, kad homoseksualūs žmonės gyventų atskiruose rajonuose, eitų į atskiras mokyklas ir pan.?

I: Aš nemanau, kad yra daug tų homoseksualų, kad jie sudarytų atskirą respubliką. O ką jie? Blogo tai jie nieko nedaro, man pavyzdžiui nieko blogo nedaro.. lai gyvena tarpe mūsų.

K: Sakykime, jog sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas yra homoseksualus asmuo, kiek tai pakeistų jūsų vertinimą, požiūrį į jį?

I: Nu aš į jį žiūrėčiau, kokius atlieka jis atlieka reikalingus dalykus, o ne į homoseksualumą..

K: Jeigu bendrai reikėtų išskirti pagrindines priežastis, kodėl jūs būtent taip vertinate homoseksualumą, kokie esminiai to faktoriai?

I: Kaip jau sakiau.. Aš nesuprantu, jei būtų dauguma tų homoseksualų, tada išnyktų visai ir visuomenė.

K: Kiek turėjo įtakos, jūsų šeimos sampratos suvokimui, auklėjimas šeimoje, mokykloje?

I: Pagrindas šeima yra visuomenės. Kaip čia kitaip bus tas suvokimas, jau yra taip susiformavę. Manau, kad tie atsiradę tie homoseksualai ir galėtų kažką pakeisti.

K: Ar kai sakote, kad anksčiau homoseksualumo apraiškų nebūdavo, ar jų nebūdavo, ar turite omenyje, kad jų nebūdavo matyti?

I: Nežinau, visai nežinau. Manau, jei jų ir buvo, tai labai mažuma. Nes nebuvo tiesiog matyti visuomenėje, kad būtų tokių faktų. O paskui, kai jie pradėjo viešintis visuomenėje, tolyn tolyn tolyn tai dabar aišku. Anksčiau mano laikais nebūdavo net ir aišku, kas yra homoseksualas.

K: Ar galėtumėte sakyti, kad homoseksualumas pats savaime nėra neigiamas, kiek labiau jiems nereikėtų viešintis?

I: Aš už tai, kad jie nesiviešintų. O jau jų gyvenimas, tai yra jų gyvenimas, o čia kažką pakeisti ar paneigti, tai nėra ko mėginti.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių žmonių jūsų aplinkoje?

I: Aplinkoje tokių žmonių kaip ir nėra, bet vis su aplinkiniais padiskutuojame ta tema.

K: Ačiū už atsakymus.

I: Prašome, sėkmės.

Algirdas, 54 m, parduotuvės darbuotojas, miestas

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Daugiau neigiamai, negu teigiamai

K: Kaip šio klausimo kontekste apsibrėžiate, kas yra homoseksualumas?

I: Na taip ir suprantu, kaip visi turbūt supranta. Kai vienos lyties atstovai gyvena su tos pačios lyties atstovais, taip?

K: Kokie yra jūsų pagrindiniai argumentai, išreiškiant jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Tai jeigu jie gyventų sau taip ir gyventų, ir nesikištų, neitų, nedarytų tų visų paradų, vertinčiau visai normaliai. Bet kai jie daro paradus ir tuo metu vilioja, bando susipažinti su kitais, atėmė iš vaikų vaivorykštę, dėl to aš juos vertinu neigiamai. Aš nedarau, jei aš esu normalios orientacijos, aš neinu į paradą ir nemosikuoju su triusikais, kad aš einu mylėti moteris.

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą pažįstamų rate: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Jei jūsų kaimynystėje apsigyventų homoseksualus asmuo, ieškočiau naujos gyvenamosios vietos: 5

K: Ar laikote save religingu?

I: Taip

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: (juokiasi), dažnai, į metus gal kokį vieną kartą.

K: Kiek religija veikia jūsų vertinimą homoseksualumo atžvilgiu?

I: Kiek aš žinau tų maldų, tai ten apie homoseksualus nieko nešneka. Tose maldose, kur aš žinau. Visuose kituose atvejuose, nu nesiženyja tie kunigai, tai lai nesiženyja. Aš į tai nekreipiu dėmesio.

K: Kaip apibūdinatė savo politines pažiūras?

I: Nu pusiau toks – pykstu ant vienu, ant kitų ne.

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Taip

K: Ar galima sakyti, kad jie turi įtakos jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Taip

K: Kaip vertinate ES?

I: Daugiau teigiamai, negu neigiamai

K: Ar pritariate ES politikai, kur yra pasisakoma už žmogaus teises, tame tarpe įskaitant ir homoseksualius asmenis?

I: Taip

K: Kaip vertinate Rusijos politiką šių mažumų klausimais, kur mažiau tolerancijos, griežtesnė pozicija?

I: Jei politikoje svarbiausias dalykas politikoje yra homoseksualai, tai čia mano supratimu apskritai nėra politika. Yra ir žmonių, kurie nėra homoseksualai, todėl dėmesio daugiau reikėtų kreipti apskritai į žmogų, į visuomenę, į gerovę, į dvasines vertybes, į kitus dalykus, o ne į tai kas su kuo miega ar draugauja.

K: Kaip vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Na kaip ir visi turbūt, neigiamai. Nors mes tada buvom žymiai jaunesni, buvo visko, ir geresnių dalykų, ir blogesnių.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje yra homoseksualus žmogus, kiek būtumėte linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Normaliai, pilnai.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Visai normaliai

K: Didesnis pritarimas homoseksualumui šiandien, rodo didesnę visuomenės moralės nuosmukį. Kaip vertinate tokį teiginį?

I: Nėra nuosmukio, yra pati didžiausia problema, kam kelti tą homoseksualumą kaip problemą. Jos iš vis neturėtų būti nei problemos, nei ne problemos. Tai yra tokie pat žmonės, jie niekuo nesiskiria. O kas su kuo miega, tai čia visiškai ... Kol jie tavęs nekabina ir pati jų metodika tokia, kad „mes čia homoseksualai“, kol jie savęs neiškėlinėja aukščiau už kitų.. Bet aš visus kitus neigiamai vertinu, kurie iškelia save aukščiau ir kitais aspektais.

K: Dalis žmonių sakytų, kad homoseksualių žmonių aktyvumas, eitynės, yra tarsi atsakymas Lietuvoje egzistuojančiai diskriminacijai?

I: O kur ta diskriminacija egzistuoja, jeigu šita, jeigu jie nori tų eitynių, tai nebus diskriminacijos?

K: Jūs galvojate, jog būtent dėl to kyla diskriminacija?

I: Taip, iš to iškyla .. Jų ženklai, jų rodymaisi. Kodėl tradicinės orientacijos aš nesu matęs nei paradų, nei kitų dalykų..

K: Jei homoseksualūs asmenys neagituotų savo laisvių, teisių, tuomet jūsų požiūris būtų teigiamas?

I: Taip, būtų teigiamesnis, žymiai teigiamesnis.

K: Kokia jūsų nuomonė į pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų gyventi atskirai nuo likusios visuomenės dalies, atskiruose rajonuose ir panašiai.

I: Ne, tegul gyvena bendrai. Jei jie nori, lai gyvena atskirai.. Koks čia skirtumas.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūs sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo?

I: jokio skirtumo. Ir yra taip, ir mėgstu .. tas pats Fredas Merkuris. Jokių problemų..

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Tolimoje – taip.

K: Kaip tai atsiliepia jūsų homoseksualumo vertinimui?

I: Aš vertinu visus vienodai, kaip ir bet kurį iš mūsų.

Laura, 52 m, bedarbė, miestas

K: Ar save laikote tolerantišku žmogumi?

I: Taip, save laikau tolerantišku žmogumi

K: Kaip vertinate įvairių mažumų reikalavimus ir judėjimus, siekiant didesnių laisvių ir teisių užtikrinimo?

I: Teigiamai

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Asmeniškai, jie man kol kas netrukdo. Tai yra kiekvieno žmogaus apsisprendimas, jei jų tokia valia ir noras, kodėl gi ne.

K: Kaip šio klausimo kontekste apsibrėžiate homoseksualumą?

I: Nu nelabai aš jo suprantu iš tikro, jis man nelabai priimtinas, bet aš jį toleruoju.

K: Kokios yra būtent tokio požiūrio priežastys, jog jis jums nepriimtinas, bet jį toleruojate?

I: Nu kiekvienas žmogus turi savo pasirinkimą, savo asmeninį gyvenimą. Man tai yra nepriimtina, nes esu auklėta tradicinėje šeimoje, tradicinių pažiūrų ir jų laikausi.

K: Sakote, tradicinės pažiūros, kas tai yra ir kaip tai suprantate?

I: Mano supratimu, tai vyras, moteris, vaikai ir šeima

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualu draugą: 1

Balsuočiau už homoseksualu asmeni prezidento rinkimuose: 5

Jei sužinočiau, kad mano kaimynas yra homoseksualus asmuo, ieškočiau naujos gyvenamosios vietos: 5

K: Ar laikote save tikinčia?

I: Taip

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Retokai

K: Kaip jūsų homoseksualumo vertinimą veikia religija?

I: Neveikia

K: Kaip apibūdiniate savo politines pažiūras? Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Ne

K: Kalbant apie Europos Sąjungą, kaip vertinate ES

I: Lietuvos atžvilgiu ar?

K: Tiek bendrai, tiek Lietuvos atžvilgiu

I: Nežinau, kokiais keturiais...

K: Patikslinant klausima, ar esate euro-skeptikė, ar euro-entuziastė?

I: Šiek tiek labiau euro-entuziastė.

K: Viena iš ES politikų vykdomų, yra aktyvus siekis užtikrinti piliečių žmogaus teises, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises, kaip vertinate tokią politiką?

I: Teigiamai, nebūtinai turi būti ES, kad tai reikėtų propaguoti.

K: Rusijos vykdoma politika, ganėtinai priešinga - yra griežtas požiūris, mažesnė tolerancija šiais klausimais. Kaip vertinate Rusijos tokią vykdomą politiką?

I: Nelabai teko susidurti su Rusijos politika homoseksualumo atžvilgiu, bet jei jie draudžia ar kažką prieštarauja, tai vertinu neigiamai.

K: Kaip vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: čia vienu žodžiu neatsakysiu, įvairiai vertinu, vieni vadina sąjunga, kiti okupacija, yra ir teigiamų ir neigiamų dalyku.

K: Jei jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkusi bendrauti su tokiu asmeniu?

I: Normaliai, teigiamai, bendraučiau.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikus mokytų homoseksualus asmuo?

I: ... [paузė] Jei tai neatsispindėtų jo elgesyje su mokiniais, jei jo profesionalumui įtakos tai neturės, tada gal nieko.

K: Kaip vertinate teiginį, jog visuomenėje vis didesnis priimtinumas homoseksualumui, rodo tam tikrą šiandienos visuomenės moralinį nuosmukį?

I: Pritariu tokiems teiginiams.

K: Kaip vertinate pasiūlymus, homoseksualus atskirti nuo likusios visuomenės dalies - juos apgyvendinti atskiruose rajonuose, mokyti atskirose mokyklose?

I: Nepritariu tokiems teiginiams.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas atlikėjas ar autorius yra homoseksualus asmuo, kaip tai atsilieptų jūsų požiūriui į jį?

I: Niekaip iš tikro. Daug tokių atvejų yra, bet nieko nekeičia.

K: Kokios yra kaip pagrindinės priežastys, kurios nulemia jūsų homoseksualumo supratimą ir vertinimą?

I: Gal tiesiog auklėjimas, pačios pasaulėžiūros susiformavimas, jie man netrukdo, jų gyvenimo būdas.. Jie nėra agresyvūs, turbūt dėl to ir toleruoju, nesu labai aktyviai su tuo ir susidūrus.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Taip, tolimoje.

K: Ar bendravimas su tais žmonėmis, pats toks jų egzistavimo faktas veikia jūsų požiūrį?

I: Tikrai ne.

K: Ačiū už atsakymus ir jūsų laiką

I: Prašau.

Orinta, 47 m, rusų kalbos mokytoja, miestas

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip, laikau save tolerantiška

K: Kaip vertinate įvairių mažumų siekius, kad būtų ginamos jų teisės, kad jie galėtų laisvai reikštis?

I: Aš labai normaliai vertinu, netgi esu už

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Ką žinau, mano toks vertinimas yra įdomus. Iš vienos pusės aš esu konservatyvesnių pažiūrų, pripažįstu, kad vyras ir moteris turėtų normalius santykius. Bet jeigu kažkas įvyksta tose chromosomose, jei žmonės jaučiasi kitaip, jaučia potraukį savo lyčiai, tai ką gi, reiškia kad taip yra. Aišku, esu konservatyvesnė, bet visiškai priimu, kad taip gali būti, ir jeigu taip yra, tai reiškia irgi yra normalu.

K: Kaip šio klausimo kontekste jūs suprantate homoseksualumą?

I: Kai vienos lyties atstovai jaučia potraukį savo lyties atstovams

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualu draugą: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Jei sužinočiau, kad mano kaimynas yra homoseksualus asmuo, ieškočiau naujos gyvenamosios vietos: 5

K: Ar save apibūdintumėte, kaip tikinčią?

I: Ne

K: Turbūt ir religijos poveikio vertinant homoseksualumą irgi nejaučiate?

I: Ne

K: Kaip apibūdintumėte savo politines pažiūras?

I: Aš konservatyvių pažiūrų santykiuose tarp vyro ir moters. Šiaip aš esu už demokratiją, už toleranciją ir naujoves, progresą. Nesu konservatyvi tame tarpe, kad religija tai šventa, kad santykiai turi būti tik tarp vyro ir moteris. Aš labiau liberalesnė, ir demokratiškesnė.

K: Ar galite sakyti, kad jūsų politiniai įsitikinimai tuomet turi įtakos jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Taip

K: Kaip vertinate ES ir jos vykdomą politiką?

I: Aš vertinu gerai, teigiamai, bet suprantu, kad yra labai daug.. ne viskas man patinka. Netgi ta homoseksualumo politika, vykdoma Europos Sąjungoje, pagal mane ji truputiuką, kai ten prasideda pirmas gimdytojas.. antras gimdytojas, kai pradeda visiems versti homoseksualumo politiką visiems, kad tai turi būti visiems priimtina ir normalu. Tai tas jau man nepatinka. Nepatinka ir pabėgėlių politika. Visas tas žaidimas, nežinau kokių strateginių tikslų turi ta mūsų valdžia, bet kita kartą.. Na ne viskas patinka, taip pasakysiu.

K: Kalbant apie būtent vykdomą politiką ES užtikrinant piliečių teises, tame tarpe ir homoseksualių asmenų, kaip vertinate tai?

I: Aš kaip ir už, bet visur turi būti riba mano manymu. Nereikia ten taip kišti visko į tuos vaikiškus vadovėlius. Kur ten, neatsimenu kuri ten šalis ar kalbos, kad vadovėliuose turi būti.. berniukas ir mergaitė turi augti be lyties, o paskui jie turi nuspręsti ar jie yra vyras ar.. nu čia jau to nesuprantu, čia jau yra per daug.

K: Kaip vertinate Rusijos politiką homoseksualumo atžvilgiu, kuri yra griežtesnė, mažiau tolerantiška?

I: Ką žinau, kaip aš vėl sakau. Visur turi būti ta kažkokia riba, todėl kai jau pradeda smerkti, ir pradeda nu kaip mes iš to užaugom, ir iki šiol buvo.. nu kodėl buvo, vis dar yra iki šiol tai, ir smerkiama, ir patyčios yra tame tarpe, tada aišku aš jau vertinu neigiamai.

K: Kaip vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Kad toks laikotarpis buvo, tai vertinu tai... pripažįstu. Bet nepasakyčiau, kad mes gyvenome labai jau blogai ir prastai. Aišku, tai buvo mano jaunystė, tie amžiai, aišku, politika ten labai nesidomėjai, bet tikrai buvo linksmesnis gyvenimas, kitoks tas gyvenimas. Bet nesakyčiau, kad aš labai ten blogai vertinčiau. Man net nepatinka, kai sako okupacinis periodas, tai jau viskas yra blogai. Tikrai nebuvo viskas blogai.

K: Sakykime, kad jūsų artimoje aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkusi bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Bendrauju su tokiais žmonėmis.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaiko mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Visiškai normaliai, be kažkokių ten ..

K: Kaip vertinate teiginį, kad tai, jog šiuo metu visuomenėje homoseksualumas yra labiau priimtinas, rodo tam tikrą egzistuojantį moralės nuosmukį visuomenėje?

I: Nu tas homoseksualumas buvo visada. Ir antikoje visas periodas. Tiesiog tai visada buvo smerkiama ir kaip iškrypimas buvo priimtas. Aš manau, kad ... Man kai visko jau per daug tai... Aš vertinu teigiamai. Turi būti tas homoseksualumas priimtinas normaliai, kad žmonės būtų tolerantiški. Jei žmonėms patinka taip gyventi... Kita kartą žinai kas mane nepatinka, man nepatinka kai einama, kad reikia viską išbandyti, kad homoseksualumą reikia išbandyti taip pat kaip narkotikus, kaip cigaretes, kaip alkoholį, nu čia jau man perdėta.

K: Kaip vertinate teiginius, kad homoseksualius asmenis reikėtų atskirti nuo likusios visuomenės dalies?

I: Ne ne ne, tokiems tikrai ne.

K: Tarkime, jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius, jūs sužinote, kad jis yra homoseksualus asmuo, kaip tai keičia jūsų požiūrį į juos?

I: Kartais būna keista, kai aš sužinojau, kad Čemberleinas aktorius toks buvo, kur vaidino tuose filmuose, kad jis po 70 metų prisipažino, kad jis buvo homoseksualus. Arba tas Žanas Mare, kur buvo etalonas grožio, prancūzas, ten moterys jį visos mylėjo ir tada sužinojo, kad jis homoseksualus. Aišku trupučiuką buvo liūdna, gaila, kad jis homoseksualus, bet iš kitos pusės – visiškai tas pats. Bet čia man patinka tie aktoriai, kaip ir Eltonas Džonas, ar tas pats Fredas Merkuris, nieko tai nekeičia.

K: Minėjote, kad jūsų artimoje aplinkoje yra homoseksualių žmonių. Kiek tai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Mano aplinkoje aš sakau, yra ir vaikystės draugas homoseksualus. Ir tikrai bendravau daug su tuo, mano artimoje aplinkoje yra homoseksuali pora, todėl sakau, visiškai normaliai tai vertinu, bendrauju, ir man visiškai tas pats, kas juos traukia, vyrai ar moterys.

K: Bet ar galima būtų sakyti, kad jūsų dabartinis požiūris yra būtent suformuotas to bendravimo?

I: Tai aišku, turbūt taip.

K: Kurie faktoriai labiausiai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Manau, kad penkiasdešimt ant penkiasdešimt kalbant apie asmeninę patirtį ir mano politinius įsitikinimus. Negalima pasakyti, kad tik asmeninė mano patirties, manau būtent penkiasdešimt ir penkiasdešimt būtų kalbant tiksliai apie mane.

K: Kaip manote, kodėl Lietuvoje išlieka neigiamas požiūris į homoseksualumą?

I: Aš manau, kad čia ir yra patirtis ta, kad vis dėl to katalikiška valstybė, ir tas tikėjimas trupučiuką, tas požiūris surištas su tuo, tas neigiamas. O antra, manau daug neišprususių žmonių, neišauklėtų, tiesiog konservatyvios šeimos, nesidomi progresu, tokie tiesiog naivių ir neišprususių žmonių daug.

K: Kiek įmanoma pakeisti tokį vertinimą ir neigiamo vertinimo tendenciją artimiausiu metu?

I: Kai ateis į valdžią jaunesni žmonės, šita problema savaime pasikeis. Visgi mūsų valdžia politikoje sėdi šešiasdešimt plus minus, ta karta, kuri užaugo tarybiniais laikais, tais laikais mes apie tai iš vis negalvojome, ir tas mąstymas, tokia amžiuje jį keisti iš vis sudėtinga. O jaunesnis žmonės šiais laikais pažiūrėkime, jau madinga valgyti sveiką maistą, madinga nerūkyti. Aš suprantu, kad mada irgi trupučiuką perdėta viskas būna. Bet manau, kad laikui bėgant, negali būti, kad va šiuo metu pasakė, kad

homoseksualumas yra normalu ir visi iškart patikės. Palaipsniui palaipsniui bėgant, man atrodo viskas čia pasikeis, turėtų pasikeisti į gerąją pusę, tikiuosi.

K: Kai kalbate apie tai, kad valdžia pasikeis.. Kiek daug įtakos, galvojate, kad valdžia pati turi įtakos visuomenei?

I: Nu ta mūsų politika, aš manau, tikrai irgi ir visuomenė, na kitą laiką, ir draudimai neigiamai veikia, alkoholio ribojimą turiu omenyje. Iš kitos pusės kai dar kalba vieną, o daro kitą, ir pradeda kalbėti, kad mes tolerantiški homoseksualumui, kartais jaučiasi visiškai „falšas“ toks, kad viskas padaryta tik dėl reitingų ir dar kažko. Kita vertus, tas pats Gražulis su tom savo visom nesąmonėmis.. (aš gal per daug kalbu, juokiasi.. man tik pakalbėti...). Aš sakau, aš manau, kad ta mūsų politika kažkokia, kai ateina į valdžią tik užsidirbti, pasidaryti tik sau kažkokius naudingus atsakymus, o nėra to galvojimo, apie žmones, tik strateginiai planai.

K: Tai jūs galvojate, jog valdžios pozicija turi įtakos visuomenei šiais klausimais?

I: Taip, aš manau, kad taip. Kai valdžia galvoja tik dėl „galačkos“ rusiškai pasakius, tik dėl varnelės. Kad taip madinga sakyti, bet iš tikrųjų visi ten sėdi seniai, kurie yra labai konservatyvių požiūriu, mano manymu.

K: Ačiū labai už atsakymus

I: Jaunimo reikia valdžioje (juokiasi).. Prašom.

Jonas, 62 m, vairuotojas, miestas

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Ko gero kokį aštuoniasdešimt procentų taip..

K: Kaip vertinate įvairių mažumų siekius, kad jiems būtų suteikta daugiau teisių...

I: (pertraukia) Labai neigiamai vertinu, labai.. Kategoriškai esu prieš.

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Taipogi, neigiamai.

K: Kodėl yra susiformavęs toks jūsų požiūris?

I: Netoleruoju aš, nenoriu sakyti, kaip aš juos vadinu..

K: Kaip suprantate homoseksualumą šio klausimo kontekste?

I: Man atrodo, kad čia kai vyras santykiauja su vyru.

Teiginiai

Neprieštarauju turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 5

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 5

Jei sužinotumėte, kad jūsų kaimynystėje apsigyveno homoseksualus žmogus, ieškotumėte naujos gyvenamosios vietos: 1 (.. kodėl aš ieškočiau, tegul jis ieško)

K: Ar laikote save religingu žmogumi?

I: Taip

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Na per didžiąsias šventes visada nueiname

K: Ar galėtumėte sakyti, kad bažnyčia ir tai, kad esate religingas, veikia jūsų homoseksualumo vertinimą?

I: Nemanau, tikrai nemanau.

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Taip

K: Kokios yra jūsų politinės pažiūros?

I: Aš esu konservatorius

K: Ar jūsų politinės pažiūros veikia tai, kaip jūs žiūrite į homoseksualumą?

I: Visiškai ne, visiškai ne. Tai yra mano asmeninė nuomonė. (*vėliau būtent politines pažiūras išskyrė kaip esminę priežastį, nuo ko atsispiria informanto požiūris*).

K: Jeigu sakote asmeninė nuomonė .. Iš kur ateina toks supratimas ir neigiamas požiūris?

I: Turbūt taip įsivaizduoju ir suprantu gyvenimą. Ir kad taip neturėtų būti.

K: Ar galima sakyti, kad čia yra tam tikri auklėjimo dalykai?

I: Ne, visiškai ne. Tais laikais nebuvo kalbama apie homoseksualumą, kai aš augau, mokiausi, nebuvo tokių išskrypėlių.

K: Kaip vertinate ES ir jos politiką?

I: Šiuo klausimu? Šiuo klausimu aš neigiamai vertinu ES politiką, susikištą tą savo homoseksualizmą..

K: Kitoje, alternatyvioje pusėje yra Rusijos politika homoseksualumo klausimu, kur egzistuoja griežtesnis požiūris ir mažesnė tolerancija, kaip vertinate tokią politiką?

I: Šiaip aš esu labai nusistatęs prieš Rusijos ir Putino politiką. Bet kaip jie kovoja šituo aspektu, man patinka.

K: Kaip vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Aišku, kad vertinu neigiamai.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkęs bendrauti su tokio žmogumi?

I: Visiškai bandyčiau nebendrauti.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikus mokytų homoseksualus asmuo?

I: Oj, neduok Dieve, labai neigiamai.

K: Kaip vertinate teiginį, kad didesnis pritarimas homoseksualumui visuomenėje, rodo egzistuojantį moralės nuosmukį?

I: Be abejonės, kažkur ritasi pasaulis ne ten kur reikia.

K: Kaip vertinate pasiūlymus, homoseksualius žmones apgyvendinti atskirai nuo likusios visuomenės dalies?

I: Ne, gal šito nereikia. Bet bent norėčiau, kad jie nesireklamuotų. Lai gyvena jie savo gyvenimą, bet kai eina į tas demonstracijas, labai neigiamai šitą vertinu. Galima gyventi, bet lai nesireklamuoja.

K: Kiek galima sakyti, kad būtent toks jų atviras kalbėjimas, kodėl neigiamai žiūrite į juos?

I: Mane erzina, kai jie viešina savo gyvenimą.

K: Ar galima sakyti, kad pats savaime homoseksualumas nebūtų neigiamas dalykas, jei ne visos demonstracijos?

I: Ne, jis aišku neigiamas dalykas, bet gal ne ant tiek erzintų, neprovokuotų manęs.

K: Sakykime, kad jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas, sužinote, jog jis yra homoseksualus, kiek tai keistų jūsų požiūrį į jį?

I: Kažkiek keistų aišku, aš dabar neįsivaizduoju, kas čia toks, bet aišku keistų.

K: Tarkime Fredas Merkuris paskelbė, kad yra homoseksualus..

I: Oj, aš kai sužinojau, man nepatiko tas labai..

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Tikrai ne.

K: Ačiū už atsakymus ir paskirtą laiką.

I: Prašau.

Neringa, 53 m, virėja, miestas

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip

K: Kalbant apie įvairias mažumų grupes, kaip vertinate jų siekius, kad būtų užtikrintos jų laisvės ir teisės?

I: Šiaip teigiamai, kiekvienas žmogus turi laisvę pasirinkti, ką jisai nori. Tai aš visiškai toleruoju.

K: Viena iš tokių mažumų yra homoseksualių asmenų mažumos, kaip vertinate homoseksualumą apskritai?

I: Šiaip nu ką žinau, nesu kažkokia ypatinga jų pasekėja ar gerbėja, bet aš visiškai tai toleruoju ir priimu tai normaliai.

K: Kaip suprantate homoseksualumą šio klausimo kontekste?

I: Nu aš už tai, kad žmogus turi būti laisvas. Jei jam patinka tas, ką jisai, mes visi Dievo tvariniai, ir kiekvieno galvelėje kiekvieno lentynėlės susidėlioja savaip. Ką žinai, kas jam gyvenime buvo, kokią jis turėjo vaikystę, ir kodėl jis pasirinko tokį kelią. Galbūt jam tiesiog tai išbando, paskui pasikeis jo pasirinkimas. Taip, kad aš visiškai toleruoju. Na gal tas visiškai yra per daug pasakyta. Bet aš aplamai toleruoju ir man labai nepatinka homofobai. Žiauriai nepatinka ir aš turiu didelę bėdą, nes gyvenu su žmogumi, kuris visiškai netoleruoja. Tai tas mane iš tiesų, aš visada turiu.. kovoti nenoriu, nes norisi gyventi taikiai, bet visada turiu tokį, kovoti mintyse, stengiuosi kažkaip jį įkalbėti, bet man tai nepavyksta, nes jis jau nuomonę galutinę susiformavęs ir tai jam nepatinka. O šiaip tai aš už tai, kad žmogus turi teisę pasirinkti.

K: Būtų galima gal net sakyti, kad labiau neigiamai vertinate homofobus, nei homoseksualius asmenis?

I: Greičiausiai taip.

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Jei sužinotumėte, kad jūsų kaimynas yra homoseksualus asmuo, ieškotumėte naujos gyvenamosios vietos: 5

K: Ar laikote save religingu žmogumi?

I: Kaip čia pasakius. Neypatingai. Visiškai pasyviai religinga esu. Šiaip tai man patinka būtų bažnyčioje, aš ten nesutinku su visomis jų taisyklėmis, kai kas man ten nepatinka. Bet aplamai aš ten visai gerai jaučiuosi. Ir jei būna šventės, aš jaučiu pareigą, va tos religinės šventės, mane užkabina. Man patinka ten pabūti. Aš netikiu išpažintimi, aš vistiek skaitau, kad žmogus.... Kodėl sako, jei žmogus turi sąžinę, arba neturi sąžinės. Jei tavęs negriaužia tas kirminas, jei tu blogai pasielgei, tai reiškia gal tu jos ir neturi. Jeigu tu ten nueisi ir ten papasakosi, tai man ten juokinga, tai šiaip jau kiekvieną dieną atlieki tą išpažintį. Ir jeigu tu gailiesi dėl kažkurių tai savo poelgių, tai iš tiesų atgailauji savyje. Ir visada su juo galima pasišnekėti, tai ten man labiau tas priimtinas. O šiaip visa kita, tai mane veža visas šitas dalykas.

K: Ar galima sakyti, kad religija kažkiek veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Nu tikrai ne.

K: Kaip apibūdinatė savo politines pažiūras?

I: Oi, visiškai liberalė.

K: Ar jūsų politinės pažiūros ir įsitikinimai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Tikrai ne, tai visiškai yra asmenybės klausimas. Tiesiog koks tu žmogus esi. Aš niekada kažkaip tuo per daug nesistebėjau. Nors esu tikrai tokio amžiaus, kur mūsų laikais nebuvo tai labai akivaizdu, bet kažkodėl aš visiškai ramiai šitą priėmiau. Nežinau kodėl, turbūt aš esu toks žmogus, kuris neerzina manęs tie dalykai, jei žmogus kitoks negu aš.

K: Kalbant toliau apie tam tikrus politinius klausimus, kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: (atsidūsta).

K: Ar labiau esate euroskeptikė, ar labiau esate už – euroentuziastė?

I: Aš galbūt sakyčiau, kad esu euro-skeptikė.

K: Kodėl būtent toks požiūris jūsų šiais klausimais?

I: Nežinau, man labai nepatinka, kad Lietuva neturi savo kaip šalis individualizmo tokio. Kad atsisakė savo pinigų, tas man nelabai priimtina, aš skaitau, kad kokie maži mes besam, žinau kad vieni negalime būti, bet kai visiškai priklausomi esam, tai ką žinau.. norėtusi truputėlį šalis turėtų savo individualumo, bent jau pinigų būtime savo turėję.

K: Kaip vertinate ES politiką siekiant užtikrinti piliečių teises ir laisves, tame tarpe įtraukiant ir homoseksualių asmenų teises?

I: Aš normaliai vertinu, pas mane yra susidėliojęs požiūris į juos ir aš visiškai ramiai galvoju, kad taip, ES labai stipriai gina jų teises, bet aš skaitau, kad taip ir turi būt, nes kas kitas apgins juos?

K: Priešingai vykdoma politika šiais klausimais Rusijoje, kaip vertinate iš šios perspektyvos?

I: Aš tai smerkiu juos. Šitu klausimu rusai ypatingai blogai elgiasi, ir jie patys sau duobę kasasi ir turėtų susidurti su tuo.

K: Kaip vertinate dabartinę Rusijos politiką? Okupacinį Lietuvos laikotarpį?

I: Na asmeniškai mūsų šeima nebuvo paliesta, bet šiaip nukentėjome, kadangi seneliai gyveno prie tokio pagrindinio kelio, kur ėjo ir rusai, ir vokiečiai, ir visko ten buvo. Tai iš tiesų ir skriaudė juos, man tai žiauru visa šitas, ir kaip lietuvių tautai tai per sunkus tas periodas. O apie Rusiją, tai kažin ar čia kažkas ilgėtusi tų laikų, abejoju, tikrai ne.

K: Sakykime, jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkusi bendrauti su tokiu asmeniu?

I: Visiškai normaliai

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikus mokytų homoseksualus asmuo?

I: visiškai normaliai.

K: Kaip vertinate teiginį, jog tai, kad homoseksualumas šiandien visuomenėje vis labiau priimtinas, rodo tam tikrą visuomenės moralinį nuosmukį?

I: Ne, aš kaip tik skaitau, kad žmonės po truputį sąmoningumas žmonių, ypatingai jaunų, aš jau nešneku apie savo kartos, čia bus sunkiau, bet vis tiek įmanoma. Aš tai už tai, kad čia nereikia kažko bijotis prie daug.

K: Koks jūsų požiūris į teiginius, kad homoseksualūs asmenys turėtų gyventi atskirai nuo likusios visuomenės dalies?

I: Visiškai juokinga (juokiasi).

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas autorius ar atlikėjas yra homoseksualus asmuo, kaip tai keistų jūsų požiūrį į juos?

I: Jokiais būdais, visiškai ne.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių žmonių?

I: Šiaip yra tokių pažįstamų žmonių.

K: Kiek tai veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Jie žiauriai geri, ypatingai vyrai.. jie „padrūškės“, jie fantastiški žmonės ir aš čia nieko blogo nematau. Man labai smagu su jais bendrauti.

K: Ar bendravimas su jais veikia jūsų požiūrį?

I: Tikrai ne.

K: Ačiū už atsakymus ir paskirtą laiką.

Edgaras, 50 m, techninių projektų vadybininkas, miestelis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Nu gal kaip kada.. skaitau, kad taip.

K: Kalbame apie seksualinių mažumų klausimus, jų siekius užsitikrinti daugiau teisių, laisvių, kaip vertinate?

I: Kaip jų judėjimus vertinu? Jei jie savo judėjimus darytų namuose, tai jie ten lai ir juda, bet nereikia lįsti į viešas pagrindines gatves.

K: Kaip apskritai vertinate homoseksualumą?

I: Tai liga.

K: Kaip apsibrėžiate homoseksualumą?

I: Tą patį pasakyčiau, tai yra sutrikimai, psichiniai.

K: Kodėl taip galvojate, kokios tokio suvokimo priežastys?

I: Turbūt kažkur ten yra trūkumas išsireiškimo savęs, ar dar kažkas tai.

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 3

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 5

Jei sužinotumėte, kad kaimynystėje gyvena homoseksualus asmuo, ar ieškotumėte naujos gyvenamosios vietos: 5.

K: Ar laikote save religingu, tikinčiu žmogumi?

I: Nu.. taip

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Per metus vieną kartą

K: Kiek bažnyčia turi įtakos jūsų homoseksualumo vertinimui?

I: Man neturi reikšmės.

K: Kaip apibūdinatė savo politines pažiūras?

I: Apie ką čia?

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Neturiu tokių labai gilių įsitikinimų.

K: Kaip veikia tai jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Per daug neveikia.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą ir jos politiką?

I: Šiaip normaliai

K: Esate euro-entuziastas ar euro-skeptikas

I: Gal entuziastas būčiau..

K: Kaip vertinate Europos Sąjungos politiką, kai aktyviai siekiama užtikrinti teises piliečių, tame tarpe įskaitant ir homoseksualius asmenis?

I: Galėtų truputėlį mažiau jiems duoti dėmesio

K: Kaip alternatyva tam yra Rusijos vykdoma politika, šiuo atžvilgiu homoseksualams daug mažesnė tolerancija, kaip vertinate tokią politiką?

I: Labai gerai

K: Kaip apskritai vertinate Rusijos politiką, koks jūsų požiūris į okupacinį laikotarpį?

I: Dabar esame vienoje Sąjungoje, anksčiau buvome kitoje sąjungoje. Ir ten buvo plusai, ir ten buvo minusai.. Ir čia tas pats.

K: Kiek būtumėte linkęs bendrauti su homoseksuali asmeniu savo aplinkoje?

I: Jeigu jis yra savo vietoje ir to viešai niekur per daug nereiškia, per daug nesimini, tai ir bendrauji normaliai.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Jei žinočiau, kad jis yra homoseksualus, tai kažkaip nelabai būtų malonu, kad jis būtų dėstytojas ..

K: Kaip vertinate tai, kad homoseksualumas šiandien visuomenėje vis labiau priimtinas ir matomas, rodo tam tikrą visuomenės moralės nuosmukį?

I: Šiaip tai jo

K: Koks jūsų požiūris į teiginius, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies, gyventi atskiruose rajonuose ir pan?

I: Ne ne, jei jie savo vietoje, tai tegul ir gyvena, bet jie turi savo ribas turėti..

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, kiek tai keistų jūsų požiūrį?

I: Ne ne trupčio.

K: Kokios yra esminės jūsų požiūrio priežastys, kokie faktoriai suformavo tokią nuostatą?

I: Kad tai yra liga, tai iškrypimas arba liga. Ta prasme arba reikia... vaistų naujų nėra, gal darbo reikia duoti.. pamirštų kas tai yra.

K: Tačiau iš kur ateina būtent toks jūsų požiūris/

I: Manau, kad čia ir iš auklėjimo. Yra nenormalu tas, ką jie daro. Yra moteris ir vyras – normalu, o vyras ir vyras jau nenormalu.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Ne.

K: Ačiū už atsakymą ir jūsų paskirtą laiką.

I: Prašom.

Vilma, 49 m, juvelyrė, miestelis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Tai turbūt taip.

K: Kaip vertinate įvairių mažumų siekius, seksualinių, socialinių mažumų siekius, užsitikrinti daugiau teisių, būti labiau pripažintiems visuomenėje?

I: Nu jie man netrukdo.

K: Kaip vertinate homoseksualumą apskritai?

I: Nu man jie netrukdo, čia kažkoks jų požiūris..

K: Kaip suprantate homoseksualumą šio klausimo kontekste?

I: .. Nu turbūt čia.. požiūris kažkoks turbūt .. arba nori būti homoseksualiu arba ne...

K: Kokios yra esminės priežastys, kurios suformavo jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Nu man jie netrukdo, tegul jie dalyvauja kur jie nori, man tas pats. Bet tegul jau ten labai viešai nesireklamuoja. Viskas gerai.. mes visi žmonės.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 5

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 3

Ieškočiausi naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar laikote save religingu žmogumi?

I: Taip

K: Kaip dažnai vaikštote į bažnyčią?

I: Retai

K: Ar galima sakyti, kad religija turi įtakos jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Ne

K: Ar turite tam tikrų stiprių politinių įsitikinimų, kurias vadovaujatės

I: Tikrai ne.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: Teigiamai vertinu

K: Save laikote euro-entuziaste ar euro-skeptike?

I: Laikau save euro-entuziaste

K: Ar pritariate ES politikai seksualinių mažumų klausimais?

I: Ne visiškai, ne visiškai pritariu. Viskas gerai, tegul jie ten dalyvauja.. bet...bet...

K: Bet yra tam tikros ribos?

I: Taip, turi būti tam tikros ribos.

K: Kaip vertinate Rusijos politiką šiais klausimais, kur daug mažiau tolerancijos, griežta pozicija šiais klausimais?

I: Nelabai žinau aš tos Rusijos politikos...

K: Kalbame apie tai, kad yra galimybė turėti politiką, kur yra pasisakoma už, ir yra pasisakoma prieš...

I: Nu tegu pasisako, kiekvienas žmogus turi savo teises...

K: Kaip vertinate Sovietinę okupaciją?

I: Vertinu teigiamai

K: Kiek būtumėte linkęs bendrauti su homoseksualių asmeniu savo aplinkoje?

I: Bendračiau, nekiltų jokių sunkumų

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Nemanau, kad jis mokytų tų savo seksualumų, jis mokytų kas jam priklauso.

K: Kaip vertinate teiginius, kad tai, jog visuomenėje šiandien priimtinesnis homoseksualumas nei anksčiau, rodo tam tikrą moralės nuosmukį visuomenėje?

I: Yra tos moralės, kalba, tai tegul kalba jie ten sau..

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus, kad homoseksualių asmenis reiktų atskirti nuo likusios visuomenės dalies?

I: Jie ne nusikaltėliai, nereikia jų atskirti, tegul gyvena.

K: Sakykite, kad sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, kiek tai pakeistų jūsų požiūrį į juos?

I: Yra tokių, tikrai žinau ir mėgstamų, ir nieko nepakeičia tai. Jeigu jis man patinka, tai tegul...

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Nežinau, tiksliai nežinau, bet turbūt nėra.

K: Kokie esminiai faktoriai formuoja jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Nežinau, čia auklėjimas ar kas. Nežinau. Čia galbūt toks gyvenimas, gal ir auklėjimas, gal ir žmogaus požiūris. Gal jam trūksta kažko, gal gimė jis kažkokiu tokiu jau..

K: Kalbant apskritai, Lietuvoje egzistuoja neigiamas požiūris į homoseksualių asmenis, kaip manote, kodėl visuomenėje išlieka neigiamas požiūris į homoseksualumą?

I: Gal dėl to, kad lietuviai jie tokie pesimistai, tokie jie.. nu tokie šalti jau žmonės.. Nežinau kaip čia..

K: Ačiū labai už atsakymus

I: Prašau.

Kotryna, 27 m, kosmetologė, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Aš save laikau tolerantiška, dabar jau... (juokiasi).

K: Kaip vertinate įvairių mažumų grupių siekius išsikovoti daugiau teisių, kad būtų labiau priimtini visuomenėje?

I: Nu čia va būtent. Šiaip aš esu tolerantiška, aš nieko prieš prieš visas tas mažumas, bet man nelabai patinka, kad jie per stipriai afišuojasi.

K: Kaip vertinate homoseksualumą apskritai?

I: Aš jo niekaip nevertinu realiai. Aš nesu nei per daug už, nei esu prieš. Aš galiu laisvai bendrauti su tokiais žmonėmis, jie man netrukdo nei gatvėje, nei kažkur tai. Bet prieš pačius judėjimus aš esu.

K: Kaip šio klausimo kontekste jūs apsibrėžiate homoseksualumą, kas yra homoseksualumas?

I: Tai yra žmogus, kuris pasirenka savo lyties antrą pusę, sakykime taip.

K: Kokios yra esminės priežastys, nulemiančios jūsų požiūrį?

I: Nes aš apskritai nelabai į tai gilinuosi. Man nėra taip, kad aš esu nusistačiusi prieš juos, bet nėra taip, kad aš norėčiau, kad čia vaikšiotų paradai. Tarkim taip. Man netrukdo tokie žmonės, bet neturiu tokios tikslios nuomonės.

Teiginiai

Neprieštaraučiau turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 3

Jei sužinotumėte, kad jūsų kaimynas yra homoseksualus asmuo, ar ieškotumėte naujos gyvenamosios vietos: 5

K: Ar save laikote tikinčiu žmogumi?

I: Kažkiek jo.

K: Kaip dažnai vaikštote į bažnyčią?

I: Dažnai nevaikštau, bet kai turiu galimybę, nueinu.

K: Ar galima sakyti, kad religija daro įtaką jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Iš tikrųjų, kažkiek veikia.

K: Kaip būtent tas poveikis pasireiškia?

I: Tarkim, kaip Dievas sukūrė vyrą su moterimi, kaip turi gimti vaikai, taip ir turi gimti vaikai. Labai iš tikrųjų veikia tai, kad visgi vyras ir moteris turi kurti gyvybę, iš to ir ateina samprata.

K: Ar turite tam tikras politines pažiūras, įsitikinimus?

I: Politinių pažiūrų tokių kaip ir neturiu

K: Ar tai šiuo klausimu turi jums įtakos?

I: Ne, man.. ne.

K: Koks jūsų požiūris į Europos Sąjungą?

I: Aš labai džiaugiuosi, kad esame Europos Sąjungoje. Man patinka iš tikrųjų, kad yra tos tolerancijos .. nu aišku Europoje yra daug didesnė tolerancija nei Lietuvoje, ar kokioje nors Rusijoje. Bet bet.. Čia kas liečia apskritai ES?

K: Tiek apskritai, tiek kalbant apie ES politiką už piliečių teises ir homoseksualių asmenų teisių skatinimą.

I: Aš tarkime kaip ir sakau. Man labai nepatinka, kai tuos žmones įžeidinėja, kai tuos žmones engia. Aš džiaugiuosi, kad yra teismas, kuris gali apginti žmogaus teises. Bet vėlgi, tie judėjimai man niekur nepatinka. Bet aš suprantu, kad jie kažkaip turi reikalauti, kad tas teismas juos...

K: Kaip vertinate Rusijos vykdomą politiką, kur mažiau tolerancijos, griežtesnė pozicija minimais klausimais?

I: Man irgi ji labai nepatinka.

K: Kaip vertinate dabartinę Rusijos politiką, istorinius laikotarpius susijusius su Lietuva?

I: Kas liečia apskritai politiką Rusijos, tai čia jau yra kitas klausimas. Man irgi labai nepatinka per didelis tas nusistatymas prieš tą Rusiją, nes čia yra daug kabliukų. Viena yra, kaip tai pateikiama televizijoje, kita visai kiek tai yra realybėje

K: Kiek būtumėte linkusi su homoseksuali asmeniu jūsų aplinkoje?

I: Aš visiškai nekelčiau problemų, labai priklauso šiaip nuo žmogaus.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualas asmuo?

I: Žinot, va dabar galiu pabrėžti, kai pasakėte dėl mokytojo. Labai priklauso nuo to, kaip jis atrodo ir kaip jis elgtųsi. Šiaip tai, jei jis per daug neišsiskirtų savo išvaizda tuo.. O tiesiog būtų kažkur .. Nu tarkim, jei jis yra normaliai apsirengęs, jeigu jis nėra kažkaip labai stipriai apsidarkęs, apsinuoginęs, tai jis laisvai gali mokinti mano vaiką... Jei jis turi kompetencijas, tai prašau, bet jei jis labai nori stipriai išsišaukti, tada aš nenorėčiau. Bet šiaip atsakant į klausimą, man turbūt nelabai būtų svarbu, nes mes nežinome apskritai kokie žmonės čia...

K: Kaip vertinate teiginį, jog tai, kad visuomenėje dabar yra didesnis pritarimas homoseksualumui, iš tikrųjų rodo egzistuojantį moralės nuosmukį?

I: Nepasakyčiau, kad čia yra didelis moralės nuosmukis... Nu gi čia yra tolerantiškumas.. Mes tiesiog žmonės einam į prieky, negyvename tais urviniais laikais ir čia yra visiškai normalu. Mes turime priimti tokius žmones, bet viskam yra ribos šiaip..

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus, kad homoseksualūs žmonės turi gyventi atskiruose rajonuose, eiti į atskiras mokyklas?

I: Ne, čia jau yra visai perdėta. Aš manau, kad jų nereikia nei izoliuoti, nei kažkur kitur išsiųsti. Viskas yra gerai, jie gali gyventi tarp mūsų.

K: Sakykime, kad jūsų mėgstama atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, ar tai keičia jūsų požiūrį į jį?

I: Ne, visiškai nekeičia.

K: Jeigu kalbant apskritai, jei jums reikėtų išskirti esminius faktorius, kurie suformavo jūsų dabartinį požiūrį į homoseksualumą?

I: Aš galiu pasakyti tik vieną, kad jei jie daro kažkokius judėjimus, jie turi juos daryti kažkokio aukštesnio lygio. Nereikia tokių išsidarkymų, nereikia išsirenginėjimų, nereikia per daug visko. Būtų daug geriau, jei jie būtų daug subtilesni. Galbūt tada žmonės iš kitos pusės žiūrėtų į visa tai. Ir man pavyzdžiui, kas yra suformavę tai. Man turbūt visai nebūtų.. Man apskritai būtų vienodai, kaip jie ir ką, net jei ir tuos savo judėjimus jie darytų gražiai. Bet kadangi jie kažkiek daugiau išsireiškia, man jau biškiuką tas nepatinka ir tai man jie krenta mano akyse.

K: O jei kalbėtume apie patį požiūrį į homoseksualumą, kas nulemia, kad nevertinate to neigiamai?

I: Nes mes visi žmonės, aš turiu dukrą. Aš nežinau, kokia ji užaugs, aš gi jos neišmesiu iš namų. Ir yra tikrai gerų filmų, kurie priverčia pamąstyti apie tokius dalykus. Tie žmonės irgi yra žmonės. Mes visi esame žmonės, mes gyvūnus turime mylėti, tuo labiau žmones. Aš nenorėčiau, kad mano vaiką, arba mano gerus draugus kažkokius, nes aš turiu iš tiesų tokių draugų, kad juos skriaustų ar kažkaip panašiai.

K: Minėjote draugus, jūsų aplinkoje artimoje yra tokių žmonių?

I: Gal labiau pažįstami, nei kad draugai.

K: Ar bendravimas su jais daro įtaką jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Aš su jais tiesiog bendrauju. Aš tikrai nepasakysiu, kad dėl to, kad jis yra mano draugas, dėl to aš dabar mylėsiu juos visus. Tikrai ne. Aš tiesiog priimu kaip tokį, net nežinau kaip priimu, net negaliu tiksliai atsakyti, nes nelabai stipriai į tai gilinuosi.

K: Prieš tai minėjote, kad religija turi įtakos, kaip jūs žiūrite į homoseksualumą. Ar galvojate, kad Lietuvoje, kur homoseksualumas vis dar vertinamas neigiamai, religija yra esminis faktorius?

I: Ne, tikrai nėra esminis faktorius religija. Tai labai maža dalis, labiau fiziologinė dalis.

K: Jei kalbame Lietuvos mastu, kaip galvojate, kokie pagrindiniai neigiamo vertinimo faktoriai?

I: Na čia turbūt jau kaip minėjau, istoriniai dalykai, kaip bebūtų sunku tai pripažinti, nors nesu kaip minėjau nusiteikusi prieš Rusiją. Bet manau, kad Sovietinė Sąjunga ir visas tas dalykas daro tam įtaką. Nes Europa ir kitos Vakarų šalys nėra tokios nusiteikusios, ypač Skandinavijos šalyse, tai ten netgi labai daug propaguojama..

K: Ačiū labai už atsakymus ir jūsų laiką.

Žilvinas, 27 m, serviso vadybininkas, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip.

K: Kalbant apie įvairias mažumas, religines, seksualines, jos dažnai siekia daugiau teisių, daugiau laisvių, kaip vertinate tokius judėjimus?

I: Manau, kad visi turi prašytis lygių teisių.

K: Viena iš tokių mažumų – yra homoseksualių asmenų mažumos. Kaip apskritai vertinate homoseksualumą?

I: Nu čia kiekvieno žmogaus pasirinkimas realiai.

K: Koks yra būtent jūsų požiūris į šį klausimą?

I: Manau, kad čia kiekvieno žmogaus reikalas. Tik gal labai afišuoti nereikėtų šitų dalykų..

K: Jeigu reikėtų pasakyti, vertinate teigiamai, ar tarkime neigiamai, koks jūsų vertinimas būtent?

I: Nežinau ar čia yra toks teigiamas ar neigiamas įvertinimas, tarkim per vidury sakykim.

K: Kaip suprantate, kaip apsibrėžiate kas yra homoseksualumas?

I: Tai turbūt kažkoks kitoks požiūris

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 3

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 4

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 3

K: Ar esate religingas žmogus?

I: Na taip.

K: Ar dažnai einate į bažnyčią?

I: Ne nedažnai

K: Ar religija turi kažkokį poveikį jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Nemanau.

K: Ar turite tam tikras politines pažiūras, kaip jas apibūdintumėte?

I: Nepasakyčiau, kad turiu kažkokius stiprius..

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Ne.

K: Turbūt ir jūsų požiūriui į homoseksualumą šie dalykai neturi didžiulio poveikio?

I: Ne.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: Gerai vertinu

K: Esate labiau euroskeptikas, ar euro-entuziastas?

I: Labiau entuziastas

K: Viena iš ES vykdomų politikų yra susijusi su tolerancijos didinimu, didesnių piliečių teisių užtikrinimu, tame tarpe įskaitant ir homoseksualius asmenis, kaip vertinate tokią ES politiką?

I: Manau, kad gerai vertinu. Čia nieko blogo.

K: Priešingoje pusėje pateikiamas dažnai Rusijos pavyzdys, kur homoseksualumo atžvilgiu yra daug griežtesnė politika, mažiau tolerancijos šiais klausimais, kaip vertinate tokią politiką?

I: Na čia jau Rusijos reikalai, čia jau jų reikalas.

K: Kaip apskritai vertinate Rusijos politiką, santykius su Lietuva, okupacinį laikotarpį?

I: Na okupacinis laikotarpis nebuvo geras dalykas, o ir dabar santykiai įtempti aš manau.

K: Labiau pritariate, ar prieštaraujate dabartinei Rusijos politikai?

I: Ne, nepritariu.

K: Sakykime, jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Tai bendraučiau.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikus mokykloje mokytų homoseksualus asmuo?

I: Nu gal truputį atidžiau į tai žiūrėčiau, bet manau, kad labai neprieštaraučiau.

K: Kaip vertinate teiginį, kad didesnis pritarimas visuomenėje šiandien, rodo tam tikrą visuomenės moralinį nuosmukį?

I: Ne, nemanau, kad čia yra nuosmukis.

K: Koks jūsų požiūris į teiginius, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti apgyvendinami atskirai nuo likusios visuomenės dalies?

I: (juokiasi) Ne, čia nesąmonė.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, kaip pasikeistų jūsų požiūris į jį?

I: Tai nepasikeistų, daug tokių yra aplinkuj.

K: Minėjote, kad jūsų požiūris „neutralus“, jei reikėtų paaiškinti, kokie faktoriai suformavo tokį požiūrį, kaip tai aiškintumėte?

I: Gal artima aplinka, auklėjimas nelabai atspindėjo šitų dalykų.

K: Ką tiksliai turite galvoje, sakydami „artima aplinka“?

I: Tai pažįstamų ratas, labiausiai gal šita.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Ne, nėra.

K: Lietuvoje egzistuoja neigiamas homoseksualumo vertinimas, kaip galvojate, iš ko kyla toks mąstymas?

I: Čia gal labiau dar truputėlį iš to sovietinio laikotarpio atkeliavę toks mąstymas..

K: Ačiū už jūsų laiką.

Žygimantas, 45 m, statybinių prekių pardavėjas, miestelis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Turbūt

K: Kalbant apie įvairių mažumų judėjimus, jų siekius įgyti daugiau teisių ar laisvių, kaip vertinate tokią jų veiklą?

I: Neigiamai

K: Jei kalbame apie vieną iš tokių grupių, t.y. homoseksualių asmenų judėjimą, kaip apskritai vertinate homoseksualumą?

I: Neigiamai

K: Kokios pagrindinės priežastys, kodėl jūsų toks vertinimas?

I: Nežinau aš, galvoju gal daro vaikams įtaką didesnę.. Nežinau net kaip ir atsakyti..

K: Kaip suprantate homoseksualumą šio klausimo kontekste?

I: Mano žodžiais kaip.. seksualumas.. tik homoseksualumas..

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 3

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 5

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar esate tikintis žmogus?

I: Na šiaip jo

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: (juokiasi) Kas antrą savaitę..

K: Ar tai, kad esate tikintis, veikia jūsų požiūrį ir homoseksualumo supratimą?

I: Ne.

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Ne.

K: Kalbant apie Europos Sąjungą, ar labiau esate palaikantis Europos Sąjungą t.y. Euro-entuziastas, ar labiau esate euroskeptikas?

I: Gal labiau teigiamai

K: Viena iš vykdomų ES politikų yra liberalių piliečių teisių plėtimas, apsaugojimas, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises, ar palaikote tokią politiką?

I: Nu dėl šito nežinau. Kažkaip tai nežinau, negaliu tiksliai atsakyti į šį klausimą.

K: Priešinga alternatyva tam, yra Rusijos vykdoma politika, kur homoseksualumas yra vertinamas neigiamai, yra mažiau tolerancijos šiais klausimais, kaip vertinate tokią politiką?

I: Aš galvoju, kad priimtinesnė man tokia politika.

K: Kaip vertinate apskritai dabartinę Rusijos politiką, tiek santykius su Lietuva, tiek okupacinį laikotarpį?

I: Na čia labai sunkus klausimas. Mano nuomone yra tokia, kad mes ar dabar sąjungai priklausom, ar tada sąjungai priklausom. Tik kad dabar gal išvažiuoti kažkur gali. O šiaip tai nežinau net..

K: Sakykime, kad jūsų artimoje aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Šiaip aš bendrauju, neišsiskiriu, sunkumų dėl to nekiltų. Bet nelabai aš vertinu tokius dalykus...

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas mokykloje būtų homoseksualus asmuo?

I: Aš manau, tai jo reikalas..

K: Kaip vertinate teiginį, kad didesnis priimtimumas visuomenėje homoseksualumo šiandien, rodo tam tikrą moralės nuosmukį visuomenėje?

I: Aš manau, kad tikrai yra moralės nuosmukis..

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies, apgyvendinti atskiruose rajonuose ar eiti į atskiras mokyklas?

I: Ne, aš manau, kad nereikia šito.

K: Sakykime, kad jūs sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus žmogus, ar tai pakeistų jūsų požiūrį į juos?

I: Ne, nemanau.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Taip

K: Ar tas faktas, kad tokių žmonių yra, ir tai, kad jums tenka bendrauti su jais, veikia jūsų požiūrį į juos?

I: Ne.

K: Jei reikėtų išskirti svarbiausius dalykus, dėl ko susiformuoja jūsų dabartinis požiūris į homoseksualumą, kokie būtų svarbiausi faktoriai? Auklėjimas, asmeninė patirtis?

I: Gal ne auklėjimas, ne tikėjimas, ne religija, tiesiog nepriimtini tokie dalykai. Kaip sakoma, ką gamta davė, tas gamtoje turėtų ir būti.

K: Ačiū už atsakymus ir paskirtą laiką.

Virginijus, 26 m, turizmo įmonės direktorius, miestas

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip, laikau save pakankamai tolerantišku.

K: Kalbant apie įvairių mažumų judėjimus, kai jie siekia užsitikrinti daugiau teisių, kai siekiama visuomenės pripažinimo, kaip vertinate tokius judėjimus?

I: Vertinu neutraliai, nes nesu tikras, ar tokie judėjimai, kaip jūs sakėte, yra būtini mūsų visuomenei.

K: Kaip apskritai vertinate homoseksualumą?

I: Vertinu neutraliai, man nei trukdo nei kenkia, nežinau, ta prasme, vertinu neutraliai.

K: Kaip suprantate homoseksualumą šiame kontekste?

I: Vienos lyties asmenų meilės santykiai tai.

K: Minėjote, kad vertinate homoseksualumą neutraliai, kokie faktoriai nulemia, kad vertinate būtent taip?

I: Manau, kad pagrindinis faktorius yra pasaulėžiūra. Požiūris į gyvenimą, gyvenimiška patirtis ir panašūs dalykai.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 3

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 2

K: Ar esate tikintis žmogus?

I: Galima sakyti, kad laikau save tikinčiu.

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Labai retai, nes manau, kad nebūtina eiti į bažnyčią, kad būtum tikintis.

K: Ar galima sakyti, kad religiniai įsitikinimai, veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Ne, visiškai neveikia.

K: Kaip apibūdinatė savo politines pažiūras?

I: Centro-dešiniųjų turbūt?

K: Ar turite stiprius politinius įsitikinimus?

I: Ganėtinai taip.

K: Ar būtų galima sakyti, kad galbūt politiniai įsitikinimai veikia tai, kaip jūs žiūrite į homoseksualumą?

I: Galbūt tai ir turi kažkiek įtakos, bet tikrai ne esminis faktorius.

K: Kaip vertinatė ES, kaip bendriją?

I: Vertinu teigiamai, manau, kad teigiamas dalykas, kad esame ES nariai.

K: Ar pritariate ES politikai seksualinių mažumų klausimui, kad ji dažnai siekia užtikrinti piliečių teises, tame tarpe siekiant, kad homoseksualumas nebūtų diskriminuojamas ir panašiai?

I: Vertinčiau labiau teigiamai, nei neigiamai.

K: Priešinga yra Rusijos politika šiais klausimais, kur daug mažiau tolerancijos, yra griežtesnė pozicija šiais klausimais. Kaip tokią politiką vertinatė?

I: Rusija aplamai turi problemų su žmogaus teisių politika, tai vertinu turbūt neigiamai.

K: Kaip vertinatė Rusijos politiką Lietuvos atžvilgiu, okupacinį laikotarpį?

I: Lietuvos atžvilgiu laikau tą laikotarpį itin neigiamai, Lietuva kaip valstybė prarado penkiasdešimt metų. Savo raidos..

K: Sakykite, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus žmogus, kiek būtumėte linkęs bendrauti su tokia žmogumi?

I: Manau, kad visiškai normaliai bendračiau, tai nebūtų esminis faktorius.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikus mokytų homoseksualus asmuo?

I: Galbūt truputį susimąstyčiau, bet iš esmės tai neturėtų reikšmingos įtakos.

K: Kaip vertinatė teiginį, jog tai, kad šiandien visuomenėje homoseksualumas yra labiau priimtinas, rodo egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Ne, aš manau kaip tik priešingai, kad visuomenė yra šiek tiek tolerantiškesnė ir truputį labiau vertina individo laisvę. Turbūt reiktų sakyti, kad yra liberalesnė, nei buvo anksčiau.

K: Kaip reaguojate į tam tikrus pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo visuomenės, tai yra, apgyvendinami atskiruose rajonuose, eitų į atskiras mokyklas?

I: Ne, čia visiškai nesutinku, čia yra grįžimas į geto laikus.

K: Sakykite, kad jūs sužinote, kad jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus žmogus, kaip tai keistų jūsų požiūrį į jį?

I: Ne, nekeičia, čia puikus pavyzdys Fredis Merkuris.

K: Ar jūsų pažįstamų rate yra homoseksualių asmenų?

I: Ne, nėra, arba nežinau.

K: Grįžtant prie bendro homoseksualumo vertinimo, jūs minėjote, kad vertinate neutraliai ir toleruojate, ir minėjote, kad tai lemia jūsų pasaulėžiūra, ką turite omenyje sakydami pasaulėžiūra?

I: Teko trumpai pagyventi Jungtinėse Valstijose, Didžiojoje Britanijoje, ten toks ypatingai, ypač JAV jaučiamas žmogaus individualumo pabrėžimas ir tai turėjo tam tikros įtakos požiūriui į dalykus tokius kaip homoseksualumas. Ne tai, kad pakeitė pasaulėžiūrą, bet padėjo suformuoti požiūrį į tokius dalykus.

K: Ar yra didelių skirtumų tarp minėtų valstybių ir Lietuvos visuomenės vertinant tokius klausimus kaip homoseksualumas?

I: Na tarkim, kas liečia JAV, tai ten tokio klausimo kažkaip netgi ir nėra, tai yra normalus dalykas. Nekyla dėl to didelių diskusijų. O Lietuvoje yra labai daug kam aktuali problema ir diskusijų klausimas, ir nesutarimų priežastis visuomenėje.

K: Jei reikėtų, jūsų nuomone, išreikšti, kodėl Lietuvoje egzistuoja vis dar neigiamas požiūris į homoseksualumą, kokios tai būtų priežastys?

I: Turbūt viena ryškesnių priežasčių laikyčiau Sovietų Sąjungos periodą, kada po Sovietų priespaudos turbūt suformavo dalies žmonių požiūrį į tokius dalykus, neva anksčiau Sovietų sąjungoje nebuvo homoseksualių žmonių ir panašiai, tai traktuojama kaip liga. O kalbant apie kitus dalykus, tai mūsų lietuvių mentalitetas, mes esame tokio uždaro būdo, tai tas homoseksualumas tampa savotišku „taboo“ kalbėti apie tai, ir yra uždraustas klausimas daugeliui žmonių.

K: Gerai, ačiū už atsakymus ir paskirtą laiką.

I: Ačiū jums.

Inesa, 49 m, vadybininkė, miestelis

K: Kaip vertinate homoseksualumą ir koks yra jūsų požiūris į jį?

I: Neigiamas

K: Kaip šio klausimo kontekste suprantate homoseksualumą?

I: Homoseksualumas... kaip liga, kaip kažkas negerai.

K: Kokios yra pagrindinės jūsų vertinimo ir požiūrio į homoseksualumą priežastys?

I: Tai yra iškreipti santykiai nėra normalu. Ir mano supratimu, man yra normalūs santykiai tarp vyro ir moters, aš taip įsivaizduoju ir normalu kaip moteris su moterimi, ir panašiai.

K: Kaip vertinate homoseksualių asmenų galimybę įsivaikinti vaikus?

I: Tai neskaitau, nu čia jų reikalas, jie nori auginti ir viską, bet kaip toliau susiklostys to vaiko ateitis, kai jis matys tokį šeimos modelį, tai nežinau.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkusi bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Aš bendračiau normaliai, o ką daryti. Jo pasirinkimas, jo apsisprendimas, aš jo neignoruočiau.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Nu nesakyčiau, kad labai patiktų, nelabai patiktų, bet jei jis yra profesionalas, jei jis išmano savo specialybę, o jau visa kita yra jo pasirinkimas kažkoks.

K: Kaip vertinate tokį teiginį, kad didesnis pritarimas homoseksualumui šiandienos visuomenėje, rodo egzistuojantį mūsų visuomenės moralinį nuosmukį?

I: Na tai taip, kuo daugiau tokių nukrypimų atsiranda, tai paskui aišku. Tuoj tai pasidarys norma, tuoj vyras su žmona negalės būti.

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus homoseksualius asmenis atskirti nuo likusios visuomenės dalies, t.y. apgyventi juos atskiruose rajonuose ir pan?

I: Nemanau, kad čia taip reikia daryti. Ką dabar, negalima taip izoliuoti ir sudaryti kaip kolonijas, tegul gyvena, bet man tai nepriimtina ir tiek, bet šiaip tai normalūs žmonės gi.

K: Jei sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas, yra homoseksualus asmuo, kaip į tai reaguotumėte?

I: Nemanau, kad tai mane labai paveiktų. Jei jis man tiko ir patiko, ir jei jis savo srities profesionalas, tai nelabai paveiktų. Žmogus kai suseraga vėžiu, tai vistiek bendrauja visi, tai čia irgi, jei aš sakau, kad liga, tai bendrautų kaip su ligoniu.

K: Ar laikote save religingu žmogumi?

I: Taip

K: Ar religija veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Na gal pati religija ne, bet toks auklėjimas, tokios nuostatos turi tokio poveikio. Nuo mažens buvo diegiama toks supratimas, tai jis ir išlieka. Tais laikais niekas nekalbėjo apie homoseksualus.

K: Ar turite aiškias politines pažiūras? Kaip jas apibūdinatė tokiu atveju?

I: Neturiu tokių pažiūrų.

K: Koks jūsų požiūris į Europos Sąjungą?

I: Na kaip..

K: Labiau esate euro-entuziastė, ar labiau laikote save euro-skeptike?

I: Ne, nesu aš prieš Europos Sąjungą, man visai nėra to neigiamo.

K: ES labai aktyviai stengiasi užtikrinti piliečių laisves ir teises, tame tarpe įskaitant ir homoseksualius asmenis. Kaip vertinate tokią ES politiką?

I: Aš nežinau, ten tie paradai ir viskas, tai man tikrai nesąmonė. Nes jei jie taip sugalvojo, jei jie taip nori, tai lai būna. Bet mes, kai esam vyras ir žmona, neinam į parada, kad auginam tris vaikus ir dabar eisim į parada.. Kam tie paradai? Kad pabrėžti, kad demonstruoti tą savo nukrypimą?

K: Kaip vertinate tuomet Rusijos politiką, kur homoseksualumo atžvilgiu yra ganėtinai griežta politika, mažiau tolerancijos šiems klausimams?

I: Nu tai čia yra tik politika, man atrodo, kad ten irgi užtenka ir tų homoseksualų ir panašiai. Kaip nori, taip jie konstatuoja, jei sako ne, bet gyvenimas tai eina savo vaga. Aš nelabai ten turiu nuomonės apie tą politiką.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 3

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 4

Ieškočiausi naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar jūsų artimoje aplinkoje galima sutikti homoseksualių žmonių?

I: Ne.

K: Supratau, ačiū už jūsų laiką.

Julius, 32 m, geležinkelių saugos specialistas, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip, tikrai taip.

K: Tarkime kalbant apie mažumų klausimus, kaip vertinate jų siekius apginti savo laisves, teises, įgauti visuomenės pritarimą?

I: Man tai nekelia jokių problemų, tai yra žmonių pasirinkimas, čia nieko tokio.

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Asmeniškai manęs taip kaip ir neliečia, tai .. aš neutraliai, neturiu jokio požiūrio.

K: Kaip šio klausimo kontekste apsibrėžiate, kas yra homoseksualumas?

I: Tai yra tos pačios lyties santykiai.

K: Kokios yra pagrindinės jūsų vertinimo priežastys?

I: Nežinau, tiesiog aplinkoje arba nėra, arba nežinau apie tokios pakraipos žmones, todėl manęs kaip ir neliečia.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar laikote save religingu žmogumi?

I: Toks paskutiniu metu labai jau seniai buvau bažnyčioje.

K: Kiek religingumas daro įtakos jūsų vertinimui/

I: Šiaip, kiek aš įsigilinęs, tai čia priklauso nuo pačios religijos, kokia ji pasirenkama, tam tikrose yra žiūrima vienaip ar kitaip.

K: Bet kalbant būtent apie jūsų poziciją ir įtaką jai?

I: Mano atveju manau, kad kadangi nesu labai religingas, tai nelabai ir turi įtakos. Galbūt labiau visuomenė ir švietimas turi.

K: Kaip apibūdiniate savo politines pažiūras?

I: Vienas dalykas, tai aš domiuosi politika, dalyvauju balsavimuose, bet taip, kad turėčiau ten kairės ar dešinės poziciją, tai galbūt ne. Priklauso nuo atskirų konkrečių darbų mano požiūris.

K: Kiek jūsų požiūriui įtakos daro politiniai įsitikinimai?

I: Visiškai nedaro.

K: Kaip jūs vertinate Europos Sąjungą? Labiau esate euro-entuziastas, ar euro-skeptikas?

I: Euro-entuziastas.

K: Viena iš ES vykdomų politikų, yra piliečių teisių gynimas, tame tarpe įtraukiant ir homoseksualių asmenų teises, kaip vertinate tokią politiką?

I: Žiauriai gerai.

K: Rusijoje egzistuoja kiek atvirkštinė politika – mažiau tolerancijos ir griežta pozicija šiais klausimais, kiek jums priimtinas toks požiūris?

I: Rusijos politika yra visiškai nepriimtina, tuo labiau paskutiniai veiksmai, kur vaikus gatvėje suiminėja. Tai čia jau yra ne laisvė, o grįžimas į totalitarinę valdžią ir viskas.

K: Kalbant apie grįžimą į totalitarinę valdžią, kaip vertinate dabartinę Rusijos valdžią apskritai, ir istorinį santykį su Lietuva, okupacinį laikotarpį?

I: Okupacinį laikotarpį vertinu labai prastai, nes tai yra prigimtinių teisių ir laisvių suvaržymai, primetimas savo valdžios. Aišku gerai, kad devyniasdešimtais viskas baigėsi ir tampame tuo, kuo tampame. Tai čia iš okupacinės pusės. O dabartinė Rusijos politika, tai kad tos politikos pas juos nelabai yra. Visai palaikau ES poziciją, kad tam tikromis priemonėmis parodyti, kad Rusija iš dalies irgi priklauso Europos, prie mūsų jie nelabai lenda.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Man tai netrukdo.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Normaliai, man ta prasme tai, nežinau..

K: Kaip vertinate teiginį, kad tai, jog visuomenėje matoma daugiau homoseksualumo apraiškų, jis tampa priimtinesnis, rodo tam tikrą egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Ne, kaip tik visuomenė labiau moraliai subrendusi. Jei ji sugeba priimti, tai reiškia, kad esame labiau subrendę ir einame į prieky.

K: Kaip vertinate pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies?

I: Ne, tai čia lygiai tada taip pat reikėtų izoliuoti visus, su kitokia šukuosena ar kitaip kur rengiasi.

K: Sakykime, kad jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas, paskelbia, kad yra homoseksualus asmuo, kiek tai keičia jūsų požiūrį į jį?

I: Ne, visiškai ne.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Manau, kad taip.

K: Kiek pats faktas, kad tokie žmonės yra šalia jūsų, ir kad su jais bendraujate, veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: aš pats esu įsitikinęs, kad nekeičia, visiškai. Bandau taip bent žiūrėti į viską.

K: Minėjote, kad esate neutralus šiuo klausimu, Lietuvoje tuo tarpu egzistuoja vis dar neigiamas požiūris į homoseksualumą, yra diskriminacijos apraiškų, kaip manote kodėl toks visuomenės požiūris išlieka?

I: Manau, kad čia pats palikimas. Tos pačios Rusijos sakykim, palikimas, kur žmonės buvo suvaržyti, žmonės buvo liepta galvoti, taip kaip reikia galvoti, todėl taip ir turime. Bet matau, kad mes jau brendam iš to.

K: Ačiū labai už atsakymus.

Andrius, 25 m, inžinerijos studentas, miestas

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Šiaip, manau, kad jo, laikau.

K: Kalbant apie įvairių mažumų grupių klausimus, jos dažnai siekia, savo laisvių ir teisių užtikrinimo, kaip vertinate tokių grupių siekius?

I: Tiesa pasakius aš niekada apie tai negalvojau, tai kažkokio konkretaus atsakymo šiuo klausimu neturiu.

K: Kaip apskritai vertinate homoseksualumą?

I: Nu.. geras klausimas .. matai, čia toks dalykas. Negalvoju apie tai niekad, bet ... Gal aš kol kas manyčiau, kad mano požiūris būtų neigiamas.

K: Kaip apskritai suprantate, kas yra homoseksualumas?

I: Vienos lyties atstovų santykis.

K: Minėjote, kad kol kas vertinate neigiamai, kokios pagrindinės to priežastys?

I: Na.. Nors ir gyvename dvidešimt pirmame amžiuje, manau, kad kol kas bent Lietuvoje, kaip sakoma, mūsų grupė dar nėra pasiruošus. Dėl to ir man kyla toks požiūris, kad mes dar nesame pasiruošę.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 4

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 4

Ieškočiausi naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kambariokas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar laikote save tikinčiu žmogumi?

I: Taip

K: Kaip dažnai lankotės bažnyčioje?

I: Kiekvieną savaitę.

K: Kiek galima sakyti, kad religija daro įtaką jūsų požiūriui į homoseksualumą?

I: Aš manyčiau, kad ji lyg ir pilnai prieštarauja šiaip homoseksualumui. Man pačiam, kadangi aš ir pats vadovaujuosi religija, tai ir man veikia.

K: Ar turite kažkokius stiprius politinius įsitikinimus?

I: Tiesą pasakius, į politiką aš niekada nekreipiau daug dėmesio.

K: Požiūriui į homoseksualumą tai turbūt irgi neturi daug įtakos?

I: Ne.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: Šiaip vertinu teigiamai.

K: Kalbant apie aktyvius siekius užtikrinti piliečių teises, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises, kaip vertinate tokią ES politiką?

I: Šiuo atveju manau, kad Europa nori padaryti, kad visiems visur būtų tas pats. Bet čia reikia irgi suprasti vieną dalyką, kad ne visos šalys yra tos pačios, ir religija gali įtakoti, ir šeima, reikia ir į kitus dalykus atsižvelgti.

K: Kaip vertinate Rusijos politiką, kur šiems klausimams daug mažiau tolerancijos, mažesnis nuolankumas?

I: Jei tiesiai kalbant apie Rusiją, tai ten viskas daug griežčiau. Jei mes čia kalbame apie homoseksualumą, tai čia nieko taip sakant ypatingo, nes jie į viską labai griežtai žiūri.

K: Kaip tuomet vertinate tokią griežtą Rusijos politiką bendrai?

I: Nu kartais, manau, kad per griežtai. Bet iš kitos pusės pažiūrėt, tai tas griežtumas padeda palaikyti tokią tvarką.

K: Koks jūsų požiūris į Lietuvos okupacinį laikotarpį, santykius su Lietuva?

I: Okupacinis laikotarpis nėra vienai šaliai nebuvo pats geriausias dalykas. Čia kaip ir visada, kai kuriems buvo gerai, kai kuriems buvo blogai, tai taip vertinti...

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek jūs būtumėte linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Čia irgi priklauso nuo žmogaus. Taip sakant, nuo jo požiūrio į gyvenimą, jei sutampa taip sakant interesai, įdomūs dalykai, pavyzdžiui sportas, tai kodėl ne.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas yra homoseksualus asmuo?

I: Irgi priklauso nuo kvalifikacijos, jei jis gerai išmano savo dalyką, viskas įmanoma.

K: Kaip vertinate teiginį, kad jei šiandien homoseksualumas eskaluojamas ir priimtinas labiau, tai rodo moralės visuomenės nuosmukį egzistuojantį?

I: Nemanau, čia tiesiog judame į priekį, po truputį keičiamės ir išmokome adaptuotis.

K: Koks jūsų požiūris į pasiūlymus, kad reikėtų homoseksualius asmenis atskirti nuo likusios visuomenės dalies, perkeliant juos į atskirus rajonus, mokyklas?

I: Čia jau labai griežtai žiūrint į tai, nes irgi priklauso nuo žmogaus. Nes ne visi homoseksualūs žmonės turi būti blogi žmonės, gali būti ir normalus žmogus, kuris yra blogas žmogus kai pakalbi ir supranti. Tai nemanau, kad taip atskirti žmones yra teisinga išeitis.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas yra homoseksualus asmuo, kiek tai keistų jūsų požiūrį į jį?

I: Tiesa sakant, nekeičia. Teko susidurti juk ir Holivude daug aktorių tokių yra, bet nieko nekeičia.

K: Ar jūsų aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Ne

K: Ačiū už atsakymus ir jūsų laiką.

Dovydas, 29 m, komunikacijos specialistas, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip, laikau save ganėtinai tolerantišku

K: Kalbant apie įvairias mažumų grupes, seksualines ar religines mažumas, kaip vertinate jų siekius sau užsitikrinti daugiau teisių, įgyti visuomenės pritarimo?

I: Šiaip aš tai sakau, gali reikšti nuomonę, tai kas man įdomu, aš pasiskaitau, jei tai manęs neliečia, aš galvoju, kad visi žmonės turi teisę reikšti nuomonę. O jei man tai neįdomu, aš tiesiog neskaitysiu tokių grupių.

K: Kaip vertinate homoseksualumą?

I: Komplikuotas truputį klausimas, bet aš įsivaizduoju, kad aš turiu savo aplinkoje tokių žmonių, gal jie tiesiogiai to ir nesako, tai iš principo tai nieko nepakeistų, jei jie atvirai deklaruotų savo homoseksualumą. Jie liktų tokie pat geri mano draugai, dėl to aš jokių išankstinių nusistatymų neturiu.

K: Tarkime šio klausimo kontekste, kaip jūs suprantate homoseksualumą?

I: Aš įsivaizduoju tai turbūt meilė tos pačios lyties atstovui.

K: Kokios yra pagrindinės priežastys, suformuojančios jūsų nusistatymą?

I: Aš manau, kad kiekvienas žmogus yra laisvas pasirinkti. Elgtis taip, kaip jam atrodo teisinga. O čia aš iš principo negalvoju, kad čia kažkokia liga, kurią reikėtų gydyti, kaip kažkas čia teigia. Man tai daugiau yra su hormonais susiję, įgimti dalykai, kurie ateina su jo prigimtimi.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kambariokas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar laikote save tikinčiu žmogumi?

I: Iš principo laikau save tikinčiu, bet esu prastas katalikas, jei kalbėti apie mūsų religiją. Bet šiaip, aš to tokio tikėjimo, kad kažkas yra aukščiau mūsų, ir, kad ne mes viską valdom, bet yra kažkokia, gal ne predestinacijos teorija, aš tikiu, kad esame savo likimo kalviai, bet aš iš principo tikiu, kad yra kažkokios tai jėgos, galime vadinti lemtimi ar dar kažkaip, bet iš principo aš tikiu.

K: Kiek galima sakyti, kad jūsų požiūrį į homoseksualumą kažkiek lemia religija?

I: Šiaip tai manau, kad praktiškai nelemia.

K: Kaip apibūdiniate savo politines pažiūras?

I: Save laikyčiau to dešiniojo flango atstovu, labiau konservatoriumi.

K: Kiek būtent politiniai įsitikinimai turi įtakos, vertinant tokius klausimus kaip homoseksualumas?

I: Manau, kad konservatoriai būtų radikalesni vertinant šitą klausimą. Čia aš gal labiau tam Lietuvos kontekste pasakiau, ką aš palaikau. Jei šiaip žiūrint tas pažiūras pasauliniu mastu, tai pas mane būtų kažkas tarp dešiniojo ir liberalizmo. Tai va, tai tos politinės pažiūros kaip pasakyti, neformuoja mano suvokimo.

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: Europos Sąjunga, mano manymu, tai yra geras darinys Lietuvai. Matome, kiek šalis patobulėjo per tą laikotarpį. Kiek mes buvome, kiek mes esame joje, nuo to laiko mums daug padėjo ir ekonomine prasme, tiek tos pačios tolerancijos prasme, nes pradėjo atvažiuoti darbo jėga iš kitų šalių. Tai aš vertinčiau tą integracinį modelį teigiamai. Net nelabai įsivaizduoju, kad Lietuva galėtų išstoti iš Europos Sąjungos.

K: Būtent minėjote, kad ES aktyviai vykdo tam tikras politikas, susijusias su tolerancija, piliečių laisvių ir teisių užtikrinimu, tame tarpe įskaitant ir homoseksualius asmenis, kaip vertinate tokią ES politiką?

I: Manau, kad Europos Sąjunga siekia to, kad visi piliečiai būtų lygūs, vienodai traktuojami, nepaisant jų homoseksualių ar kitų pažiūrų, tai mano manymu, reikia šviesti visuomenę. Tiems, kam tai yra aktualu, kad net jei ir padidins toleranciją vienu procentu, tai jau bus kažkoks indėlis į mūsų visuomenę.

K: Kaip alternatyva galėtų būti Rusijos politika homoseksualumo politika, daug griežtesnė, mažiau nuolankumo, kaip vertinate tokią politiką?

I: Aš tai manau, kad iš principo tas va toks griežtas valstybės pateikimas iš principo pačios problemos netgi neišsprendžia, gal labiau tik paslepia. Čia kaip kokioje Sovietų Sąjungoje, nevyko avarių, nors jos iš tikrųjų vyko. Tai čia irgi mano manymu, kad yra labiau bėgimas nuo realybės.

K: Paminėjote Sovietų Sąjungą, kaip tarkime vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Tai vertinu neigiamai, labai iš tikrųjų... Manau, kad Lietuva būtų daug pažangesnė valstybė, jei nebūtų tu penkiasdešimties metų okupacijos. Sakyčiau, kad dabar jei kalbėti apie ekonominį lygį, tai būtume Skandinavijos šalių lygyje.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkęs bendrauti su tokio žmogumi?

I: Tai būčiau lygiai taip pat, nepriklausomai nuo jo pažiūrų, bendračiau lygiai taip pat. Tas nei kiek nedarytų įtakos.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Įdomus klausimas.. Iš principo jokių nusistatymų prieš tai neturėčiau. Jei jis yra savo srities specialistas ir taip toliau, tai viskas tada yra puiku.

K: Kaip vertinate teiginį, jog tai, kad visuomenėje dabar homoseksualumas yra vis labiau priimtinas, rodo tam tikrą egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Manau, kad tai nesusiję dalykai. Iš principo, jei aš esu heteroseksualus, ar tos informacijos bus daugiau ar mažiau, mano seksualinė orientacija tai nepasikeis. Aš tai manau, kad informacijos kiekis gali kaip tik paskatinti dialogą ir labiau atskleisti tuos žmones, kuriems tai yra svarbu. Tai šitas klausimas manė nėra labai svarbus, bet aš pilnai palaikau, kad tam kam tai yra aktualu, turi ir viešintis.

K: Kaip vertinate pasiūlymus, kad homoseksualūs žmonės turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies, eiti į atskiras mokyklas, gyventi atskiruose rajonuose?

I: Nu vertinu neigiamai, vien .. man iš karto kažkaip siejasi su žydų holokaustu, ta atskirtis.. kaip čia pasakyti. Čia tik viena iš gyvenimo sričių, žmogus gali būti labai vertingas milijonui situacijų, ir jį taip išskirti, neduoti kažko pasiekti vien dėl jo lytinės orientacijos būtų be galo neteisinga.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, kiek tai paveiktų jūsų požiūrį į jį?

I: Šiaip tai aš mėgstu ir Queen muziką, ir Džordžą Maiklą ar Eltoną Džoną, tai iš principo man tas nieko nekeičia.

K: Minėjote, kad jūsų aplinkoje irgi yra homoseksualių asmenų, kiek tas faktas, kad tokių žmonių jūsų aplinkoje yra, tai, kad su jais tenka bendrauti, veikia jūsų požiūrį į homoseksualumą?

I: Šiaip tai gali būti, jog tai teigiamai veikia. Bet netgi tie mano pažįstami žmonės man nėra prisipažinę tiesiogiai. Bet aš galiu įtarti tiesiog tai.. per daug metų.. Iš elgsenos, manieros, bet mes daug metų kartu bendraujam, tai jei jie prisipažintų, gal net visiems palengvėtų, nes nu va, žinotume iš principo tiesą. Man tas gal net ne tai, kad pasunkintų, o palengvintų bendravimą.

K: Kalbant apie Lietuvą, čia vis dar dideli diskriminacijos skaičiai visuomenėje, vis dar egzistuoja neigiamas homoseksualumo vertinimas Europos Sąjungos kontekste, kaip manote, kokios esminės priežastys tai lemia?

I: Šiaip aš manau, kad kada dirbtinai yra kurstoma politikų pavyzdžiui, to pačio Gražulio, vienas iš šūkių, kodėl jis čia renkamas visados. Tai į tas seksualines mažumas nukreipta politinė kompanija, tai žmonės atsimena. Iš to sovietmečio ateina stereotipai, kad tai yra blogai, veikia mūsų visuomenę. Tai va, vienas dalykas ta viešoji opinija, formuojama politikų, kitas dalykas – iš sovietmečio ateinantys niuansai, kad visi buvo heteroseksualūs, tai turbūt dar tas dalykas irgi lemia, kad žmonės neigiamai žiūri į tą dalyką. Galvoju, kad ir daugiau tokių priežasčių yra. Šiaip mes esame, jei atmetus Vilnių, tai dažniausiai nu labai vienos tautybės, visi lietuviai, praktiškai vieni kitus pažįstame ir čia tokia negarbė, gėda, ypač vyresniems. Čia tarsi nuo normos nukrypimas pagal jų supratimą.

K : Ačiū už atsakymus ir ačiū už laiką.

Greta, 34 m, tarptautinio bendradarbiavimo specialistė, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip

K: Tarkim kalbant apie įvairias mažumų grupes, religines, seksualines mažumas, ir jų siekius, kad būtų užtikrintos jų teisės, kad jie galėtų laisviau reikšti savo nuomonę, kaip vertinate tokių judėjimų idėją?

I: Bendrai apskritai visų mažumų? Na jeigu jos nėra tokios destruktivos, man gal nelabai prie širdies būtų tokios, kurios skatina kažkokią neapykantą, kaip, fašistinės, man pirma mintis tokia šauna į galvą, tai vat tokių aš siekčiau, kad jos neišvešėtų ir nepasidarytų tokios piktybinės. Bet visų kitų – na jei jos

mano, kad joms yra tinkama forma tai pasiekti, jei tai daro taikiai, be kažkokio smurto, tai kodėl gi ne, tegul reiškiasi.

K: Viena iš tų mažumų yra homoseksualių asmenų mažumos, kaip apskritai vertinate patį homoseksualumą?

I: Net nežinau, labiau gal tiktų žodis man neutraliai. Ne tai, kad teigiamai. Nes jei teigiamai, tai aš kažkaip afišuoju, kartu kaip ir skatinu, to net negali būti, nes aš iš vis nei skatinu to homoseksualumo ar heteroseksualumo, tiesiog man tai nėra svarbu, kokia yra žmogaus orientacija. Žinau, kad yra, buvo visada ir bus, tai mano kažkokie norai ar priekaištai nieko nepakeis. Tai man nei šilta nei šalta dėl to, galima taip sakyti.

K: Kaip šio klausimo kontekste suprantate patį homoseksualumą?

I: Tiesiog santykiai tarp tos pačios lyties asmenų.

K: Minėjote, kad jūsų požiūris šiuo klausimu neutralus, kokios pagrindinės priežastys, suformuojančios tokį požiūrį?

I: Gal pradėsiu nuo to, kodėl nėra neigiamo to požiūrio. Todėl, kad iš tikrųjų ir pažįstamų tarpe yra keletas žmonių, kurie paprasčiausiai yra žmonės, ir aš juos vertinu juos ne pagal tai, ką jie veikia už uždarytų durų. Tai neigiamo net ir negali būti. Juo labiau nėra kažkokios neigiamos patirties, ir aš netikiu tais bobučių pasakojimais, kad ten jie vaikus tvirkina, nes tai yra visiškai priešingai. O kodėl nėra teigiamų? Vėlgį ta pati, man tiesiog nėra noro tai kažkaip skatinti ar plisti, tiesiog mano galva, tai net neturi įtakos, nes tai nėra, kaip pasakyti, na, bent jau aš tikiu, kad tai nėra mados reikalas ir, kad kažkas pakalbės, tai dar trys užsinorės. Yra kaip yra, ir tu čia įtakos nieko negali, ir čia yra žmogaus fiziniai prigimtiniai dalykai.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 1

Ieškočiausi naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5

K: Ar laikote save tikinčiu žmogumi?

I: Labiau prie ne. Tiesiog, yra tie pagrindai, bet nepraktikuoju.

K: Kiek tie pagrindai, ir apskritai religija gali turėti įtakos jūsų vertinimui homoseksualumo?

I: Man tai neturi, nes nežinau, gal ten kažkas ir išskaito biblijoje, kad tai yra kitaip, ir kad ten kažkoks tai iškrypimas, bet aš nesu tiek įsigilinus, ir net jei aš būčiau labai tikinti, aš nemanau, kad aš kažkaip tai siečiau.

K: Kalbant apie politines pažiūras, kaip jūs apibūdiniate savo politines pažiūras?

I: Na labai sunku yra pasakyti pagal tas Lietuvos politines partijas. Kada aš čia paskutinį kartą balsavau, tai regis už konservatorius, bet tai nereiškia, kad esu konservatyvi. Tiesiog toje vietoje gavosi, kad renkamasi pagal žmones vienmandatėje apylinkėje, negu pagal pačią tiesiogiai suprantama

konservatyvią kryptį, kuri yra prieš homoseksualus. Tai sakyčiau, kad visgi neturi įtakos, net jei aš būčiau pro-liberalios partijos rėmėja, man šie dalykai nelabai iš tikrųjų asocijuojasi.

K: Kaip vertinate bendrai Europos Sąjungą?

I: Sudėtinga ten viskas pas juos tam Briuselyje, bet šiaip manau, kad kaip Lietuvai tai yra labai didelis plusas būti tokios sąjungos nare. Niekas netgi nebando pagalvoti apie tai, kas būtų jei to nebūtų. Grįžtume į tuos senus laikus, kai sienos uždaros, reikia vizų, o čia yra laisvė, keliavimas ir didelės galimybės Lietuvai. Tai teigiamai, tikrai.

K: Kalbant apie Europos Sąjungos vieną iš vykdomų politikų, tai yra aktyvus pasisakymas už piliečių teises, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises. Kaip vertinate tokią politiką?

I: Aš vertinu teigiamai. Aš nepasakyčiau, kad tiek, kiek aš domiuosi Europos Sąjunga, kad jie ten eskaluotų tai numeriu vienu, tai yra tik viena iš krypčių ir valio, kad kažkas su tuo dirba. Ir man nei ji ten kliūna, kad nukenčia kitos sritys, kad ten pirma vieta būtų homoseksualams, aš to net nejaučiu, tai sakyčiau jie dirba kryptingai kur reikia, tai šaunuoliai, lai stengiasi.

K: Kaip alternatyva yra Rusijos vykdoma politika šiais klausimais, mažiau tolerancijos, griežtesni pasisakymai. Kaip vertinate tokią politiką?

I: Man tai atrodo čia žingsnis atgal nuo mūsų tos modernios visuomenės, nuo mūsų .. visos tos valstybinės santvarkos, kur vertina, kad apmėtoma akmenimis, man atrodo kad čia net kalbos nėra, jog tai grįžimas atgal į akmenis amžių. Tai nerodo jokio tobulėjimo ir tai vienaip ar kitaip parodo kitas valstybės bėdas, tai sakyčiau, kad tikrai neigiamai vertinu.

K: Kaip vertinate Rusijos dabartinę politiką, istorinį santykį su Lietuva, okupacinį laikotarpį?

I: Na kaip aš galiu vertinti, aišku kaip kiekvienas lietuvis, kad neigiamai. Ir tų šiltų santykių matau, kad nelabai ir yra. Norisi tikėti, kad tas paprastas rusas, kaip žmogus jisai yra .. aš jo nelaikau priešu ir nepuolu iškart neigiamai. Bet tie politiniai dalykai, kurie vyksta negražūs, tai kaip aš galiu, tiesiog palaikyti tvirtą stuburą, va kaip prezidentės pasakyta, kad nereikia nusileisti jiems, parodyti, kad mes turime savo pozicijas.

K: Sakykime, kad jūsų aplinkoje būtų homoseksualus žmogus, kiek esate linkęs bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Man kaip ir nesukelia sunkumų, tie žmonės kurie pas mane yra. Jie yra iš tolimesnio draugų rato, su kurias ar šiaip ar taip nelabai susitinku, bet tai visiškai nesusiję su jų orientacija. Savu laiku, kai bendravome daugiau, kai daugmaž įtariau, kad kažkas tai ten, visiškai netrukde bendrauti su tais žmonėmis. O tai, kad dabar šiek tiek nutolę, tai tiesiog natūraliai pasisuko gyvenimas kitomis kryptimis. Gatvėje sutikus tikrai nebėgčiau atgal ir nesukčiau akių sutikus tą žmogų su tos pačios lyties atstovu. Šiaip buvo, kad sutikau, nu ir ką? Labas, labas, kaip sekasi ir sėkmės.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: (juokiasi) Vaikų mokytoja mano, kai yra konkretus asmuo, pagyvenusi moteriškė, kuri turi vaikų, tai sunku įsivaizduoti. Tai labai sunku kitaip ją nupiešti. Tiesiog įsivaizduoju, kad kol jo asmenins gyvenimas nesikerta su profesija, tuo labiau, gal aš net nežinau kas ten yra. Man svarbu, kad jis būtų

savo profesijos specialistas geras, kad neneštų tų savo pažiūrų mažiems vaikams. Aš kalbu apie savo mažus vaikus, kurie dar nesupranta ir reikia labai atsargiai tokius dalykus pateikti.

K: Koks jūsų požiūris į teiginius, kad tai, jog homoseksualumas šių dienų visuomenėje vis labiau sutinkamas, tai rodo tam tikrą egzistuojantį visuomenės moralės nuosmukį?

I: Aš tai vadinčiau ne moralės nuosmukiu, nes kas šiek tiek domisi ir istorija, ir panašiai, tai mato, kad tai buvo visuomet. Ir tiesiog gal anksčiau mažiau išeidavo į viešumą. Vietoj interneto buvo kažkokios knygos, skriptai prieš tūkstantį metų atrasti. Tai nemanyčiau, kad kažkas čia pasikeitė su morale. Tiesiog žmonės labiau išdrįso. Iš vis nesakyčiau, kad čia yra moralės reikalas, čia tiesiog yra prigimtinis, fiziologinis momentas žmogaus, kur tiesiog dabar pradėjo drąsiau šnekėti.

K: Koks jūsų yra požiūris į pasiūlymus, kad homoseksualūs žmonės turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies, t.y. apgyvendinti atskiruose rajonuose ir pan?

I: Manyčiau, kad čia tikrai parodytume savo ne toleranciją žmogaus prigimčiai. Ir kaip čia galima vertinti, kaip kokie gulagai. Ne, nemanau, kad tai reikalinga. Ir išvis, ką tai duotų? Atskirtį, pyktį ir smurtą kažkokį tai.

K: Sakykime, kad sužinotumėte, jog jūsų mėgstamas atlikėjas ar aktorius yra homoseksualus asmuo, kaip tai vertintumėte?

I: Man jau ne tiek metų, kad įsimylėčiau kažkokį vyrą aktorių ir nuplėščiau jo plakatą sužinojęs, kad jis yra gėjus. Tai sakyčiau, kad neturi įtakos, man atrodo, kad net vienas iš mano mėgstamų aktorių ir yra.. Žiūrėjau, ten vieną serialą, ten tikrai toks patrauklus vyrukas ir paskui sužinai, kad jis yra gėjus.. Nu ir ką? Keista, bet jis man ir toliau fainas aktorius. Čia labiau sakyčiau gal paaugliška, ne man jau...

K: Lietuvoje vis dar egzistuoja negatyvus požiūris homoseksualumo atžvilgiu, kokios jūsų nuomone yra pagrindinės tokio vertinimo priežastys?

I: Galbūt atsirastų tokio viduriuko, jei dabar visus apklaustume. O kodėl? Gal tiesiog per mažai laiko, dar truputėlį mes nesame tiek laisvi, palyginus šviežiai ir patys iš visų tų priespaudų išėję, mes dar nežinome, ką su tomis laisvėmis daryti. Ir tiesiog kai kur žmonės yra pasimetę, jie nėra gal negatyvūs, tik pasigauna tą aštresnę nuomonę ir ja vadovaujasi vengdami gerai apie tai pamąstyti. Jie tiesiog nežino, ką daryti su tokiomis laisvėmis. Tai yra laiko trūkumas ir šiek tiek noro pasigilinti, gal dėl užimtumo, gal dėl skubėjimo. Duokime daugiau laiko, žmonės daugiau keliauja, daugiau pamato, atsiveria sienos ir visa kita.

K: Ačiū labai už atsakymus ir paskirtą laiką.

I: Prašom

Gabrielė, 28 m, teisininkė, didmiestis

K: Ar laikote save tolerantišku žmogumi?

I: Taip

K: Jei kalbėtume tarkime apie įvairių mažumų siekius užtikrinti sau daugiau laisvių ir teisių, kaip vertinate tokius judėjimus?

I: Iš tikrųjų, čia kur buvo tas gėjų judėjimas, tai net nežinau ar reikia taip viešintis ir tų savo teisių prašytų, gal yra galimybių teikti siūlymus, keisti teisės aktų projektus, dėl to judėjimo ir noro pasireikšti, nežinau ar reikia kiršinti visuomenę, bet šiaip tai man jie netrukdo.

K: Būtent kalbėjote apie homoseksualius asmenis, bet jei kalbėti apie patį homoseksualumą, kaip tokį, kaip vertinate homoseksualumą?

I: Manau, kad teigiamai. Tai yra žmogaus pasirinkimas ir jeigu jis taip jaučiasi, tai viskas tvarkoje. Turime suteikti jam laisvę būti savimi.

K: Kaip suprantate homoseksualumą šio klausimo kontekste?

I: Kai žmogus jaučia simpatiją tai pačiai lyčiai.

K: Kokios yra pagrindinės jūsų požiūrio į homoseksualumą priežastys?

I: Nu aš gal esu už tai, kad žmonės turi turėti teisę į savo nuomonę, turi gyventi taip, kaip jie nori, nepažeidžiant kitų asmenų teisių. Tai vadinkime, jei kaip minėjau, žmogus taip jaučiasi, tai mes turime suteikti jam laisvę jaustis komfortabiliai.

Teiginiai

Neprieštarautumėte turėti homoseksualų draugą savo aplinkoje: 1

Balsuočiau už homoseksualų asmenį prezidento rinkimuose: 4 [„norėčiau pakomentuoti – vien dėl to esu prieš, kai jie siekia įgyti teisę įsivaikinti, tai šioje vietoje nesutinku, nes tas vaikas turi turėti teisę gyventi normalioje šeimoje, tai čia jau jų teisė liečia kitus žmones, tai nežinau ar būdamas toks žmogus prezidentu nekeistų įstatymų ir nebūtų vėliau įteisinta teisė įsivaikinti vaikus“]

Ieškočiau naujos gyvenamosios vietos, jei sužinočiau, kad mano kaimynas homoseksualus asmuo: 5 [„jei tas žmogus tau puikus kambariokas, tai tikrai neieškočiau“]

K: Ar laikote save tikinčiu žmogumi?

I: Turbūt taip.

K: Kaip dažnai einate į bažnyčią?

I: Retai

K: Kiek galite sakyti, kad jūsų homoseksualumo vertinimą veikia tai, kad esate religingas žmogus?

I: Kažkiek tai veikia, kažkiek ateina iš šeimos nuostatos.

K: Kaip apibūdiniate savo politines pažiūras?

I: Ai niekaip kažkaip. Aš esu už teisingumą ir kažkam savęs nelaikau.

K: Ar turite kažkokių stiprių politinių įsitikinimų, kurių visada laikotės?

I: Ne

K: Kaip vertinate Europos Sąjungą?

I: teigiamai

K: Viena iš aktyviai vykdomų politikų Europos Sąjungos – tai piliečių teisių užtikrinimas, tame tarpe įskaitant ir homoseksualių asmenų teises, kaip vertinate tokią politiką?

I: Tai vat šioje vietoje truputėlį ir išsiskiria. Nes kaip ir minėjau, tos teisės kaip ir yra gerai, jei jie taip jaučiasi, tegul tie žmonės būna kartu. Bet teisė vadinti save šeima ir įsivaikinti vaikus, tai šioje vietoje aš nepritariu.

K: Priešingoje pusėje yra Rusijos vykdoma politika homoseksualumo atžvilgiu, kur yra griežta pozicija, mažiau tolerancijos, kaip vertinate tokią politiką?

I: Neigiamai vertinu

K: Kalbant apskritai apie Rusijos politiką, santykius su Lietuva, kaip vertinate Lietuvos okupacinį laikotarpį?

I: Nedraugiškai

K: Kalbant apie Rusijos dabartinę politiką, koks jūsų požiūris į ją?

I: Irgi neigiamas, dėl to, kad jie tokia nedraugiška valstybė, propaguojanti labai savo valstybę ir kitus net niekinanti.

K: Sakykite, kad jūsų aplinkoje yra homoseksualus asmuo, kiek būtumėte linkusi bendrauti su tokiu žmogumi?

I: Kiek tas žmogus yra fainas ir kaip žmogus ir asmenybė.. Tiek ir būčiau linkusi bendrauti.

K: Kaip reaguotumėte, jei jūsų vaikų mokytojas būtų homoseksualus asmuo?

I: Vėlgi, vertinčiau gal ką jisai mokina. Jei jis labai diegtų ir propaguotų tą idėją, tai nežinau ar tai nekenktų mokslams. Tiesiog ar jis bandytų paveikti, ar ne, bet jei nebandytų paveikti, tai viskas tvarkoje.

K: Kaip vertinate teiginį, jog tai, kad homoseksualumas šiandien vis dažniau matomas ir priimtinas, rodo egzistuojantį moralės nuosmukį?

I: Nuosmukį? Aš kaip tik manau, kad tai kaip tik rodo toleranciją.

K: Kaip vertinate pasiūlymus, kad homoseksualūs asmenys turėtų būti atskirti nuo likusios visuomenės dalies, gyventų atskiruose rajonuose, eitų į jiems skirtas mokyklas?

I: Manau, kad neigiamai vertinčiau, nes kol tai neliečia kitų asmenų teisių, ir jie netrukdo skleisdami savo judėjimus, ar bandydami paveikti kitus žmones į tą kryptį, tai tikrai jie netrukdo.

K: Sakykite, kad sužinotumėte, kad jūsų mėgstamas aktorius ar atlikėjas yra homoseksualus asmuo, kiek tai keistų jūsų požiūrį į jį?

I: Nei kiek.

K: Ar jūsų artimoje aplinkoje yra homoseksualių asmenų?

I: Bent jau nepažįstu tokių.

K: kalbant bendrai apie Lietuvą, jūs minėjote, kad jūsų požiūris į homoseksualumo klausimus yra teigiamas, visuomenės požiūris vis dar išlieka neigiamas. Kokios jūsų nuomone yra pagrindinės to priežastys?

I: Aš manau, kad žmonės bijo. Ypač vyresnio amžiaus žmonės, gal bijo, kad tai paveiks jų vaikus ir iš seno tokie žmonės buvo pasmerkti, ir niekas to nenori. Ir šiaip, gal jie nori anūkų ar panašiai, o žino, kad tos pačios lyties žmonės jų nesusilauktų. Gal dėl to tiesiog senos nuostatos, pažiūros ir baimės.

K: Minėjote, kad vertinate teigiamai, tačiau nesate už tai, kad tie judėjimai būtų aktyvūs, kiek būtent tas aktyvumas homoseksualių asmenų Lietuvoje, gali turėti įtakos jų neigiamam vertinimui? Kiek tai gali atsiliiepti neigiamai?

I: Aš manau, kad daug atsiliepia. Turbūt tai kelia tų žmonių pyktį, galbūt kiti žmonės kažko kito nori ir jie tyliai sau laukia, o kai jie taip garsiai kažko prašo, tai tie žmonės, kurie kažko negauna, tai ir pyksta, kad čia eina per eisenas ir panašiai. Tai kažkiek tai sukelia tokią neigiamą atmosferą, tuo pačiu ir kiek konfliktų būna.

K: Jei mes teigiame, kad Lietuvoje diskriminacija homoseksualių asmenų gana didelė, tai kaip keisti tą situaciją, jei sakome, kad demonstracijos nėra tinkamas įrankis tam? Kaip tai būtų galima pakeisti?

I: Aš manau, kad reikėtų tarsi kažkokios sistemos, kur jiems būtų galima teikti pasiūlymus. Jeigu jie tais judėjimais jie nori kažką pasiekti, gal kažkokie reglamentavimo pakeitimai, man atrodo jie nori save pripažinti, būtų traktuojami kaip šeima, gauti tam tikras socialines išmokas. Nes kaip šeima ta sąvoka jas ir gali gauti, bet aš manau, kad šitą pakeitimą galima pasiekti teikiant siūlymus, gal projektus, gal dalyvauti seimo posėdžiuose. Gal tiesiog suteikti kažkokią platformą, kur jų pasiūlymai būtų išgirsti, nes tais judėjimais jie gal kažką ir pasiekia, bet kartu ir tokį disbalansą visuomenėje kuria.

K: Gerai, ačiū labai už atsakymus ir laiką.